© Изге Китапны тәрҗемә итү институты, 2007

ЧЫГЫШ

Җәберләнгән исраиллеләр Мисырда

1
1 Ягъкуб Мисырга үзенең угыллары һәм аларның гаиләләре бе-
лән килде. Менә аның угыллары: 2 Рубин, Шимун, Леви, Йәһүдә,
3 Исәсхәр, Зәбулун, Беньямин, 4 Дан, Нәфтали, Гәд һәм Ашир.
5 Ягъкуб нәсел варислары җитмеш кеше исәпләнгән, ә уникe угылы-
ның берсе Йосыф ул вакытта инде Мисырда булган. 6 Соңрак Йосыф
үзе, аның барча ир туганнары һәм бу буынның барлык кешеләре дә
үлеп беткән, 7 ә исраиллеләр үрчеп, ишәеп, аларның саны арткан-
нан-арта барган. Шул рәвешле, бөтен Мисыр җире алар белән тулган.
8 Шуннан соң Мисырда тәхеткә Йосыф турында берни дә бел-
мәүче патша килде, 9 һәм ул үзенең халкына әйтте:
– Карагыз, исраиллеләр бездән күбрәк тә һәм безгә караганда көчле-
рәк тә! 10 Безгә аларның саны артуына комачаулау турында уйларга ки-
рәк; чөнки яу-фәлән була калса, исраиллеләр, безнең дошманнарыбызга
кушылып, безгә каршы сугышырга һәм бездән китәргә мөмкиннәр.
11 Шуңа күрә мисырлылар, Исраил халкын авыр эш белән интек-
терү максатында, аның өстеннән назыйрлар билгеләделәр, һәм исра-
иллеләр фиргавенгә әйберләр туплау өчен Питом белән Рәмесес шә-
һәрләрен төзеделәр. 12 Әмма мисырлылар исраиллеләрне нинди генә
авырлыкларга дучар итсәләр дә, аларның саны артканнан-арта бар-
ды һәм алар җирдә һаман күбрәк таралды. Мисырлылар Исраил хал-
кыннан тагын да ныграк курка башладылар 13 һәм аны рәхимсез рә-
вештә эшләргә мәҗбүр иттеләр. 14 Мисырлылар исраиллеләрдән
авыр төзү эшләрен башкартып, кырлардагы бөтен эшләрен эшләтеп,
аларның тормышларын аяныч хәлгә төшерделәр; исраиллеләр нин-
ди генә эштә булмасын, аларга карата миһербансыз кыландылар.
15 Мисыр патшасы Шифра һәм Пуга исемле гыйбри* кендек әби-
ләргә болай диде:

---

* 1:15 *Гыйбри* – еврейләрнең борынгы атамасы; тамыры Эвер дигән кеше исеменнән алынган (карагыз: «Яратылыш» китабы 10:21).

[16] – Гыйбри хатын-кызларга бала табарга ярдәм иткәндә, сабыйны карагыз: ир бала булса – үтерегез, кыз бала туса – калдырыгыз!

[17] Әмма кендек әбиләре, Аллаһыдан куркып, Аны хөрмәт иттеләр һәм Мисыр патшасы әмерен тыңламадылар: дөньяга туган барлык ир балаларны исән калдыра бардылар. [18] Мисыр патшасы кендек әбиләрен үз янына чакыртып:

– Ни өчен сез болай эшлисез? Ни өчен яңа туган ир балаларны исән калдырасыз? – дип сорады.

[19] Кендек әбиләре фиргавенгә:

– Гыйбри хатын-кызлар Мисыр хатын-кызлары кебек түгел, алар тазалар һәм без барып җиткәндә балаларын инде тудырган булалар, – дип җавап кайтардылар.

[20-21] Кендек әбиләре, Аллаһыдан куркып, Аны хөрмәт иттеләр. Аллаһы исә, яхшылык эшләү йөзеннән, аларга үз гаиләләрен булдырырга рөхсәт бирде; һәм исраиллеләр артканнан-арта барды.
[22] Ахыр чиктә, фиргавен үзенең барлык халкына әмер бирде:

– Яңа туган һәрбер гыйбри ир баланы Нил елгасына ташлагыз, ә кыз балаларын исән калдырыгыз.

Мусаның тууы

2 [1] Леви ыругыннан булган бер ир шул ук ыругтан бер хатынга өйләнде. [2] Хатын, балага узып, ир бала тапты һәм, матурлыгына сокланып, аны өч ай яшереп асрады. [3] Алга таба да баласын яшереп тору мөмкин булмагач, ул, камыш кәрзин алып, аны сумала белән сылады да шуңа сабыен салды, аннары кәрзинне елга буендагы камыш арасына куйды. [4] Сабыйның апасы исә, аның белән нәрсә булыр икән дип, ерактан күзәтеп торды.

[5] Бераздан фиргавен кызы елгага су коенырга килде, ә аның җарияләре яр буенда йөреп тордылар. Кыз, камыш арасындагы кәрзинне күреп, бер җариясен аны алып килергә җибәрде. [6] Кәрзинне ачуга, фиргавен кызы анда елап яткан сабыйны күреп алды. Ул аны кызганды һәм әйтте:

– Бу гыйбри бала.

[7] Сабыйның апасы фиргавен кызы янына килеп:

– Сабыйны күкрәк сөте белән туендырырга һәм аны тәрбияләргә бирәр гыйбри хатынны табып китеримме? – дип сорады.

[8] – Бар, китер, – диде фиргавен кызы.

Сабыйның апасы китте һәм баланың анасын алып килде.

[9] – Бу сабыйны ал да миңа аны имезеп үстер, – диде аңа фиргавен кызы. – Мин сиңа түләрмен.

Хатын баланы алды һәм аны тәрбияли башлады. [10] Бала үсә төшкәч, әлеге хатын баланы фиргавен кызына бирде; ә кыз исә аны үз

баласы кебек кабул итеп алды. Ул аңа Муса* дигән исем кушты һәм әйтте:

– Чөнки мин баланы судан үзем тартып чыгардым, – диде.

Мусаның Мидьянга качуы

11 Үсеп җиткәч, Муса бервакыт үз халкы арасына чыкты һәм
аның авыр хезмәт башкаруын күрде. Шунда ул бер мисырлының
үз халкы кешесен – гыйбрине кыйнавын күреп алды. 12 Як-ягына
карады да, беркем дә юклыгын күргәч, ул әлеге мисырлыны үте-
реп комга күмеп куйды. 13 Икенче көнне Муса ике гыйбринең су-
гышуын күрде. Рәнҗетүчедән сорады:

– Син нигә үзеңнең якыныңны кыйныйсың? – диде.

14 Ә анысы:

– Безнең өстән баш һәм хаким итеп сине кем куйды? Мисырлыны үтергән кебек, мине дә үтерергә телисеңме әллә? – диде.

Муса курыкты. «Минем нәрсә эшләгәнемне барысы да беләләр икән», – дип уйлады.

15 Мусаның нәрсә эшләгәнен белгәч, фиргавен аны үтертергә те-
ләде, ә Муса исә, фиргавеннән качып, Мидьян җиренә юл тотты.
Анда ул бер кое янына килеп утырды. 16 Мидьянда бер каһиннең
җиде кызы бар иде. Аталарының сарыкларын сугару өчен, алар әле-
ге кое янына килделәр һәм улакларга су тутырдылар. 17 Әмма көтүче-
ләр килеп, аларны куып җибәрделәр. Муса исә, урыныннан торып,
кызларны яклады һәм терлекләренә су эчерде. 18 Алар өйләренә
кайткач, аталары Регуил:

– Нигә сез бүген иртә әйләнеп кайттыгыз? – дип сорады.

19 Кызлар болай җавап кайтардылар:

– Көтүчеләр безне куарга теләгән иде, әмма ниндидер бер мисырлы яклап калды, хәтта безгә су алып бирде һәм сарыкларыбызга эчерде.

20 Регуил кызларына әйтте:

– Кайда ул кеше? Сез аны нишләп калдырдыгыз? Чакырыгыз, безнең белән бергә ашасын.

21 Муса бу кешедә калырга риза булды, һәм Регуил үзенең Сип-
пора исемле кызын Мусага кияүгә бирде. 22 Сиппора, балага узып,
ир бала тапты, һәм Муса аңа Гершом* дигән исем бирде. Бу чит-ят
җирдә үзе килмешәк булганга күрә ул угылын шулай атады.

23 Күп вакытлар узды. Мисыр патшасы үлде, ә исраиллеләр авыр
эштән зар еладылар, сыкрандылар. Аларның фөрьядлары Аллаһы-
га барып иреште. 24 Аллаһы аларның сыкрануларын ишетте һәм

---

* **2:10** *Муса* – мисырча исем; ул яһүдчә «тартып чыгарылган» дигән сүзнең әйтелешенә охшаган.

* **2:22** *Гершом* – яһүдчә «килмешәк» мәгънәсендә.

Ибраһим, Исхак, Ягъкуб белән төзегән килешүен исенә төшерде:
[25]Аллаһы Исраил халкының газап чигүен күрде һәм аларны кызганды.

Аллаһының Мусаны чакыруы

3 [1]Муса үзенең каенатасы – Мидьян каһине Итероның* вак терлекләрен көтә иде. Бервакыт ул сарыкларын чүлгә алып китте
һәм Аллаһы тавы Хоребка* килеп чыкты. [2]Шушы Аллаһы
тавында янып торган күгән куагы эчендә аның алдында Раббының
мәләге пәйда булды. Муса куакның януын, әмма һич янып бетмәвен күрде. [3]Шулчак ул уйлады: «Ни өчен куак дөрләп яна, әмма
янып бетми? Мин бу сәер күренешне якынрак барып карыйм әле».

[4]Раббы, Мусаның куакны карарга килүен күреп, куак арасыннан аңа:

– Муса! Муса! – дип эндәште.

– Мин мондамын, – дип җавап кайтарды Муса.

[5]– Якын килмә, – диде Аллаһы, – аяк киемеңне сал, чөнки син
изге җирдә басып торасың. [6]Мин – синең ата-бабаларыңның Алласымын. Мин – Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб Алласы!

Муса, Аллаһыга карарга куркып, йөзен каплады.

[7]Раббы әйтте:

– Мин халкымның Мисырда нинди газап чигүен күрдем һәм
назыйрларның җәбереннән ничек сыкрануын ишеттем. Мин ул
халыкның ачы кайгысын беләм. [8]Шуңа күрә Мин аны мисырлылар коллыгыннан азат итәргә дип иңдем: ул җирдән алып чыгып,
сөт һәм бал ага торган җиргә алып барачакмын. Ул җир иркен һәм
уңдырышлы. Анда төрле халыклар: кәнганиләр, хиттиләр, амориләр, пәризиләр, хиввиләр һәм йәвүсиләр яши. [9]Әйе, Исраил халкының ялваруы Миңа иреште, шулай ук мисырлыларның аларны
ничек изүен дә күрдем. [10]Менә Мин хәзер сине фиргавен янына
җибәрәм. Бар, һәм Минем халкымны – Исраил халкын – Мисыр
җиреннән алып чык!

[11]Муса исә Аллаһыга болай диде:

– Фиргавен янына барып, Исраил халкын Мисыр җиреннән
алып чыгарга мин кем соң?

[12]– Мин синең белән бергә булачакмын! – диде Аллаһы. – Минем сине җибәрүемнең дәлиле шул булыр: халыкны Мисыр җиреннән алып чыккач, сез, бу тауга килеп, Миңа табынырсыз!

[13]Муса сорады:

– Әгәр мин барып Исраил халкына: «Мине сезнең ата-бабаларыгызның Алласы җибәрде», – дисәм, ә алар миннән: «Аның

---

* 3:1 *Итеро* – Регуилнең икенче исеме (карагыз 2:18).
* 3:1 *Хореб* – ягъни Синай тавы.

исеме ничек соң?» – дип сорасалар, мин нәрсә дип җавап кайтарырмын?
14 Аллаһы Мусага болай дип җавап бирде:
– Мин – Мәңге Булучы. Исраил халкы янына баргач, аларга: «Сезнең янга мине Мәңге Булучы җибәрде», – дип әйт.
15 Аллаһы Мусага тагы болай диде:
– Исраиллеләргә әйт: «Раббы*, сезнең ата-бабаларыгызның Алласы, Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб Алласы, мине сезнең янга җибәрде». Минем исемем мәңгегә шушы булыр, һәм Мине буыннан-буынга шушы исем белән белерләр!
16 – Бар, Исраил аксакалларын җый һәм аларга тапшыр: «Раббы, сезнең ата-бабаларыгызның Алласы, Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб Алласы минем алда пәйда булды һәм: „Мин Мисырда сезнең белән нәрсә эшләүләрен күрдем. 17 Һәм сезне Мисырдагы коллыктан алып чыгарга кирәк дигән фикергә килдем. Мин сезне кәнганиләр, хиттиләр, амориләр, пәризиләр, хиввиләр һәм йәвүсиләр яши торган җиргә алып барачакмын. Анда сөт һәм бал агып тора“, – дип әйтте».
18 – Аксакаллар сине тыңларлар һәм синең белән Мисыр патшасы янына барырлар. Сез аңа әйтерсез: «Безгә Раббы, гыйбриләр Алласы, күренде. Раббы Аллабызга корбаннар китерү өчен, зинһар, безгә хәзер үк чүлгә өч көнлек сәфәр кылырга рөхсәт ит».
19 – Мисыр патшасының сезгә китәргә рөхсәт итмәячәген Мин беләм; әгәр бер кодрәтле кул аны мәҗбүр итмәсә, сез китмәячәксез. 20 Мин Үземнең кодрәтем белән могҗизалар кылып, мисырлыларны тар-мар итәрмен. Шуннан соң Мисыр патшасы сезгә китәргә рөхсәт итәр. 21 Мин мисырлылар күңелендә Исраил халкына карата мәрхәмәт уятырмын, һәм сез Мисырдан буш кул белән китмәячәксез. 22 Барлык Исраил хатын-кызлары мисырлы күршеләреннән, шулай ук янәшә йортларда яшәүче башка хатын-кызлардан алтын-көмеш әйберләр һәм матур киемнәр сорарлар. Сез бу бүләкләрне үзегезнең угылларыгызга һәм кызларыгызга кидерерсез. Шул рәвешле, сез Мисыр байлыгын үзегез белән алып чыгарсыз.

Аллаһының Мусага дәлилләр китерүе

4 1 Муса Раббыга җавап бирде:
– Әгәр Исраил халкы миңа ышанмаса һәм тыңламаса, Раббы синең алда пәйда булмады дисә, нәрсә эшләрмен?
2 Раббы Мусадан:

---

* 3:15 *Раббы* – бу исем яһүдчә «Яһвә» дигән сүздән алынган (карагыз: «Яратылыш» китабы, 2:4нче аятьнең искәрмәсе). Яһүдчә «Яһвә» дигән сүз «булырга» дигән мәгънәне аңлата, димәк, 3:14нче аятьтәге «Булу» шул ук сүздән килә.

– Синең кулыңда нәрсә ул? – дип сорады.

– Минем юл таягым, – дип җавап кайтарды Муса.

3 – Таягыңны җиргә ташла, – диде Раббы.

Мусаның таягын җиргә ташлавы булды, таяк шундук еланга
әверелде. Муса, куркып, читкә йөгерде, 4 ләкин Раббы аңа:

– Кулыңны суз да еланны койрыгыннан тотып ал, – диде.

Мусаның, кулын сузып, еланны койрыгыннан тотып алуы бул-
ды, елан шундук янә таякка әверелде. 5 Раббы әйтте:

– Менә шулай эшлә, шул чагында кешеләр Раббы, аларның ата-бабаларының Алласы, Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб Алласының синең алда пәйда булуына ышанырлар.

6 Раббы Мусага тагы шуны әйтте:

– Кулыңны куеныңа тык.

Муса кулын япанчасы астына тыкты. Ә инде кулын кире чыгарганда, ул аның йогышлы тире авыруыннан кардай агаруын күрде.

7 – Хәзер кулыңны яңадан куеныңа тык, – диде Раббы, һәм Му-
са янә кулын куенына тыкты, ә кулын алса, аның элеккечә сәла-
мәт һәм тәненең башка урыннары кебек булуын күрде. 8 Һәм шул-
чак Раббы әйтте:

– Әгәр кешеләр беренче могҗизага ышанмасалар, икенче мог-
җизаны күрсәткәч ышанырлар. 9 Әгәр инде ике могҗизага да ышан-
масалар һәм сине тыңламасалар, Нил елгасыннан бераз су ал да
җиргә түк; су, җиргә тиюгә, шундук канга әверелер.

10 Әмма Муса Раббыга әйтте:

– И Хуҗам! Мин элек тә матур итеп сөйләми идем, хәзер – Син Үзеңнең хезмәтчең белән сөйләшеп торганда да шулай. Мин тотлыгучан һәм сакаумын.

11 Раббы аңа әйтте:

– Кешегә телне кем бирә? Кешене кем телсез яки чукрак ясый
ала? Кешене кем сукыр яисә күзле итә? Мин, Раббы, түгелме?
12 Хәзер бар; син сөйләгәндә, Мин сиңа ярдәм итәрмен һәм нәрсә
әйтергә кирәклегенә өйрәтермен.

13 Муса исә Раббыга әйтте:

– Әй Хуҗам, зинһар өчен, минем урынга башка кешене җибәр!

14 Шулчак Раббы Мусага ачуланып әйтте:

– Леви ыругыннан Һарун синең туганың түгелме? Мин аның
сүзгә оста икәнен беләм. Ул инде сине каршыларга чыкты һәм си-
не күрүгә шат булыр. 15 Син Һарунга сөйләрсең һәм аңа нәрсә
әйтергә кирәклеген әйтеп торырсың. Ә нәрсә әйтергә кирәклеген
сезгә Мин әйтермен һәм нәрсә эшләргә кирәклегенә сезне Мин
өйрәтермен. 16 Һарун исә синең урыныңа халык белән сөйләшер.
Син аның өчен Аллаһы кебек булырсың, ә ул синең исемнән сөй-
ләүче булыр. 17 Кешеләргә могҗизалар күрсәтү өчен, үзең белән
юл таягыңны ал.

Мусаның Мисырга әйләнеп кайтуы

[18] Муса үзенең каенатасы Итеро янына кайтып, аңа:
– Зинһар, миңа Мисырга кайтырга рөхсәт бир, анда минем туганнарым исән-сау микән, шуны беләсем килә, – диде.
– Бар, имин йөр! – диде Итеро.
[19] Әле Муса Мидьянда чакта ук, Раббы аңа:
– Хәзер Мисырга кайт, сине үтерергә теләгән барча кешеләр инде үлделәр, – дигән була.
[20] Һәм менә Муса, хатынын һәм балаларын ишәккә утыртып, Мисырга юл тотты, Аллаһы таягын да үзе белән алды.
[21] Аннары Раббы Мусага әйтте:
– Мисырга кайткач, Минем кодрәтем белән тудырылган барлык могҗизаларны фиргавен алдында күрсәтергә онытма. Ә Мин аның йөрәгенә кирелек салырмын, һәм ул халыкка китәргә рөхсәт
итмәс. [22] Фиргавенгә менә шуларны тапшыр: «Раббы болай дип
әйтә, диген: „Исраил – Минем беренче угылым; [23] Мин сиңа угылымны Миңа табынырга җибәр дидем. Син җибәрмәдең, һәм хәзер Мин синең беренче угылыңны үтерәчәкмен“».
[24] Мисырга барганда Муса төн үткәрергә дип юлда туктагач, аны
Раббы очратты һәм үтерергә теләде. [25-26] Ә Сиппора чакматаш пычак белән угылының җенес әгъзасы башыннан тиресен кисеп алды да әлеге тирене Мусаның аякларына тидерде. Шуннан соң Раббы Мусаны исән калдырды. Һәм Сиппора:
– Хәзер инде син – минем кан аша киявем, – дип әйтте. (Моны ул угылын сөннәткә утыртканга күрә әйтте.)
[27] Раббы Һарунга:
– Чүлгә Мусаны каршыларга бар, – диде.
Шуннан Һарун китте һәм Аллаһы тавында Муса белән очрашты,
Мусаны күрүгә аны үбеп алды. [28] Муса Һарунга аны җибәргәндә
Раббының аңа әйткән барлык сүзләрен, шулай ук Раббы әмере буенча күрсәтергә тиешле барлык могҗизалар турында сөйләп бирде.
[29] Шуннан Муса белән Һарун исраиллеләрнең барлык аксакалларын җыйдылар. [30] Һарун, халыкка мөрәҗәгать итеп, Раббының Мусага әйткән һәммә сүзләрен сөйләп бирде, ә Муса алар алдында
бөтен могҗизаларны эшләде. [31] Кешеләр Муса һәм Һарунга ышандылар. Исраил халкы, үзенең газапларын Раббының күрүен һәм аңарга ярдәмгә килүен белгәч, Раббыга баш иеп, Аңа табынды.

Фиргавеннең исраиллеләрне җәзалавы

5 [1] Аннан соң Муса белән Һарун фиргавен янына бардылар һәм аңа:
– Раббы – Исраил Алласы сиңа болай дип әйтә: «Минем хөрмәтемә бәйрәм ясасыннар өчен, халкыма чүлгә чыгарга рөхсәт ит».

[2] Фиргавен исә:
– Кем соң ул Раббы? Нишләп әле мин аны тыңларга тиеш? Нишләп мин исраиллеләргә китәргә рөхсәт итәргә тиеш? Мин Раббыны белмим һәм исраиллеләргә китәргә рөхсәт итмим, – диде.
[3] – Гыйбриләр Алласы безне чакырды, – дип җавап бирделәр Һарун белән Муса. – Зинһар, Раббы Аллабызга корбан китерү өчен, безгә өч көнгә чүлгә чыгарга рөхсәт ит. Әгәр моны эшләмибез икән, Ул безне үтерер: без йә берәр авырудан үләрбез, йә кылычтан һәлак булырбыз.
[4] Ә Мисыр патшасы болай җавап бирде:
– Муса һәм Һарун! Ни өчен халыкка эшләргә комачаулыйсыз? Үз эшегезгә кайтыгыз! [5] Әнә, исраиллеләр бик күп инде, ә сез аларга эшләргә ирек бирмисез!
[6] Фиргавен шул көнне үк исраиллеләр өстеннән күзәтчелек итүче назыйрларга һәм җитәкчеләргә әмер бирде:
[7] – Сез кирпеч сугу өчен кешеләргә һәрвакыт салам бирә идегез, хәзер инде бирмәгез, кирпеч өчен саламны алар үзләре тапсыннар. [8] Алар сугарга тиешле кирпечләр саны элеккечә үк калсын. Кирпеч саны кимемәскә тиеш. Алар ялкауландылар, шуңа күрә миннән үз Аллаларына корбан китерү өчен җибәрүләрен сорыйлар. [9] Күбрәк эшләргә мәҗбүр итегез, ул чагында алар эшләрләр һәм ялган сүзләрне тыңламаслар.
[10] Назыйрлар һәм җитәкчеләр халык янына барып:
– Моннан соң фиргавен сезгә кирпеч сугу өчен салам бирмәскә карар итте; [11] хәзер барыгыз, саламны үзегез табыгыз, ә кирпечне элек күпме суккан булсагыз, хәзер дә шулкадәр үк әзерләргә тиешсез, – диделәр.
[12] Шуннан соң исраиллеләр бөтен Мисыр буйлап салам урынына камыл эзләргә чыгып киттеләр, [13] ә назыйрлар аларны элеккеге кадәр үк кирпеч сугарга мәҗбүр иттеләр. [14] Фиргавеннең назыйрлары исраиллеләр арасыннан билгеләп куелган күзәтчеләрне:
– Сез хәзер нигә элеккеге кадәр кирпеч сукмыйсыз? – дип кыйнадылар.
[15] Исраилле хезмәткәрләр фиргавенгә барып зарландылар:
– Син нишләп безнең белән – үзеңнең колларың белән шулай эшлисең? [16] Салам бирмисең, ә үзең элек күпме кирпеч суккан булсак, хәзер дә шулкадәр кирпеч сугуны таләп итәсең, шуның өстенә әле безне кыйныйлар. Болай эшләү синең халкың өчен гөнаһ.
[17] Фиргавен исә:
– Сез ялкауландыгыз, эшләргә теләмисез, шуңа күрә дә, Раббыгызга корбан китерү өчен, үзегезгә китәргә рөхсәт итүемне сорыйсыз. [18] Барыгыз, эшләгез! Сезгә бернинди дә салам бирмәячәкбез, элек күпме кирпеч суккан булсагыз, хәзер дә шулкадәр үк кирпеч бирергә тиешсез, – диде.

[19] Исраилле хезмәткәрләр «кирпеч көн саен билгеләнгән саннан кимемәскә тиеш» дигәнне ишеткәч, үзләренең бәлагә таруларын аңладылар.

[20] Фиргавен яныннан чыккач, алар үзләрен көтеп торучы Муса белән Һарунны очраттылар.

[21] – Безне фиргавен һәм аның күзәтчеләренең нәфрәтенә дучар иткән өчен, Раббы сезгә җәза бирсен. Сез фиргавен белән хезмәтчеләрен безгә дошман ясадыгыз һәм аларга безне үтерү өчен кылыч тоттырдыгыз, – диделәр алар Муса белән Һарунга.

Мусаның Аллаһыга зарлануы

[22] Муса, ялварып, Раббыдан сорады:
– Хуҗам, Син нигә Үз халкыңны шундый бәлагә дучар кылдың?
Нәрсә дип мине бирегә җибәрдең? [23] Мин, фиргавенгә барып, аңа
Синең исемеңнән сөйләп бирдем, һәм ул шул вакыттан бирле халыкны җәберли башлады. Син бит халыкка ярдәм итү өчен бернәрсә дә эшләмәдең!

6 [1] Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
– Фиргавен белән нәрсә эшләвемне син менә хәзер күрерсең. Мин аңа каршы Үземнең кодрәтемне юнәлтермен, һәм ул Минем халкыма китәргә рөхсәт итәчәк, хәтта үзе үк аларны куып җибәрәчәк, чөнки Мин аңа Үземнең кодрәтемне кулланырмын.

Аллаһының Мусаны кабат чакырып алуы

[2] Аллаһы Мусага янә әйтте:
– Мин – Раббы, [3] Ибраһим, Исхак һәм Ягъкуб алдында пәйда
булган Кадир Алламын. Алар Минем исемемнең Раббы икәнен белми тордылар. [4] Алар белән килешү төзеп, Мин аларга килмешәк
булып яшәгән Кәнган җирен бирергә вәгъдә иттем. [5] Мин Исраил
халкының ыңгырашуын ишеттем, аның мисырлылар колы булуын
да беләм һәм Үземнең килешүемне дә исемдә тотам. [6] Шулай булгач, Исраил халкына әйт: «Мин – Раббы, Мин сезне мисырлыларның авыр хезмәтеннән коткарырмым һәм сез аларның коллары булмассыз. Мин Үземнең кодрәтем белән мисырлыларга куркыныч
җәзалар җибәреп, сезне азат итәрмен. [7] Сез Минем халкым булырсыз, һәм Мин сезнең Аллагыз булырмын. Сез, Мисыр изүеннән
азат ителгәч, Минем Раббы Аллагыз булуымны белерсез. [8] Мин,
кулымны күтәреп, сезне Ибраһим, Исхак һәм Ягъкубка бирергә ант иткән җиргә алып барачакмын һәм шул җирне сезгә биләмә итеп бирәчәкмен. Мин – Раббы».

[9] Боларның барысын да Муса исраиллеләргә сөйләде, әмма алар аны тыңлап та тормадылар, чөнки кәефләре төшенке һәм хезмәтләре бик авыр иде. [10] Шул чагында Раббы Мусага әйтте:

[11] – Бар, Мисыр патшасы – фиргавенгә әйт, ул Исраил халкына үз җиреннән китәргә рөхсәт итсен.

[12] Муса исә болай дип җавап кайтарды:

– Мине Исраил халкы тыңларга теләмәгәнне, фиргавен тәгаен тыңларга теләмәс! Мин бит бик начар сөйлим!

[13] Әмма Раббы Муса белән Һарунга сөйләде, һәм аларга Исраил халкы вә Мисыр патшасы – фиргавен белән сөйләшеп, Исраил халкын Мисыр җиреннән алып чыгарга боерды.

Муса һәм Һарунның нәсел шәҗәрәсе

[14] Түбәндә үз нәселләренең башлыкларыдыр: Исраилнең беренче угылы Рубинның дүрт угылы – Ханох, Паллу, Хесрон һәм Кәрми булды. Менә болар – Рубин кабиләләре. [15] Шимунның угыллары – Йемуил, Ямин, Оһад, Яхин, Сохар һәм кәнганлы хатыннан туган угылы Шаул, барлыгы алты угылы булды. Менә болар – Шимун кабиләләре. [16] Левинең нәсел шәҗәрәсе буенча аның угылларының исемнәре шушылар: Гершон, Коһат һәм Мерари. Леви йөз дә утыз җиде ел яшәде. [17] Гершон кабиләсе буенча аның ике угылы – Либни һәм Шимгый булды. [18] Коһат угыллары: Амрам, Исһар, Хебрун һәм Уззиел. Коһат йөз дә утыз өч ел яшәде. [19] Мерари угыллары: Махли белән Муши. Аларның шәҗәрәсе буенча, боларның барысы да Леви кабиләләре.

[20] Амрам Йөхәбәдкә – үз атасының кыз туганына өйләнде, аларның угыллары – Һарун белән Муса. Амрам йөз утыз җиде ел яшәде. [21] Исһар угыллары: Корах, Нефег һәм Зихри. [22] Уззиел угыллары: Мишаил, Элсафан һәм Ситри.

[23] Һарун Амминадабның кызы, Нахшонның кыз туганы Элишебага өйләнгән һәм аларның Надаб, Абиһу, Элгазар һәм Итамар атлы угыллары туган. [24] Корах угыллары: Ассир, Элкана һәм Абиасаф. Менә болар – Корах кабиләләре. [25] Һарунның угылы Элгазар Путиелның бер кызына өйләнгән һәм аларның угылы Пинхәс исемле булган. Алар – Леви нәселе кабиләләренең башлыклары.

[26] Әлеге Һарун белән Муса – Аллаһы «исраиллеләрне, хәрби төркемнәре буенча, Мисыр җиреннән алып чыгыгыз» дип кушкан кешеләр. [27] Алар шулай ук, Исраил халкын Мисырдан чыгаруны сорап, Мисыр патшасы – фиргавен белән сөйләшкән кешеләр дә.

Аллаһының Мусага биргән әмере

[28] Аллаһы Мисырда Муса белән сөйләшкән көнне әйтте:

[29] – Мин – Раббы, – диде, – Мин сиңа нәрсә әйтсәм, шуларның барысын да Мисыр патшасы – фиргавенгә җиткер!

[30] Муса җавабында:

– Мин бит бик начар сөйлим, фиргавен мине тыңлармы? – диде.

7

1 Раббы исә Мусага әйтте:
– Мин сине фиргавен өчен Аллаһы кебек итәрмен. Һарун
исә синең пәйгамбәрең булыр. 2 Сиңа нәрсә боерган булсам,
барысын да Һарунга әйт; һәм шул чагында ул, Исраил халкына бу
җирдән чыгарга рөхсәт ителсен дип, фиргавенгә әйтер. 3 Мин исә
фиргавенне киреләндерермен, ә соңыннан Мисырда бик күп мог-
җизалар тудырырмын. 4 Ләкин фиргавен ул чагында да тыңларга
теләмәс. Шуннан соң Мин, Үземнең кодрәтем белән мисырлылар
өстенә куркыныч җәзалар җибәреп, Үз гаскәремне – Минем хал-
кым исраиллеләрне Мисыр җиреннән алып чыгачакмын. 5 Мин
Мисырга каршы торып Үз халкымны аннан алып чыкканда, ми-
сырлылар Минем Раббы булуымны белерләр.
6 Раббы ничек кушса, Муса белән Һарун шулай эшләделәр.
7 Алар фиргавен белән сөйләшкәндә, Муса – сиксән, ә Һарун сик-
сән өч яшьтә иде.

Таякның еланга әверелүе

8 Раббы Муса белән Һарунга әйтте:
9 – Фиргавен сездән могҗиза күрсәтүне таләп итсә, Һарунга әйт,
ул үзенең юл таягын җиргә ташласын, һәм таяк фиргавен күз ал-
дында еланга әверелер.
10 Муса белән Һарун фиргавен янына бардылар һәм Раббы нәрсә
кушкан булса, шуны үтәделәр. Һарунның таягын җиргә ыргытуы
булды, таяк фиргавен һәм аның хезмәтчеләре күз алдында еланга
әверелде. 11 Шуннан соң фиргавен акыл ияләрен һәм тылсымчы-
ларны чакырып китерде, һәм тегеләр, тылсымнары белән, Һарун
кылганны ук кылдылар: 12 үзләренең таякларын җиргә ташлаулары
булды, һәр таяк шундук еланга әверелде, әмма Һарунның таягы
тегеләрнең барлык таякларын йотты! 13 Фиргавен исә элеккечә үк
киреләнүендә булды. Барысы да Раббы әйткәнчә булды: фиргавен
Муса белән Һарунны тыңлаудан баш тартты.

Суның канга әверелүе

14 Шуннан Раббы Мусага әйтте:
– Фиргавен үз сүзендә нык тора һәм халыкка китәргә рөхсәт
бирүдән баш тарта. 15 Иртә белән фиргавен Нил елгасы буена чы-
гар, син шунда барып аны көт. Үзең белән еланга әверелгән тая-
гыңны да ал 16 һәм фиргавенгә болай дип әйт: «Раббы – гыйбри-
ләр Алласы, мине җибәреп, сиңа: „Минем халкыма, Миңа табыну
өчен, чүлгә чыгарга рөхсәт ит“, – дип әйтергә кушкан иде. Ләкин
син моңарчы Аны тыңламадың. 17 Шунлыктан Раббы болай дип
әйтә: „Шуның белән син Минем Раббы булуымны белерсең“. Кара!
Кулымдагы таягым белән Нил елгасына сугуым булыр, су канга

әверелер. [18] Андагы бөтен балык үлеп бетәр, елга сасый башлар,
һәм мисырлылар аннан су эчә алмас».
[19] Раббы болай дәвам итте:
– Һарунга әйт, ул үзенең таяк тоткан кулын Мисырдагы барлык
елгалар, арыклар, күлләр һәм һәр сусаклагыч өстенә сузсын, аның
шулай эшләве булыр – шундук барча сулар канга әверелер. Ми-
сырның һәр җирендә кан булыр. Хәтта агач һәм таш савытлардагы
су да канга әверелер.
[20] Муса белән Һарун Раббының кушканын үтәделәр. Һарунның
фиргавен вә аның хезмәтчеләре күз алдында таягын күтәреп Нил
елгасына сугуы булды – бөтен су канга әверелде. [21] Нилдагы ба-
лыклар үлде, һәм, андагы су сасып, мисырлылар аннан су эчә алма-
дылар. Мисырның һәр җирендә кан иде. [22] Мисыр тылсымчылары,
үз сихерләрен кулланып, шуны ук эшләделәр. Фиргавен кирелә-
неп Муса белән Һарунны тыңлаудан баш тартты. Һәммәсе дә Раб-
бы әйткәнчә булды. [23] Фиргавен, Муса белән Һарунның кылган
эшләренә игътибар бирмичә, борылып, өенә кайтып китте. [24] Бар-
лык мисырлылар елга суын эчә алмадылар һәм, эчәргә су табу
максаты белән, Нил ярлары буйлап коелар казыдылар. [25] Раббы-
ның Нил елгасына сугуына җиде көн узып китте.

Бакалар

8 [1] Раббы Мусага әйтте:
– Фиргавен янына бар һәм аңа әйт: «Раббы болай дип әйтә
диген: „Минем халкым Миңа табыну өчен барсын. [2] Әгәр
син Минем халкыма рөхсәт итмәсәң, Мин, бакалар җибәреп, си-
нең бөтен илеңне җәзалаячакмын. [3] Нил елгасы бакалар белән
мыжгып торыр һәм алар, судан чыгып, синең өеңә, йокы бүлмә-
ңә, урын-җирләреңә, хезмәтчеләрең һәм халкың яшәгән өйләргә,
мичләреңә һәм күәс чиләкләреңә дә керерләр. [4] Алар синең үз өс-
теңә, халкың һәм барча хезмәтчеләрең өстенә менәрләр“».
[5] Раббы янә Мусага әйтте:
– Һарунга әйт, ул юл таягы тоткан кулын елгалар, арыклар, күл-
ләр өстенә сузып, бакаларны Мисыр җире өстенә чыгарга мәҗбүр
итсен.
[6] Һарун үзенең кулын Мисыр сулыклары өстенә сузды, һәм
шундук бакалар, чыгып, бөтен Мисыр җирен каплап алдылар.
[7] Әмма тылсымчылар да, үз сихерләрен кулланып, бакаларны Ми-
сыр җирен тутырырга мәҗбүр иттеләр.
[8] Фиргавен Муса белән Һарунны чакырып әйтте:
– Раббыга дога кылыгыз, миннән һәм минем халкымнан бака-
ларны алсын. Шуннан мин сезнең халкыгызга Раббыга корбан би-
рү өчен китәргә рөхсәт итәрмен.
[9] Муса фиргавеннән:

– Син минем кайчан дога кылуымны телисең? – дип сорады. – Мин синең өчен, синең хезмәтчеләрең һәм халкың өчен дога кылып сорармын. Шуннан соң бакалар синең яныңнан һәм сезнең өйләрегездән китәрләр, бары тик Нил елгасында гына калырлар.

[10] – Иртәгә, – дип җавап кайтарды фиргавен.

– Син әйткәнчә булыр, – дип җавап бирде Муса, – һәм шунда
син Раббы Аллабызга тиң бер зат та булмавын белерсең. [11] Бакалар
синнән, синең өйләреңнән, хезмәтчеләреңнән һәм халкыңнан китәрләр; алар бары тик Нил елгасында гына калырлар.

[12] Муса белән Һарун фиргавен яныннан киттеләр, һәм Муса, фиргавенгә җибәрелгән бакаларны кире алуын ялварып, Раббыга дога
кылды. [13] Раббы Мусаның үтенечен канәгатьләндерде: өйләрдәге,
ишек алларындагы һәм кырлардагы бакалар үлеп бетте. [14] Үле бакалар
бакалар өелеп, бөтен җир сасый башлады. [15] Ләкин фиргавен, бакалардан арынуын күреп, янә киреләнде һәм Муса белән Һарунны тыңламады. Бөтенесе дә Раббы әйткәнчә булды.

Черкиләр

[16] Раббы Мусага әйтте:

– Һарунга әйт: «Таягыңны сузып, тузанлы җиргә сук! Шул чагында бөтен Мисырдагы тузан черкигә әверелер».

[17] Алар нәкъ шулай эшләделәр дә. Һарунның, таяк тоткан кулын сузып, тузанлы җиргә сугуы булды, бөтен Мисырдагы тузан черкигә әверелде дә, барлык кешеләрне һәм хайваннарны черки басып
алды. [18] Тылсымчылар үз сихерләре белән тузанны черкигә әверелдерә алмадылар; черкиләр кешеләр һәм хайваннар өстендә калды.
[19] Тылсымчылар фиргавенгә:

– Моны Аллаһы эшләде, – диделәр.

Әмма фиргавен киреләнде һәм аларны тыңларга теләмәде. Һәммәсе дә Раббы әйткәнчә булды.

Чебеннәр

[20] Раббы Мусага әйтте:

– Иртәгә иртүк тор да, фиргавен елга буена барганда, аның каршына чыгып бас һәм әйт: «Раббы болай дип әйтә диген: „Минем
халкыма, Миңа табыну өчен, китәргә рөхсәт ит! [21] Әгәр Минем
халкыма китәргә рөхсәт итмисең икән, кара аны: сиңа, синең хезмәтчеләреңә, халкыңа һәм синең өйләреңә гаять күп чебен җибәрәчәкмен. Мисырдагы йортларда чебеннәр мыжгып торыр һәм
бөтен җир өсте шулар белән капланыр. [22] Әмма Минем халкым
яши торган Гөшен җирен Мин ул көнне аерырмын: анда чебеннәр булмас. Шул чакта син Минем җирдә Раббы булуымны белерсең.
[23] Мин Үз халкымны синең халкыңнан аерырмын, һәм бу могҗиза
иртәгә булыр“».

24 Раббы шулай эшләде дә. Мисыр җирен биниһая күп чебеннәр каплап алды, алар фиргавен өенә дә, аның хезмәтчеләре яшәгән өйләргә дә кереп тулдылар. Бөтен Мисыр җире чебеннәрдән һәлакәт хәленә төште.

25 Шул чагында фиргавен Муса белән Һарунны чакырып алды да аларга:

– Барыгыз, Аллагызга корбаннарны бу җирдә генә китерегез, – диде.

26 Моңа каршы Муса әйтте:

– Юк, болай эшләргә ярамый! Раббыга, безнең Аллабызга китерә торган корбаннарны мисырлылар җирәнгеч дип саныйлар, әгәр без шундыйларны алар күз алдында корбан кылсак, алар безне ташлар атып кыйнамаслармы? 27 Раббы Аллабызга корбан китерү өчен, без, Ул кушканча, өч көнгә чүлгә чыгарга тиешбез.

28 Фиргавен әйтте:

– Мин сезгә, Раббы Аллагызга корбан китерү өчен, чүлгә чыгарга рөхсәт итәрмен, тик ерак китмәгез. Минем өчен дога кылыгыз.

29 – Иртәгесе көнне чебеннәр синең үзеңнән, хезмәтчеләреңнән һәм халкыңнан китсен дип, синнән чыккач, мин Раббыга дога кылырмын, әмма син алдамаска һәм халыкның Раббыга корбан китерүенә кабат каршы төшмәскә тиеш, – диде Муса.

30 Муса фиргавен яныннан китте һәм Раббыга дога кылды. 31 Раббы Мусаның үтенечен кабул итте: чебеннәр фиргавеннән, аның хезмәтчеләреннән һәм халкыннан киттеләр – бер чебен дә калмады. 32 Әмма фиргавен бу юлы да киреләнде һәм халыкка китәргә рөхсәт итмәде.

Хайван үләте

9 1 Аннары Раббы Мусага кушты:

– Фиргавен янына бар һәм аңа әйт: «Раббы, гыйбриләр Алласы, болай дип әйтә диген: „Минем халкыма Миңа табыну өчен китәргә рөхсәт ит! 2 Әгәр дә син аларны янә дә тоткарласаң һәм китәргә рөхсәт итмәсәң, 3 Раббы Үзенең кулын сузып кырдагы хайваннарыңа, атларыңа, ишәкләреңә, дөяләреңә, сыерларыңа, сарыкларыңа һәм кәҗәләреңә куркыныч үләт авыруы җибәрәчәк. 4 Ә Исраил халкының хайваннарын Раббы Мисыр халкы хайваннарыннан аерып алачак, һәм исраиллеләрнең бер генә хайваны да үлмәячәк“».

5 Раббы бу хәлнең кайчан буласын билгеләде һәм әйтте:

– Иртәгә бу җирдә Мин моны эшләячәкмен.

6 Икенче көнне Раббы менә шулай эшләде: Мисырның барлык хайваннары үлеп бетте, ә Исраил халкының бер генә хайваны да үлмәде. 7 Фиргавен белешер өчен кешеләр җибәрде, дөрестән дә,

Исраил халкының бер генә хайваны да үлмәгән иде. Шулай да
фиргавен каршы торуын дәвам итте һәм Исраил халкына китәргә
рөхсәт бирмәде.

Эренле чуан авыруы

[8] Раббы Муса белән Һарунга:
– Мичтән уч тутырып көл алыгыз, һәм Муса фиргавен күз ал-
дында әлеге көлне күккә сибеп җибәрсен. [9] Ул бөтен Мисыр җире
өстенә тузан булып җәелер, һәм илдәге барча кешеләр вә хайван-
нар тәнендә эренле чуан ялкынсынуы башланыр, – диде.
[10] Муса белән Һарун, мичтән көл алып, фиргавен каршына бас-
тылар. Мусаның көлне күккә сибеп җибәрүе булды, кеше һәм хай-
ваннар тәнендә эренле чуан ялкынсынуы башланды. [11] Тылсымчы-
лар да Муса каршына чыга алмадылар, чөнки аларның үзләрен дә,
барлык мисырлыларныкы кебек, эренле чуан каплап алган иде.
[12] Ә Раббы исә фиргавендә янә дә кирелек тудырды, һәм фиргавен
Муса белән Һарунны тыңлаудан баш тартты. Бөтенесе дә Раббы
Мусага әйткәнчә булды.

Боз

[13] Соңыннан Раббы Мусага әйтте:
– Иртәгә иртүк тор да фиргавен янына барып бас һәм аңа әйт:
«Раббы, гыйбриләр Алласы, болай дип әйтә диген: „Минем хал-
кыма Миңа табыну өчен китәргә рөхсәт ит! [14] Әгәр бу юлы да мо-
ны эшләмәсәң, Мин барлык бәла-казаларны синең үзеңә, хезмәт-
челәрең һәм халкың өстенә җибәрәчәкмен. Һәм шул чагында син
бөтен җир йөзендә Минем кебек бер зат та юклыгын белерсең.
[15] Мин Үземнең кулымны сиңа һәм синең халкыңа каршы юнәлтеп,
сине һәм синең халкыңны җир йөзеннән юк итәрлек үләт җибәрә
алыр идем. [16] Әмма Мин сине биредә, Минем көчемне күрсен дип,
калдырам, шуннан Минем исемем бөтен җир йөзендә мәгълүм бу-
лыр. [17] Син Минем халкыма әле дә каршы торасың һәм син аңа
китәргә рөхсәт итмисең. [18] Кара, иртәгә шушы вакытта Мин Ми-
сыр җире әле моңарчы күрмәгән гаять көчле боз яудырачакмын.
[19] Хәзер үк үзеңнең терлегеңне вә кырда булган бар нәрсәңне
ышык урынга кертеп яшерергә куш; югыйсә, кырда калган һәр ке-
шене яисә хайванны боз сугып үтерәчәк“».
[20] Раббы сүзеннән куркуга төшкән фиргавен хезмәтчеләре үз тер-
лекләрен һәм колларын тиз генә җыеп алдылар. [21] Ә инде Раббы сү-
зенә ышанмаганнар колларын һәм терлекләрен кырда калдырдылар.
[22] Раббы Мусага әйтте:
– Кулыңны күккә суз, һәм шунда ук бөтен Мисырда боз ява
башлар. Боз кешеләр, хайваннар һәм Мисыр җирендәге барлык
үсемлекләр өстенә төшәчәк.

[23] Мусаның таягын күккә сузуы булды, Раббы, күкләр күкрәтеп,
боз яудырды. Яшен дә яшьнәде. Шулай Ул Мисыр җире өстенә
боз яудыра башлады. [24] Боз яуганда аның арасыннан яшен яшьнәп
торды. Мисыр җирендә кешеләр яши башлаганнан бирле андый
көчле бозның яуганы юк иде әле. [25] Боз бөтен Мисыр кырларын-
дагы һәр нәрсәне – кешеләрне, терлекләрне һәм үсемлекләрне ха-
рап итте, барлык агачларны сындырып бетерде. [26] Бары тик исра-
иллеләр яши торган Гөшен җирендә генә боз яумады.
[27] Фиргавен, Муса белән Һарунны чакырып, аларга:

– Бу юлы мин гөнаһлы булдым: Раббы хаклы, ә мин һәм минем
халкым гаепле. [28] Раббыга дога кылыгыз! Раббы безгә боз яудыру-
ын һәм күк күкрәтүен туктатсын! Шуннан мин сезгә китәргә рөх-
сәт итәрмен, һәм сез бүтән монда калмассыз, – диде.
[29] – Шәһәрдән чыгуга мин, кулларымны күтәреп, Раббыга дога
кылырмын, – диде Муса фиргавенгә, – шуннан күк күкрәү дә, боз
яву да туктар. Шуннан син Раббының җир хуҗасы икәнен белер-
сең. [30] Әмма мин синең үзеңнең дә, хезмәтчеләреңнең дә Раббы
Алладан әле хәзер дә курыкмавыгызны беләм.
[31] Җитен инде өлгергән, ә арпа баш җибәргән иде, шуңа күрә бу
үсемлекләр һәлак булды. [32] Ә бодай белән борай исә, соңрак өл-
гергәнгә күрә, исән калды.
[33] Муса фиргавен яныннан китеп шәһәрдән чыкты да кулларын
Раббыга күтәрде. Боз яву да, күк күкрәү дә туктады. Җир өстенә
бүтән яңгыр да коймады. [34] Моны күрүгә, фиргавен янә гөнаһка
керде: ул үзе дә, хезмәтчеләре дә янә кирелекләренә кайттылар.
[35] Фиргавен үҗәтләнде һәм Исраил халкына китәргә рөхсәт итүдән
баш тартты. Һәммәсе дә Раббы Муса аша әйткәнчә булды.

Саранча

10 [1] Раббы Мусага:

– Фиргавен янына бар. Мин аны һәм аның хезмәтчелә-
рен үҗәтләндердем. Моны Мин алар арасында могҗиза-
лар тудыру өчен [2] һәм син соңыннан үзеңнең балаларыңа һәм онык-
ларыңа Минем мисырлыларга карата кырыс мөгамәләдә булуым вә
Минем тарафтан Мисырда күрсәтелгән могҗизаларны сөйли ал-
сын өчен эшләдем. Сез Минем Раббы булуымны белерсез, – диде.
[3] Аннан Муса белән Һарун фиргавен янына бардылар һәм аңа
әйттеләр:

– Раббы, гыйбриләр Алласы, болай дип әйтә: «Син әле Миңа буй-
сынудан тагын күпме баш тартмакчы буласың? Минем халкыма Ми-
ңа табыну өчен китәргә рөхсәт ит! [4] Әгәр Минем халкыма китәргә
рөхсәт итүдән баш тартасың икән, Мин иртәгә синең иленә саранча
җибәрәчәкмен. [5] Саранча бөтен җирне каплар, хәтта җир өсте дә кү-
ренмәс, боз сугудан исән калган бар нәрсәне, ялан-кырдагы бар

агачларның яфракларын саранча ашап бетерер. [6] Ул синең өйләреңдә, синең барлык хезмәтчеләрең һәм барча мисырлыларның өйләрендә мыжгып торыр. Ата-бабаларыгыз шушы җиргә килеп урнашканнан алып бүгенге көнгә кадәр андый хәлнең булганы юк иде әле».

Шуннан соң Муса, борылып, фиргавен яныннан китте.

[7] Хезмәтчеләре фиргавеннән сорадылар:

– Безгә әле күпме шушы кеше аркасында аның тозагында булырга? Бу халыкка, Раббы Аллаларына табыну өчен, китәргә рөхсәт ит. Син Мисырның һәлакәткә баруын әллә күрмисеңме?

[8] Фиргавен Муса белән Һарунны үз янына чакырып кайтарды һәм аларга:

– Барыгыз, Раббы Аллагызга табыныгыз, тик кемнәр барасын әйтегез, – диде.

[9] – Безнең яшьләребез һәм картларыбыз барачак, – дип җавап кайтарды Муса. – Без үзебез белән угылларыбызны һәм кызларыбызны, вак һәм эре терлекләребезне алачакбыз, чөнки без Раббы хөрмәтенә бәйрәм итәргә тиеш.

[10-11] – Юк! Әгәр мин сезгә балаларыгыз белән бергә китәргә рөхсәт итсәм, димәк, Раббы сезнең яклыдыр! – диде фиргавен. – Нindидер яманлык эшләргә ниятләмисез микән сез? Сез сораганча, ирләрегез генә барсыннар һәм Раббыга табынсыннар.

Һәм фиргавен Муса белән Һарунны үз яныннан куып җибәрде.

[12] – Мисыр җиренә кулыңны суз, – диде Раббы Мусага, – җир өстен саранча басып алсын һәм басу-кырларда боз сугудан исән калган барлык үсемлекләрне ашасын.

[13] Мусаның таягын сузуы булды, Раббы Мисыр җиренә көчле көнчыгыш җилен җибәрде. Җил көне-төне исте, ә иртән саранчалар алып килде. [14] Саранча бөтен җир өстен каплап алды. Мисырның моңарчы шулкадәр күп саранча күргәне булмый һәм бүтән булмас та. [15] Ул бөтен җир өстен каплап алды, һәм җирне күреп тә булмый иде. Саранча басу-кырларда боз сугудан исән калган барлык үсемлекләрне һәм агачлардагы барлык җимешләрне ашап бетерде. Мисырның бер генә урында да: агачларда да, үсемлекләрдә дә бер яфрак та калмады.

[16] Фиргавен ашыгыч рәвештә Муса белән Һарунны үзенә чакыртып алды һәм әйтте:

– Мин, Раббы Аллагызга һәм сезгә каршы килеп, гөнаһ эшләдем. [17] Зинһар, минем бу гөнаһларымны янә кичерегез һәм Раббы Аллагыздан бу афәтне миннән алуын сорагыз!

[18] Фиргавен яныннан киткәч, Муса Раббыга дога кылды. [19] Һәм Раббы, җилнең юнәлешен үзгәртеп, көчле көнбатыш җиле истерде; бу җил барлык саранчаны Мисырдан Камышлы диңгезгә* өреп

---

* 10:19 *Камышлы диңгез* – элек-электән Кызыл диңгез дип йөртәләр.

чыгарды. Мисырда бер генә саранча да калмады! 20 Әмма Раббы
фиргавенне янә киреләндерде, һәм ул Исраил халкына китәргә
рөхсәт итмәде.

Дөм караңгылык

21 Аннары Раббы Мусага әйтте:
– Кулыңны күккә суз, һәм шулчак Мисыр җире өстенә дөм караңгылык төшәр!
22 Мусаның кулын күккә сузуы булды, бөтен Мисыр өстен тоташ
караңгылык каплап алды. 23 Өч көн буе кешеләр бер-берләрен кү-
рә алмадылар һәм өйләреннән чыкмадылар, ә исраиллеләр яшәгән җирдә яп-якты иде.
24 Фиргавен Мусаны яңадан чакырып алды да:
– Барыгыз, Раббыга табыныгыз! Үзегез белән балаларыгызны да ала аласыз, тик вак һәм эре терлекләрегезне калдырыгыз, – диде.
25 – Син, Раббы Аллабызга корбан китерү өчен, безгә корбан-
лыклар да алырга рөхсәт итәргә тиеш. 26 Раббы Аллабызга табыну
өчен, без үзебезнең барлык хайваннарыбызны алачакбыз, бер генә тоякны да калдырмаячакбыз! Без тиешле урынга барып җиткәнче Раббыга корбан китергәндә нәрсәләр кирәк булачагын тәгаен генә белмибез, – дип җавап кайтарды Муса.
27 Раббы фиргавенне тагын киреләндерде: ул халыкка китәргә
рөхсәт итмәскә булды. 28 Шуннан соң фиргавен Мусага әйтте:
– Күземнән югал! Сак бул! Минем янга башка киләсе булма! Әгәр кабат мине күрсәң, әҗәлең шунда булыр.
29 – Син хаклы, мин сине башка күрмәячәкмен! – дип җавап кайтарды Муса фиргавенгә.

Беренче булып туган барлык ир затларының үтерелүе

11
1 Раббы Мусага әйтте:
– Мин фиргавенгә һәм Мисырга янә бер афәт җибәрәчәкмен; шуннан соң ул сезгә китәргә рөхсәт итәр, хәтта
моннан сезне үзе куып җибәрер. 2 Исраил халкына әйт: ир-атлар
да, хатын-кызлар да үз күршеләренең алтын һәм көмеш әйберләрен сорап алсыннар.
3 Раббы исә мисырлылар күңелендә Исраил халкына миһербанлык уятты, һәм Мисыр халкы, хәтта фиргавеннең хезмәтчеләре дә, Мусаны инде бөек кеше дип санадылар.
4 Муса сүзен дәвам итеп, фиргавенгә әйтте:
– Раббы болай дип әйтә: «Төн уртасында Мин бөтен Мисыр буй-
лап узачакмын, 5 һәм Мисыр җирендә беренче булып туган ир балалар – тәхеттәге фиргавеннең беренче угылыннан башлап ашлык сугучы кол хатынның беренче угылына кадәр – барысы да үләчәк. Хәтта ата хайваннарның да беренче булып дөньяга килгәннәре

бөтенесе үлеп бетәчәк. [6] Мисыр өстендә моңа кадәр беркайчан да булмаган һәм киләчәктә дә булмаячак елау-сыктау тавышы ишетелеп торачак. [7] Ә Исраил халкына һәм аларның хайваннарына хәтта эт тә өрмәс». Шуннан син Раббының исраиллеләрне мисырлылардан ничек аеруын аңларсың. [8] Синең барлык хезмәтчеләрең, миңа килеп, каршымда баш иярләр һәм: «Бездән кит һәм үзең белән бар халкыңны да алып кит», – диярләр. Аннары мин китәрмен.

Һәм Муса фиргавен яныннан ярсып чыгып китте.

[9] Раббы Мусага:

– Мисырда Үземнең могҗизаларымны арттыру өчен, фиргавенгә сине тыңлатмам, – дигән иде.

[10] Муса белән Һарун фиргавен каршында барлык могҗизаларын күрсәттеләр, әмма Раббы фиргавенне үзсүзлеләндерде һәм фиргавен Исраил халкына үз җиреннән китәргә рөхсәт бирүдән баш тартты.

Коткарылу бәйрәме

12 [1] Раббы Муса белән Һарунга Мисыр җирендә болай дип әйтте:
[2] – Бу ай сезнең өчен беренче ай, ул сезнең ел башы аегыз булсын. [3] Бөтен Исраил җәмәгатьчелегенә әйтегез: бу айның унынчы көнендә һәр ир кеше үз гаиләсе өчен бер сарык бәрәне алсын; һәр гаиләдә бер бәрән булсын. [4] Әгәр гаиләдә кешеләр аз булып, бәрәнне үзләре ашап бетерә алмасалар, иң якын күршеләрен чакырсыннар һәм ризыкны алар белән бүлешсеннәр. Алдан ук кешеләр саны һәм аларның күпме ашаячагы исәпләнсен. [5] Бу хайван – ата җенестәге һәм бернинди кимчелеге булмаган бер яшьлек сарык яисә кәҗә бәрәне булырга тиеш. [6] Бу хайваннар шушы айның ундүртенче көненә кадәр саклансыннар, ә шул көн җиткәч, эңгер-меңгер төшүгә Исраил халкының барлык кешеләре аларны суярга, [7] бераз каннарын алып, бу итне ашаячак йортларның ишек яңакларына һәм ишек өстендәге аркылы борысларга сыларга тиешләр. [8] Шул ук төнне бәрәнне ут өстендә кыздырып, аның итен төче икмәк һәм ачы үләннәр белән бергә ашарга кирәк. [9] Кыздырылып җитмәгән, шулай ук суда пешерелгән бәрәнне ашамагыз, аны аяклары, эче-башы белән бергә ут өстендә кыздырып ашагыз. [10] Аның бернәрсәсен дә иртәнгә калдырмагыз, әгәр калса, аны утта яндырыгыз. [11] Бу итне ашаганда киенгән булыгыз: билегез буылган, аякларыгызга киелгән, кулларыгызда юл таягы булсын, һәм ашыгып, тиз-тиз ашагыз, чөнки бу – Раббы хөрмәтенә үткәрелә торган Коткарылу бәйрәме.

[12] – Шул төнне Мин Мисыр җире буйлап узачакмын һәм анда беренче булып туган һәр ир-атны вә ата хайваннарны үтерәчәкмен һәм Мисырның барча илаһлары өстеннән хөкемемне чыгарачакмын.

Мин – Раббы. 13 Ә йортларыгызга сылангaн кан – ул сездәге билге;
канны күрүгә, Мин сезнең йортларыгызны читләтеп үтәчәкмен.
Мин Мисыр җирен тар-мар иткәндә, сезгә бу куркыныч афәтнең
берсе дә янамас.

14 – Бу көнне Раббы хөрмәтенә бәйрәм итегез. Бу – сезнең ки-
ләчәк буыннарыгыз өчен мәңгелек кагыйдә. 15 Җиде көн буе төче
икмәк ашагыз. Беренче көннән үк өегездәге чүпрәле бар нәрсәне
юк итегез; әгәр кем дә булса берәү беренче көннән җиденче көнгә
кадәр чүпрәле ризык ашый икән, андый кеше Исраил халкыннан
читләштерелергә тиеш. 16 Беренче һәм җиденче көннәрдә изге җы-
елышлар үткәрелсен, бу көннәрдә сез бернинди эш тә башкарырга
тиеш түгел, эшләргә яраклы бердәнбер эш – ул үзегезгә ашарга
әзерләү. 17 Сез Төче күмәч бәйрәмен үткәрергә тиеш, чөнки шушы
көнне Мин сезнең гаскәрегезне Мисырдан алып чыктым. Сезнең
киләчәк буыннарыгыз бу көнне бәйрәм итәргә тиеш. Бу – мәңге-
лек кагыйдә. 18 Беренче айның ундүртенче көне киченнән башлап
егерме беренче көне киченә кадәр төче икмәк ашагыз. 19 Җиде көн
дәвамында сезнең өйләрегездә бернинди дә чүпрәле ризык булма-
сын. Бу вакытта чүпрәле ризык ашаган кеше, читтән килгән кеше-
ме ул, яисә җирле кешеме, Исраил җәмәгатьчелегеннән читләште-
релергә тиеш. 20 Сез кайда гына яшәсәгез дә, чүпрәле икмәк түгел,
төче икмәк кенә ашарга тиешсез.

21 Муса Исраилнең барлык аксакалларын чакырып алды да алар-
га әйтте:

– Үзегезнең гаиләләрегез өчен сарык яисә кәҗә бәрәннәре сай-
лап алыгыз һәм Коткарылу бәйрәме хөрмәтенә аларны суегыз.
22 Шулай ук бер бәйләм һүссөп үсемлеген кан салынган савытка
манчып алыгыз да шуның белән ишек яңакларын һәм аркылы бо-
рысларны буягыз. Иртәнгә кадәр өйдән беркем дә чыгарга тиеш
түгел. 23 Раббы, мисырлыларны үтереп, ил буйлап йөргәндә, ишек
яңагы һәм аркылы борыслардагы канны күреп, бу йортны аяп ка-
лачак: һәлак итүчегә сезнең йортка керергә һәм сезне үтерергә юл
куймаячак.

24 – Сез һәм сезнең нәсел варисларыгыз шушы күрсәтмәне истә
тотарга тиеш – бу мәңгелек кагыйдә. 25 Раббы сезгә Үзе вәгъдә ит-
кән җиргә килгәч тә, моны үтәгез. 26 Сезнең балаларыгыз: «Бу йо-
ла нәрсәне аңлата?» – дип сорагач, 27 сез болай әйтерсез: «Бу –
Коткарылу бәйрәмендә Раббыга китерелә торган корбан. Чөнки
без Мисырда яшәгәндә, Раббы Исраил йортларын читләтеп үтте.
Раббы мисырлыларны үтерде, ә безнең йортларыбызны коткарып
калды».

Шулчак халык, Раббы алдында баш иеп, Аңа сәҗдә кылды.
28 Раббы Муса белән Һарунга ничек кушса, Исраил халкы шулай
эшләде.

29 Төн уртасында Раббы Мисыр җирендә беренче булып туган-
нарны – тәхеттәге фиргавеннең беренче угылыннан башлап, зин-
дандагы тоткынның беренче угылына кадәр – барысын да үтерде.
Беренче булып туган барлык ата хайваннар да үтерелде. 30 Ул төнне
фиргавен һәм аның барча хезмәтчеләре уяу иделәр – бөтен Ми-
сыр җире буйлап көчле елау тавышы ишетелде, чөнки һәр йортта
кем дә булса үлгән иде.

Исраиллеләрнең Мисырны ташлап китүе

31 Шул төнне фиргавен Муса белән Һарунны чакырып алды да
әйтте:
– Сез һәм исраиллеләр! Барыгыз һәм минем халкымнан ките-
гез. Сораганыгызча, Раббыгызга барып табыныгыз! 32 Теләгәнегез-
чә булсын: үзегез белән вак һәм эре терлекләрегезне алыгыз да
китегез! Ә миңа хәер-фатихагызны бирегез!
33 Һәм барлык мисырлылар да, Исраил халкының Мисыр җи-
реннән тизрәк китүләрен сорап:
– Әгәр сез китмәсәгез, без барыбыз да һәлак булачакбыз, – ди-
деләр.
34 Шуңа күрә исраиллеләр камырлары әчеп өлгермәгән күәс
чиләкләрен кием-салымга төрделәр дә, җилкәләренә куеп алып
киттеләр. 35 Алар, Муса кушканча, мисырлылардан кием-салым,
көмеш һәм алтын әйберләрен сорадылар. 36 Раббы мисырлылар кү-
ңелендә Үз халкына мәрхәмәт тудырды, һәм алар исраиллеләр со-
раган барлык әйберләрне биреп җибәрделәр. Шул рәвешле, исра-
иллеләр Мисыр байлыгын үзләре белән алып чыктылар.
37 Исраил халкы Рәмесестән Суккөткә таба юл тотты: алар, ха-
тын-кызлар һәм балаларны исәпкә алмаганда, алты йөз мең чамасы
кеше иде. 38 Үзләре белән байтак санда вак һәм эре терлекләре бар
иде. Аларга күп кенә чит кешеләр дә иярде. 39 Исраиллеләргә Ми-
сырдан алып чыккан камырдан төче күмәч кенә пешерергә туры
килде. Мисырдан бик тиз сөрелгәнгә күрә, алар камыр әчетергә өл-
гермәделәр, аларның ризык әзерләү өчен вакытлары да булмады.
40 Исраил халкы Мисырда дүрт йөз дә утыз ел яшәде; 41 нәкъ
дүрт йөз дә утыз ел тулган көнне Раббының барлык гаскәре Ми-
сырны калдырып чыгып китте. 42 Ул төнне Раббы, кизү торып, ис-
раиллеләрне Мисыр җиреннән алып чыкты. Шуңа күрә Исраил
халкының киләчәк буыннары да, Раббыны хөрмәтләп, бу төнне
кизү торырга тиеш.

Коткарылу бәйрәме турындагы кагыйдә

43 Раббы Муса белән Һарунга әйтте:
– Менә Коткарылу бәйрәме турындагы кагыйдә: бер генә чит
кеше дә Коткарылу бәйрәме ризыгын ашарга тиеш түгел. 44 Әгәр

кем дә булса берәү, кол сатып алып, аны сөннәткә утырта икән,
әлеге кол ул ризыкны ашый ала, [45] ә вакытлыча яшәүчегә яки ял-
чыга аны ашарга ярамый. [46] Бу ризыкны бер йорт эчендә генә аша-
гыз; ул иттән бер кисәкне дә тышка алып чыкмагыз һәм бәрәннең
сөякләрен сындырмагыз. [47] Бу йоланы бөтен Исраил җәмәгатьче-
леге үтәргә тиеш. [48] Әгәр сезнең арагызда яшәүче чит кешенең
Раббы хөрмәтенә Коткарылу бәйрәмендә катнашасы килә икән,
аның гаиләсендәге барлык ир затлары сөннәтләнергә тиеш; шун-
нан соң ул, җирле исраилле кебек, сезнең белән Коткарылу бәй-
рәмендә катнаша ала. Әгәр кеше сөннәткә утыртылмаган икән,
аның Коткарылу бәйрәме ризыгын ашарга хакы юк. [49] Җирле кеше
өчен дә, арагызда яшәүче читтән килгән кеше өчен дә шушы ка-
нун бертөрле булсын.
[50] Раббы Муса белән Һарунга ничек кушса, барлык исраиллеләр
шулай эшләделәр. [51] Һәм менә нәкъ шул көнне Раббы Исраил хал-
кын, хәрби төркемнәре буенча, Мисыр җиреннән алып чыкты.

Беренче булып дөньяга килгән барлык ата җенестәгеләрне
Аллаһыга багышлау турындагы кагыйдә

13 [1] Раббы Мусага әйтте:
[2] – Барлык хатыннарның беренче ир балалары Миңа ба-
гышлансын. Исраиллеләр арасында беренче булып туучы
һәр адәм баласы һәм терлек үрчеме – Минеке.
[3] – Мисырдан – сез коллар булган җирдән киткән көнегезне хә-
терегездә саклагыз, – диде Муса халыкка. – Чөнки бу көндә Раб-
бы Үзенең кодрәтле кулы белән сезне шул җирдән алып чыкты.
Ул көнне чүпрәле ризык ашамагыз. [4] Бүген Абиб аенда, ягъни ел-
ның беренче аенда, сез Мисырдан китәсез. [5] Раббы ата-бабалары-
гызга кәнгани, хитти, амори, хивви һәм йәвүсиләр җирен сезгә
бирергә ант итеп вәгъдә кылды. Ул сезне сөт һәм бал ага торган
шул җиргә алып килгәч, елның шушы аенда шундый йоланы үтә-
гез: [6] җиде көн дәвамында төче икмәк ашагыз, ә җиденче көнне
Раббы хөрмәтенә бәйрәм итегез. [7] Бәйрәм вакытында да сездә чүп-
рәле һичбер ризык булмаска тиеш, сезнең җирегездә беркайда да
чүпрәле бернәрсә дә булмасын.
[8] – Бу көнне үзегезнең балаларыгызга: «Мисырдан киткән ча-
гымда Раббының миңа ниләр эшләгәнен хәтердә саклау өчен үтим
мин бу йоланы», – дип аңлатыгыз. [9] Бу йола сезнең кулларыгызга
бәйләнгән тасмалар һәм маңгайларыгызга куелган билгеләр кебек
булсын – Раббы кануны сезнең телегездә саклансын; чөнки Раббы
Үзенең кодрәтле кулы белән сезне Мисырдан алып чыкты. [10] Шу-
лай булгач, бу кагыйдәне һәр елны билгеләнгән вакытта үтәгез.
[11] – Раббы сезне кәнганиләр яши торган җиргә алып барып, бу
җирне сезгә биргәч (Ул, ант итеп, шушы җирне ата-бабаларыгызга

һәм сезгә бирергә вәгъдә итте), 12 һәр беренче булып туган ир ба-
ланы Раббыга багышлагыз. Мал-туарыгызның беренче туган бар-
лык ата җенестәге үрчеме – Раббыныкы. 13 Әмма беренче туган
һәр ишәк баласын бәрән белән йолып алыгыз; әгәр йолып алма-
сагыз, муенын сындырыгыз. Сезнең беренче туган ир балагыз да
йолып алынырга тиеш.

14 – Киләчәктә сезнең балаларыгыз: «Менә болар барысы нәр-
сәне аңлата?» – дип сорарлар, сез аларга: «Раббы Үзенең кодрәтле
кулы белән безне Мисырдан алып чыкты. Анда без коллар идек, –
дип җавап бирерсез. – 15 Фиргавен, киреләнеп, безгә китәргә рөх-
сәт итмәде, ә Раббы исә Мисыр җирендәге беренче булып туган
ир җенестәге кешеләрне һәм хайваннарны үтертте. Шуңа күрә мин
беренче булып туган ата җенестәге терлекне Раббыга корбан итәм,
ә беренче булып туган угылымны йолып алам». 16 Бу – Раббының
безне Мисырдан Үзенең кодрәтле кулы белән алып чыгуын хәтер-
дә тоту өчен, кулларыгызга бәйләнгән тасмалар яки маңгайлары-
гызга куелган билгеләр кебек булыр.

Аллаһының исраиллеләргә юл күрсәтеп баруы

17 Фиргавен халыкка Мисырдан китәргә рөхсәт иткәч, Аллаһы
аларга пелештиләр җиренә илтә торган кыска юлдан китәргә ирек
бирмәде, чөнки Ул: «Сугышырга туры килсә, аларның, ниятлә-
реннән кире кайтып, Мисырга әйләнеп кайтулары мөмкин», –
дип уйлады. 18 Шуңа күрә Раббы аларны урау юлдан – чүл аша Ка-
мышлы диңгезгә алып китте. Мисыр җиреннән чыкканда, Исраил
халкы инде коралланган иде.

19 Муса Йосыфның сөякләрен үзе белән алды, чөнки Йосыф ис-
раиллеләрдән, ант иттереп, шулай эшләүләрен сораган иде. «Алла-
һы сезне коткаргач, үзегез белән Мисыр җиреннән минем сөяклә-
ремне дә алып чыгарсыз», – дигән иде.

20 Суккөттән чыккач, Исраил халкы, чүл кырыендагы Этам ди-
гән җирдә тукталып, шунда чатырлар корды. 21 Көндезен Раббы,
юл күрсәтеп, болыт баганасында, ә төнлә, яктылык биреп, ут бага-
насында аларның алдыннан барды. Шуңа күрә алар көндез дә,
төнлә дә юлларын дәвам итә алдылар. 22 Болыт баганасы көнозын,
ә ут баганасы төне буе алардан аерылмады.

Исраиллеләрнең Камышлы диңгезне кичүләре

14 1 Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
2 – Исраиллеләргә әйт, алар Пи-Һахирутка кире кайтсын-
нар һәм Мигдол белән диңгез арасындагы Багал-Сефон
каршында – диңгез буенда чатырлар корсыннар. 3 Фиргавен, исра-
иллеләр чүлдә адашып йөриләр, барыр җирләре юк, дип уйлар.
4 Мин фиргавенне янә үҗәтләндерермен һәм ул аларны куа чыгар,

ә Мин аны һәм аның барлык гаскәрен җиңәрмен дә, Миңа дан килер. Шул чагында мисырлылар Минем Раббы булуымны таныйлар.

Исраил халкы шулай эшләде дә.

5 Мисыр патшасына Исраил халкы качты дигән хәбәр ирешкәч, фиргавен һәм аның хезмәтчеләренең фикере үзгәрде. Алар:

– Без нәрсә эшләдек? Ни өчен исраиллеләргә китәргә рөхсәт бирдек? Безнең хәзер эшләргә хезмәтчеләребез калмады бит, – диештеләр.

6-7 Шунда фиргавен үзенең сугыш арбасын әзерләтте. Ул үзе белән гаскәрен – иң яхшы алты йөз сугыш арбасын, шуннан тыш Мисырдагы барча арбаларны алды. Һәркайсында арба башлыгы
барды. 8 Раббы Мисыр патшасы – фиргавеннең кирелеген кузгатты, шуңа күрә ул тантаналы рәвештә киткән исраиллеләрне куа
чыкты. 9 Мисырлылар – фиргавеннең барлык атлары, арбалары, җайдаклары һәм сугышчылары – исраиллеләрне Пи-Һахирут янында, Багал-Сефон каршындагы диңгез ярында куып җиттеләр. Тегеләрнең нәкъ чатырлар корып яткан чаклары иде.

10 Фиргавен тагын да якынлаша төшкәч, Исраил халкы үзен куа чыккан мисырлыларны күреп алды. Исраиллеләр бик нык курыктылар һәм, ярдәм сорап, Раббыга ялвардылар.

11 – Мисырда зиратлар юк идеме әллә? Син безне бирегә чүлдә үләргә дип алып килдеңмени? – диделәр алар Мусага. – Нәрсә
дип син безне Мисырдан алып чыктың? 12 Мисырда чакта без сиңа: «Безне калдыр! Мисырлыларга хезмәт итик», – дип әйтмәдекме? Безнең өчен, бирегә килеп чүлдә үлүгә караганда, анда коллык итү яхшырак булган булыр иде.

13 Ә Муса болай дип җавап бирде:

– Курыкмагыз! Нык торыгыз һәм Раббының бүген ничек итеп сезне коткаруын күрерсез. Сез мисырлыларны башка беркайчан да
күрмәссез! 14 Сезнең өчен Раббы Үзе көрәшәчәк. Бары тик тынычлык кына саклагыз!

15 Шулчак Раббы Мусага әйтте:

– Син әле нишләп Мине ярдәмгә чакырасың? Исраил халкына
әйт, алар алга таба барсыннар. 16 Үзеңнең юл таягыңны күтәр һәм кулыңны диңгез өстенә суз, шулчак диңгез ике якка аерылыр да,
халык коры җирдән үтеп китәр. 17 Мин мисырлыларны киреләндерермен, шуңа күрә алар сезнең арттан куа барырлар, ә Мин фиргавенне, аның барлык гаскәрен арбалары һәм җайдаклары белән
бергә җиңәрмен дә, Миңа дан килер. 18 Мин фиргавенне, аның арбаларын һәм җайдакларын җиңгәч, мисырлылар Минем Раббы булуымны таныйлар.

19-20 Шуннан Аллаһының мәләге Исраил гаскәре артына басты (ә моңарчы ул халыкны ияртеп һәрвакыт алдан барды), шул рәвешле, болыт баганасы, халыкның алдыннан артына күчеп, Мисыр

гаскәре белән Исраил гаскәре арасында тора башлады. Төн буена
болыт исраиллеләргә яктылык бирде, ә мисырлылар ягында ка-
раңгылык хөкем сөрде. Шуңа күрә алар төн буе бер-берсенә якы-
ная алмадылар.
21 Мусаның кулын диңгез өстенә сузуы булды, Раббы көчле көн-
чыгыш җилен җибәрде, ул төн буе исеп, диңгез кире чигенде һәм
коры җиргә әверелде. Су ике якка аерылды, 22 һәм исраиллеләр
диңгезне коры җир буйлап кичтеләр – аларның уңында да, сулын-
да да дивар кебек су торды. 23 Мисырлылар алар артыннан куып
бардылар, фиргавеннең барлык җигүле атлары, арбалары һәм җай-
даклары сусыз калган диңгез төбенә кереп китте. 24 Иртән иртүк,
әле таң атканчы, Раббы утлы һәм болытлы баганадан Мисыр гас-
кәренә карашын ташлады да алар эчендә буталыш китереп чыгар-
ды. 25 Раббы арба тәгәрмәчләрен күчәрләреннән чыгарды, һәм ар-
баларның хәрәкәте авырлашты.

– Исраиллеләрдән качыйк! – диештеләр мисырлылар. – Раббы, аларны яклап, Мисырга каршы көрәшә!

26 Шулчак Раббы Мусага әйтте:

– Кулыңны диңгез өстенә суз, су мисырлылар, аларның арбалары һәм җайдаклары өстенә кире ургылсын.

27 Муса кулын диңгез өстенә сузды, һәм таң алдыннан су кире үз
урынына кайтты. Мисырлылар судан качып йөгерделәр, әмма
Раббы аларны диңгезгә батырды. 28 Су, кабат үз урынына кайтып,
Исраил халкы артыннан куып килгән фиргавеннең барлык гаскә-
рен – җигүле арбаларын һәм җайдакларын – күмеп китте. Алар-
ның берсе дә исән калмады! 29 Исраил халкы исә диңгезне коры
җир аша кичте, ә су аларның уңында да, сулында да дивар кебек
торды.

30 Шул көнне Раббы Исраилне мисырлылардан йолып алды, һәм
исраиллеләр мисырлыларның диңгез ярында яткан үле гәүдәләрен
күзәттеләр. 31 Исраиллеләр Раббының мисырлыларга каршы күр-
сәткән кодрәтенә шаһит булгач, Раббыдан куркып, Аны хөрмәт
иттеләр, һәм Аңа да, Аның хезмәтчесе Мусага да ышандылар.

Исраиллеләр җыры

15 1 Шулчак Муса һәм Исраил халкы Раббыны мактап җыр җырладылар:

– Раббыны мактап җырлыйм мин – Ул биеккә күтәрелде.
Диңгезгә атып бәрде Ул атны һәм җайдагын бергә.
2 Раббы – минем көчем, җырым,
Ул бит минем коткаручым.
Раббы – минем Аллам,
Мин Аны данлыйм!

Раббы – ата-бабаларымның Алласы,
Мин Аны югары күтәреп мактыйм!
3 Раббы – бөек сугышчы,
Аның исеме – Раббы.
4 Ул фиргавеннең сугыш арбаларын һәм гаскәрен диңгез
төбенә атты,
Фиргавеннең иң яхшы яубашлары Камышлы диңгездә
батты.
5 Аларны тирән сулар яшерде,
Алар, таш кебек, диңгез төбенә китте.
6 Синең уң кулың, әй Раббым, көче белән дан алды,
Синең уң кулың, Раббым, дошманны тар-мар итте.
7 Үз даның бөеклеге белән Син Үзеңә каршы күтәрелгәннәрне
юк иттең,
Синең ачуың аларны салам урынына яндырып китте.
8 Борының сулышы белән Син суларны үрә торгызды,
Алар диварга әверелде,
Диңгез чоңгылы катып калды.
9 Дошман мактанды:
«Мин алар артыннан барып, куып тотармын,
Байлыкларын бүлеп, алардан рәхәтлек татырмын,
Кылычымны суырып алып, барчасын мин юк итәрмен».
10 Ә Син аларга тыныңны өрдең,
Аларны диңгез каплады,
Алар, кургаш кебек, диңгез дулкыннарында баттылар.
11 Илаһлардан кайсысы Сиңа тиң, әй Раббым?!
Кем Синең кебек бөек изгелектә?!
Кем Синең кебек данлыклы һәм могҗизалар тудыручы?!
12 Уң кулыңны изәвеңә, җир аларны йотты шундук!
13 Үзеңнең мәхәббәтең белән Син Үзең коткарган халыкны
әйдәп барасың,
Үзеңнең кодрәтең белән аларны изге урыныңа илтәсең.
14 Моны ишетеп, башка халыклар хәвефкә төшәр:
Куркудан пелештиләр калтырана башлар;
15 Котлары очкан Эдом җитәкчеләре дер-дер килер,
Моаб башлыклары тетрәнеп торыр,
Кәнган халкы кыюлыгын югалтыр. –
16 Барлык бу халыклар бик нык тәшвиштә булыр, әй Раббым!
Синең халкың узып киткәнче,
Син коткарган халык узганчы,
Алар, Синең кулыңның көчен тоеп, таштай катып
калырлар.
17 Син Үз халкыңны Үзеңнең тавыңа алып килеп
урнаштырырсың,

Син бу урынны Үзеңә торак өчен әзерләдең,
әй Раббым!
Син бу изге йортны Үзеңә Үз кулларың белән төзедең,
әй Хуҗам!
18 Раббы мәңге-мәңге хакимлек итәчәк!

19 Нәкъ шулай булды да! Фиргавеннең атлары, сугыш арбалары
һәм җайдаклары диңгез төбенә кергәч, Раббы алар өстенә диңгез-
дәге барлык суны ишеп төшерде! Ә Исраил халкы диңгезне коры
җирдән кичеп өлгерде. 20 Шулчак Һарунның кыз туганы, пәйгам-
бәр хатын Мириам, шөлдерле барабан алды, һәм барча хатын-
нар, аңа ияреп, шөлдерле барабаннарда уйнадылар һәм биеделәр.
21 Мириам аларга җырлады:
– Раббыны мактап җырлагыз, чөнки Ул биеккә күтәрелде.
Диңгезгә атып бәрде Ул атны һәм җайдагын бергә.

Аллаһының исраиллеләрне су белән тәэмин итүе

22 Муса Исраил халкын Камышлы диңгездән Шур чүленә алып
китте. Алар чүлдән өч көн буе бардылар, тик эчәргә су таба алма-
дылар. 23 Өч көннән соң алар Марага килеп җиттеләр. Анда су бул-
са да, аны эчә алмадылар, чөнки ул бик ачы иде, шуңа күрә дә бу
урынны Мара* дип атадылар. 24 Һәм халык:
– Без нәрсә эчик соң? – дип, Мусага зарланды.
25 Шуннан соң Муса Раббыга фөрьяд итте, һәм Раббы бер агачка
күрсәтте. Мусаның агачны суга салуы булды, су шундук эчәргә
яраклы хәлгә килде.
Бу урында Раббы халыкка кагыйдә һәм канун җиткерде. Анда
Ул аларны сынады. 26 Ул әйтте:
– Әгәр сез Миңа, үзегезнең Аллагызга буйсынсагыз, Минем те-
ләгемә туры килгән гамәлләр кылсагыз, Минем барлык боерыкла-
рымны һәм кагыйдәләремне үтәсәгез, Мин мисырлыларны зарар-
лаган авыруларның берсен генә дә сезгә җибәрмәм. Мин – Раббы,
сезнең савыктыручыгыз!
27 Шуннан соң алар Элимгә килеп җиттеләр. Анда унике су чы-
ганагы һәм үсеп утыра торган җитмеш хөрмә агачы бар иде. Алар,
чатырлар корып, су янында урнаштылар.

Аллаһының исраиллеләрне ризык белән тәэмин итүе

16 1 Соңыннан бөтен Исраил халкы Элимнән китте һәм
Мисырдан чыгуның икенче аенең унбишенче көнендә
Элим белән Синай тавы арасындагы Син чүленә килеп
җитте. 2 Чүлдә бар халык Муса белән Һаруннан зарланды.

---

* 15:23 *Мара* – яһүдчә «ачы» мәгънәсендә.

3 – Раббының кулы безне Мисыр җирендә үтерсә, яхшырак булган булыр иде, – диделәр алар. – Анда, ичмасам, без ит казаны янында утырдык, туйганчы ашарга ризык бар иде. Ә син безне бу чүлгә алып килдең, һәм биредә без барыбыз да ачтан үләчәкбез.

4 Шулчак Раббы Мусага әйтте:

– Карагыз аны: Мин сезгә күктән икмәк яудырырмын. Халык көн саен чыксын да, көненә күпме кирәк, шулкадәр генә җыйсын. Мин моны алар Минем кануным буенча гамәл кылырлар микән дип сынау өчен эшлим.
5 Ә алтынчы көнне алар ике көнгә җитәрлек ризык җыйсыннар.

6 Муса белән Һарун барлык исраиллеләргә әйттеләр:

– Бүген кич сез Раббының сезне Мисырдан алып чыгучы Зат икәнлеген белерсез,
7 ә иртәгә иртән сез Аның шөһрәтен күрерсез, чөнки сез Раббыдан зарландыгыз, менә Ул сезне ишетте. Без кем соң? Ни өчен сез бездән зарланасыз?

8 Муса тагы шуны әйтте:

– Кич белән Раббы сезгә ит җибәрәчәк, ә иртә белән сезгә күпме кирәк булса, шулкадәр икмәк бирәчәк, чөнки сез Аңардан зарландыгыз, һәм Ул моны ишетте. Без кем соң? Сезнең зарлануыгыз безгә түгел, ә Раббыга каршы.

9 Шулчак Муса Һарунга:

– Барлык Исраил халкына, Раббы каршына чыгып басыгыз, чөнки Ул сезнең зарны ишетте, дип әйт, – диде.

10 Һарун барлык Исраил халкы белән сөйләшкәндә, бар да чүлгә карады, һәм шулчак болыт арасында Раббының шөһрәте пәйда булды.

11 Раббы Мусага әйтте:

12 – Мин Исраил халкының зарланганын ишеттем. Аларга болай дип әйт: «Бүген эңгер-меңгер вакытта сез ит ашарсыз, ә иртән икмәк белән туенырсыз, һәм шул чагында Минем Раббы Аллагыз булуымны аңларсыз».

13 Шул кичне исраиллеләр тукталган төшкә бытбылдыклар очып төштеләр, ә иртән исә алар тирәсендәге җир өстен чык каплап алды.
14 Чык күтәрелгәч, чүлдә, юка катлам булып, бәскә охшаган нәрсә ятып калды.
15 Моны күреп, исраиллеләр бер-берсеннән:

– Бу ни соң? – дип сораштылар, чөнки аларның мондый нәрсәне моңарчы күргәннәре юк иде.

Муса аларга әйтте:

– Бу – икмәк, аны сезгә Раббы җибәрде.
16 Раббы шулай кушты: «Һәркем үзенә күпме кирәк, шулкадәр генә җыйсын. Һәркайсыгыз гаиләгездәге кеше башына берәр омер* җыегыз».

17 Исраил халкы шулай эшләде дә: берәүләре икмәкне күбрәк, икенчеләре азрак җыйды.
18 Үлчәгәндә исә икмәк һәркемгә җитәрлек

---

* 16:16 *Омер* – 1-2 литр чамасы.

кенә булды: артып та китмәде, җитми дә калмады. Һәркем үзенә
җитәрлек кадәр генә җыеп алды.
[19] – Иртәнгә кадәр бернәрсә дә калдырмагыз, – диде Муса
аларга.
[20] Әмма кешеләр аны тыңламадылар; кайберләре азыкны иртән-
гә калдырдылар, ә ул исә, кортлап, сасый башлады. Шуның өчен
Мусаның аларга ачуы чыкты. [21] Кешеләр һәр иртәдә күпме ашый
алсалар, шулкадәр икмәк җыйдылар; көндезге эсседә исә ризык
эреп юкка чыга иде. [22] Алтынчы көнне кешеләр ризыкны ике тап-
кыр артыграк – һәркемгә икешәр омер исәбеннән җыйдылар; һәм
халыкның барча башлыклары, Муса янына барып, бу хакта сөйләп
бирделәр. [23] Муса аларга әйтте:
– Моны Раббы шулай кушты: иртәгә – ял көне, Раббы хөрмә-
тенә изге ял көне. Бүген күпме теләсәгез, шулкадәр ризык пеше-
регез яки кайнатыгыз, ә артып калганын иртәге көн өчен саклагыз.
[24] Кешеләр, Муса кушканча, калган бар нәрсәне иртәгегә кадәр
сакладылар, һәм ул ризык сасымады да, кортламады да. [25] Җиден-
че көнне Муса халыкка әйтте:
– Бүген шул калган ризыкны ашагыз, чөнки бүген – Раббы
хөрмәтенә ял көне, сезнең берегез дә кырда берни дә тапмаячак.
[26] Алты көн җыегыз, ә җиденче көн – ял көне, шуңа күрә ул көнне
җирдә икмәк булмас.
[27] Шулай да кайберәүләр җиденче көнне дә ризык җыярга бар-
дылар, ләкин бернәрсә дә тапмадылар. [28] Шул чагында Раббы Му-
сага әйтте:
– Минем боерыкларымны һәм кануннарымны сез кайчанга ка-
дәр кире кагарсыз икән?! [29] Исегездә тотыгыз: Раббы җиденче
көнне сезгә ял өчен билгеләде, шуңа күрә дә алтынчы көндә Ул
икмәкне ике көнгә җитәрлек итеп җибәрә. Җиденче көнне һәр-
кайсыгыз үз урынында калсын. Беркем дә өеннән чыкмасын.
[30] Шул рәвешчә, җиденче көндә халык ял итте.
[31] Әлеге ризыкны Исраил халкы манна* дип атады. Ул вак кына
ак орлыкка охшаган булып, тәме белән бал ягылган юка көлчәне
хәтерләтә иде.
[32] Муса әйтте:
– Раббы миңа болай боерды: «Бу ризыкның бер омер кадәресен
киләчәк буыннарыгыз өчен саклап калыгыз, шуны күргәч, алар
Минем Мисырдан алып чыкканда сезне чүлдә нәрсә белән ризык-
ландыруымны белерләр».
[33] Һәм Муса Һарунга әйтте:
– Чүлмәк ал да, шуңа бер омер манна салып, Раббы алдына
куй, аны киләчәк буыннар өчен сакла.

---

* **16:31** *Манна* – яһүдчә «нәрсә ул» мәгънәсендә.

[34] Раббы Мусага ничек кушкан булса, Һарун шулай эшләде дә: маннаны ул боерыклар сандыгы* алдына куйды. [35] Халык үзе урнашачак урынга – Кәнган җире чигенә җиткәнче, әлеге маннаны кырык ел буе ашады. ([36] Бер омер үзе епаның* уннан бер өлешен тәшкил иткән.)

Кыядан су бәреп чыгу

17 [1] Раббы кушканча, барлык Исраил халкы Син чүле буйлап, бер урыннан икенче урынга күчә-күчә, алга таба барды. Алар, чатырлар корып, Рефидимдә тукталдылар, әмма анда эчәргә су булмады. [2] Халык янә Мусаны гаепләп:

– Безгә эчәргә су бир, – дип таләп итте.

– Сез әле нишләп мине гаеплисез? – диде Муса. – Ни өчен сез Раббыны сыныйсыз?

[3] Әмма сусаудан газапланган кешеләр Мусаны битәрләделәр:

– Нигә син безне Мисырдан алып чыктың? Балаларыбыз һәм терлекләребез белән бергә сусызлыктан үтереп бетерер өченме?

[4] Муса Раббыга ялварып әйтте:

– Бу халык белән миңа нишләргә хәзер? Озакламый алар мине, ташлар атып, кыйный башларлар!

[5] Раббы Мусага әйтте:

– Халык алдына чык та, үзең белән берничә Исраил аксакалын ияртеп һәм Нил елгасына суккан таягыңны тотып, юлыңны дәвам ит. [6] Мин исә Хоребтагы кыяда синең каршыңа басармын. Таягың белән кыяга сугуың булыр, шундук аннан су бәреп чыгар һәм кешеләр сусауларын басарлар.

Һәм Муса Исраил аксакаллары күз алдында нәкъ шулай эшләде дә. [7] Бу урын Массаһ* һәм Мериба* дип аталды, чөнки Исраил халкы Мусаны гаепләде һәм, Раббыны сынап, әйтте: «Раббы безнең беләнме, әллә түгелме?»

Исраиллеләрнең амалыклылар белән сугышы

[8] Амалыклылар, Рефидимгә килеп, Исраил халкына һөҗүм иттеләр. [9] Һәм Муса Йешуага әйтте:

– Халык арасыннан кайберләрен сайлап ал да, иртәгә үк амалыклылар белән сугышырга китегез, ә мин, Аллаһының таягын тоткан хәлдә, тау башында басып торырмын.

[10] Йешуа Муса кушканча эшләде: икенче көнне амалыклылар белән сугышырга китте, ә Муса, Һарун һәм Хүр тау башына менделәр.

---

* 16:34 *Боерыклар сандыгы* – димәк, Аллаһы сандыгы (карагыз 25:10-16).
* 16:36 *Епа* – 10-20 литр чамасы.
* 17:7 *Массаһ* – яһүдчә «сынау» мәгънәсендә.
* 17:7 *Мериба* – яһүдчә «гаепләү» мәгънәсендә.

[11] Муса кулларын күтәргәндә, яуда Исраил халкы өстенлек ала, ә
кулларын төшерүгә амалыклылар җиңә иде. [12] Мусаның куллары
арыганга, Һарун белән Хүр, таш алып, аның янына куйдылар.
Шуннан Муса ташка утырды, һәм Һарун бер яктан, ә Хүр икенче
яктан Мусаның кулларын тотып тордылар: аның куллары кояш
батканга кадәр күтәрелгән хәлдә булды. [13] Шул рәвешле, бу су-
гышта Йешуа амалыклыларны җиңде.
[14] Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
– Бу сугыш турында төргәккә язып куй, ул кешеләр хәтерендә
саклансын. Һәм Йешуага әйт: Мин амалыклылар исемен дөнья
йөзеннән бөтенләйгә юкка чыгарырмын.
[15] Шуннан Муса, мәзбәх* кордырып, аны «Раббы – минем бай-
рагым» дип атады [16] һәм әйтте:
– Чөнки кул Раббы тәхетенә таба сузылган; Раббы амалыклы-
лар белән буыннан-буынга сугышачак.

Итероның Мусага киңәше

18 [1] Мидьян каһине Итеро, Мусаның каенатасы, Алла-
һының Муса һәм Исраил халкы өчен кылган барлык
гамәлләре, шулай ук Раббының Исраил халкын Ми-
сырдан ничек алып чыгуы турында ишетте. [2-3] Муса хатынын –
Сиппораны өенә кайтарып җибәргән һәм Итеро аны, шулай
ук аның ике угылын үзе янына кабул иткән иде. Угылларын-
нан беренчесенең исеме Гершом иде, чөнки Муса: «Бу чит-ят
җирдә мин килмешәкмен», – дип әйткән иде, [4] ә икенчесенең –
Элигызыр* иде, чөнки Муса: «Минем атамның Алласы миңа
булышты һәм мине фиргавен кылычыннан коткарды», – ди-
гән иде.
[5] Каенатасы Итеро, Мусаның хатыны һәм ике угылы белән, чүлгә
аның янына килде. Бу вакытта Муса Аллаһы тавы янында чатыр
корып урнашкан иде. [6] Алдан Итеро Мусага хәбәр җибәрде:
– Мин, каенатаң Итеро, хатының һәм ике угылың белән синең
яныңа киләм.
[7] Муса, каенатасы каршына чыгып, башын иде һәм аны үпте.
Ирләр бер-берсеннән хәл-әхвәл сораштылар, аннан чатыр эченә
керделәр. [8] Муса Итерога барысы-барысы: Раббының Исраил хал-
кы өчен фиргавен вә мисырлыларга каршы нәрсәләр эшләве, юл-
да кичергән барлык авырлыклар һәм Раббының исраиллеләрне
ничек коткаруы хакында сөйләде. [9] Раббының исраиллеләрне ми-
сырлылар кулыннан коткару хакына кылган бөтен яхшылыклары
турында ишетеп, Итеро шат булды, [10] һәм ул әйтте:

---

* 17:15 *Мәзбәх* – корбан китерү өчен махсус урын.
* 18:4 *Элигызыр* – яһүдчә «миңа Аллаһы булыша» дигәнне аңлата.

– Раббыга дан булсын! Ул сезне мисырлылар вә фиргавен кулыннан йолып алды һәм халыкны Мисыр изүеннән азат итте.
11 Хәзер мин Раббының барлык илаһлардан өстен булуын беләм, чөнки Мисыр халкы исраиллеләр белән дорфа кылганда, Ул мисырлыларга карата шушыларны эшләде!

12 Аннары Итеро Аллаһы хөрмәтенә корбаннар китерде, соңрак барлык Исраил аксакаллары белән бергә Һарун да килде, һәм алар, Мусаның каенатасына кушылып, Аллаһы каршында икмәк ашадылар.

13 Икенче көнне Муса хөкем эшләре белән мәшгуль булды, һәм халык көне буе аның янында аягүрә басып торды. 14 Мусаның халык белән болай эшләвен күреп, Итеро сорады:

– Халыкны ни эшләтәсең? Нишләп үзең генә хөкем итәсең, ә барча кешеләр көнозын синең алда аяк өсте торалар?

15 Муса каенатасына болай җавап кайтарды:

– Алар минем яныма Аллаһының хөкемен сорарга киләләр.
16 Берәр четерекле хәл булганда, алар миңа киләләр; мин исә алар арасындагы бәхәсләрне хәл итәм һәм кешеләргә Аллаһы кагыйдәләрен һәм кануннарын җиткерәм.

17 Мусаның каенатасы әйтте:

– Болай эшләргә ярамый. 18 Бу синең берүзенә генә бик авыр эш. Син моны үзең генә башкара алмассың, ул үзеңне дә, халыкны да талчыктырып бетерер! 19 Хәзер мине тыңла, сиңа бер киңәш бирәм, һәм Аллаһы синең белән бергә булсын! Син Аллаһы алдында кешеләрнең вәкиле булып, аларның бәхәсләрен Аңа җиткерергә тиеш буласың. 20 Бу кешеләргә Аллаһы кагыйдәләрен вә кануннарын өйрәт һәм аларга ничек итеп дөрес яшәргә кирәклеген дә, аларның нәрсәләр эшләргә тиешлеген дә аңлат. 21 Әмма бөтен халык арасыннан сәләтле, Аллаһыдан куркып, Аны хөрмәт итүче һәм ришвәт алмаучы ышанычлы кешеләрне сайлап ал да аларны халык өстеннән күзәтче меңбашлары, йөзбашлары, иллебашлары һәм хәтта унбашлары итеп билгелә. 22 Нәкъ менә шулар халыкны даими хөкем итеп торсыннар. Инде мәсьәлә бик җитди икән, алар киңәшкә синең янга килсен, ә җиңел мәсьәләләрне үзләре хәл итсен. Шул чагында бу кешеләр синең белән эш бүлешкән булыр, һәм сиңа җиңелгәрәк туры килер. 23 Әгәр моны эшләсәң һәм Аллаһы шулай итәргә кушса, син дә үз эшеңне башкара алырсың, килүчеләр дә үз өйләренә тыныч күңел белән кайтып китәр.

24 Муса каенатасының сүзен тыңлады һәм шулай эшләде. 25 Ул, барлык Исраил халкы арасыннан сәләтле кешеләрне сайлап алып, аларны мең, йөз, илле һәм ун кеше өстеннән башлык итеп билгеләде. 26 Бу кешеләр һәрвакыт халык хөкемдарлары булдылар; җитди мәсьәләләр белән алар Муса янына килде, ә җиңел мәсьәләләрне үзләре хәл итте.

27 Аннары Муса каенатасы белән хушлашты, һәм Итеро үз җиренә кайтып китте.

Аллаһының Синай тавында исраиллеләргә күренүе

19

1 Мисырдан юлга чыкканның өченче аеның беренче кө-
нендә Исраил халкы Синай чүленә барып җитте. 2 Рефи-
димнән бирегә килгәч, алар тау алдындагы бер урында
чатырлары белән урнаштылар. 3 Муса Аллаһы катына тауга менде,
һәм Аллаһы таудан аңа болай дип сүз катты:
– Ягъкуб гаиләсенә – Исраил халкына әйт: 4 «Сез Минем Мисыр
халкына ниләр кылганымны һәм сезне, бөркет канатларына утырт-
кандай итеп, Мисырдан Үз яныма алып килгәнемне күрдегез. 5 Хә-
зер, әгәр Миңа тулысы белән буйсынсагыз һәм Минем килешүемә
тугрылык сакласагыз, сез Минем җир йөзендәге башка халыклар
арасыннан сайлап алынган Үз халкым булырсыз. Бөтен җир Мине-
ке, 6 ә сез Минем өчен руханилар патшалыгы һәм изге халык бу-
лырсыз». Минем шушы сүзләремне исраиллеләргә җиткер.
7 Шуннан соң Муса таудан төште һәм, халыкның аксакалларын
җыеп, Раббы нәрсә кушкан булса, шуларның барысын да аларга
җиткерде. 8 Бар халык бертавыштан:
– Без Раббы әйткәннәрнең барысын да үтәрбез, – дип җавап
кайтарды.
Һәм Муса Раббыга халыкның җавабын ирештерде.
9 Раббы Мусага:
– Халык Минем синең белән сөйләшкәнемне ишетсен һәм си-
ңа һәрвакыт ышансын өчен, Мин синең янга куе болыт эчендә
килермен, – диде.
Шулчак Муса кешеләрнең ниләр әйткәннәрен Аллаһыга сөйләп
бирде.
10 Раббы Мусага әйтте:
– Халык янына бар! Бүген һәм иртәгә аларны изгеләндер! Кеше-
ләр үзләренең киемнәрен юсыннар һәм 11 өченче көндә әзер торсын-
нар: Мин бөтен халыкның күз алдында Синай тавына төшәрмен.
12-13 Син тау тирәли сызык сыз да халыкка әйт: «Сак булыгыз! Тауга
күтәрелмәгез, хәтта тау итәгенә дә якынлашмагыз. Тауга кагылган
теләсә кем, кешеме ул, хайванмы, үлемгә тапшырылсын. Ул таш-
лар белән кыйналырга яисә ук атып үтерелергә тиеш, тик аңа бер-
кем дә кулы белән кагылмасын». Халык быргы кычкыртканны
ишетсен, бары тик шуннан соң гына алар тауга күтәрелә алырлар.
14 Муса таудан төште дә халыкны изгеләндерде, һәм алар үзлә-
ренең киемнәрен юдылар. 15 Шулчак Муса халыкка әйтте:
– Өченче көнгә әзерләнегез: аңарчы хатыннарыгыз белән
якынлык кылмагыз.
16 Өченче көнне иртән тауга куе болыт төште, күк күкрәп, яшен
яшьнәде һәм быргының колак яргыч тавышы ишетелде, чатырлар-
дагы халык куркуга төште. 17 Шулвакыт Муса кешеләрне Аллаһы

белән очрашырга дип тукталу урыныннан алып чыкты, һәм алар
тау итәге янына килеп бастылар. [18] Синай тавыннан, мичтән чыккан
сыман, төтен бөркелә иде, чөнки Раббы тауга ут эчендә төште.
Бөтен тау бик нык селкенеп торды. [19] Быргы тавышы көчәйгән-
нән-көчәя барды. Шулчак Муса Аллаһыга мөрәҗәгать итте, һәм
Аллаһы күк күкрәтеп аңа җавап кайтарды. [20] Раббы Синай тавы ба-
шына төште. Ул Мусаны Үзе янына чакырды. Шуннан Муса тауга
күтәрелде.

[21] Раббы Мусага әйтте:

– Хәзер аска төш һәм халыкны кисәт: Мине күрергә дип аш-
кынмасыннар, югыйсә, аларның күбесе үләр. [22] Хәтта Миңа якын-
лашучы руханилар да үзләрен изгеләндерергә тиеш; шулай эшлә-
мәсәләр, Мин аларны да һәлак итәрмен.

[23] – Халык тауга менә алмый, – диде Муса. – Син бит тау тирә-
ли сызык сызарга һәм шул җирне изге дип исәпләргә куштың.

[24] – Түбәнгә төш, – дип җавап кайтарды Раббы, – һәм бирегә
Һарунны алып мен. Әмма халык һәм руханилар Миңа якынаерга
ниятләнмәсеннәр, юкса Мин аларны каты җәзаларлмын.

[25] Муса, түбәнгә – халык янына төшеп, боларның барысын да
аларга сөйләп бирде.

Ун боерык

20 [1] Шулчак Аллаһы түбәндәге сүзләрне әйтте:
[2] – Мин – Раббы Аллагыз. Мин сезне, коллыктан азат
итеп, Мисыр җиреннән алып чыктым.

[3] – Сезнең Миннән башка һичнинди илаһларыгыз булырга тиеш
түгел.

[4] – Үзегезгә өстә – күктә, җирдә һәм аста – суда булган нәрсә-
ләрнең сурәтләреннән потлар ясамагыз. [5] Потларга баш имәгез һәм
табынмагыз, чөнки Мин – Раббы Аллагыз, башка илаһларга түзеп
тормам. Мине нәфрәт итүчеләргә җәза бирермен: Мин аталары-
ның гөнаһлары өчен балаларына да, оныкларына да, хәтта онык-
ларының балаларына да җәза бирермен. [6] Ә кем Мине яратса һәм
Минем боерыкларымны үтәсә, аның меңнәрчә буынына кадәр Мин
Үземнең шәфкатемне күрсәтермен.

[7] – Раббы Аллагызның исемен кирәксезгә кулланмагыз; әгәр
кем дә булса Раббы исемен урынсыз куллана икән, Раббы аны җә-
засыз калдырмас.

[8] – Шимбә көннең изге көн булуын исегездә тотыгыз. [9] Алты
көн бөтен эшләрегезне эшләгез, [10] ә җиденче көн – Раббы Алла-
гыз хөрмәтенә ял көне, һәм шуңа күрә бу көнне беркем дә: сез
үзегез дә, сезнең угылларыгыз һәм кызларыгыз да, сезнең ир һәм
хатын-кыз колларыгыз да эшләргә тиеш түгел. Хәтта сезнең хай-
ваннарыгыз да, сезнең шәһәрләрдә яшәүче читтән килгән кешеләр

дә эшләргә тиеш түгел. [11] Чөнки Раббы, алты көн буе эшләп, күкне, җирне, диңгезне һәм анда булган барлык нәрсәләрне булдырды, ә җиденче көнне Ул ял итте. Шуңа күрә шимбә көнне Раббы мөбарәк кылды. Аны мөбарәк бер көн итеп аерып куйды.

[12] – Үзеңнең атаңны һәм анаңны хөрмәт ит. Шулай эшләсәң, Раббы Аллаң сиңа биргән ошбу җирдәге гомерең озын булыр.

[13] – Кеше үтермә.

[14] – Зина кылма.

[15] – Урлашма.

[16] – Якыныңа каршы ялган шаһитлек итмә.

[17] – Якыныңның йортына, хатынына, ир яки хатын-кыз колларына, үгез һәм ишәкләренә, гомумән аның малына нәфесеңне сузма.

Исраиллеләрнең Аллаһыдан куркуы

[18] Күк күкрәвен һәм быргы тавышын ишетеп, яшен яшьнәвен һәм төтенле тауны күреп, кешеләр куркудан калтырана-калтырана арткарак чигенделәр. [19] Халык Мусага:

– Син үзең безгә сөйлә, ә без сине тыңларбыз; әмма, без үлмәсен өчен, Аллаһы безнең белән сөйләшмәсен, – диде.

[20] Муса, халыкка җавап кайтарып:

– Курыкмагыз! Аллаһы сезне сынарга килде. Шуңа күрә, Аңардан куркып, Аны хөрмәт итү хисе, сездә булып, сезне гөнаһларыгыздан тыяр, – диде.

[21] Халык таудан ерактарак торды, Муса исә эчендә Аллаһы булган куе болытка таба юнәлде.

Мәзбәх турындагы канун

[22] Шулвакыт Раббы Мусага әйтте:

– Исраиллеләргә әйт: «Сез Минем күктән торып сезнең белән сөйләшкәнне ишеттегез, [23] шулай булгач, Минем яныма көмештән дә, алтыннан да потлар ясап куймагыз. [24] Миңа сез туфрактан мәзбәх ясагыз һәм үзегезнең вак һәм эре терлекләрегезне, тулаем яндыру корбаны* һәм татулык корбаны* итеп, шунда яндырыгыз. Исемемне хөрмәт итү өчен билгеләнгән һәр урынга килеп, Мин сезгә фатиха бирермен. [25] Минем өчен мәзбәхне таштан ясаган очракта, шомартылган таш кулланмагыз; әгәр шулай эшлисез икән, бу – мәзбәхне нәҗесләү булачак. [26] Һәм баскыч белән менә торган мәзбәх тә ясамагыз, югыйсә, кешеләрнең күзләре сезнең кием астындагы шәрә урынга төшәр».

---

* **20:24** *Тулаем яндыру корбаны* – исраиллеләр китерә торган төрле корбаннардан берсе (карагыз: «Левиләр» китабы 1:1-17).

* **20:24** *Татулык корбаны* – исраиллеләр китерә торган бер корбан төре (карагыз: «Левиләр» китабы 3:1-17).

Коллар турындагы канун

21 [1] – Менә тагын син халыкка җиткерергә тиешле канун-
нар: [2] «Әгәр кол итеп гыйбрине аласың икән, ул алты ел
хезмәт итсен дә җиденче елда, йолым түләми генә, ирек-
кә чыксын. [3] Ул кеше ялгыз чакта кол булган икән, иреккә дә бе-
рүзе генә китсен; әгәр кол өйләнгән кеше булган икән, иреккә ул
хатыны белән бергә чыга. [4] Әгәр кол өйләнмәгән булып, аны ху-
җасы өйләндерсә һәм хатыны малайлар яки кызлар тудырса, хатын
үзе дә, аның балалары да хуҗаныкы булып исәпләнә. Ә кол үзе
иреккә чыга ала.
[5] Әгәр кол: „Мин үземнең хуҗамны, хатынымны һәм балаларым-
ны яратам, минем иреккә чыгасым килми“, – дисә, [6] хуҗа колны
хаким хозурына алып барсын һәм, аны ишек янына яки ишек
яңагына куеп, аның колагын без белән тишсен. Шуннан ул гомер-
леккә үз хуҗасының колы булып калыр.
[7] Әгәр берәү үзенең кызын коллыкка сата икән, кызны азат итү
шарты ир-ат колларны азат итү кебек түгел. [8] Әгәр хуҗа бу кызны
хатынлыкка алырга теләп тә, соңыннан аңа риза булмаса, ул аны
кире йолып алырга рөхсәт итсен; әмма чит халык кешесенә сатарга
аның хокукы юк, чөнки ул кызга хыянәт иткән булып санала. [9] Әгәр
хуҗа кол кызны угылына хатын итеп ала икән, ул аны үз кызы итеп
кабул кылсын. [10] Әгәр хуҗа икенче хатын алса, ул беренчесен азык-
тан да, кием-салымнан да, җенси якынлыктан да мәхрүм итмәскә
тиеш, элек нинди хокукларга ия булса, беренче хатын алга таба шул
ук хокукларын саклап кала. [11] Ир кеше менә шушы өч нәрсәне эш-
ләми икән, ул хатын аңа акча түләми генә иреккә чыксын».

Үтерү һәм башка җитди җинаятьләр турындагы канун

[12] «Әгәр берәр кеше кемгә дә булса сугып, аны үтерә икән, ул
үзе дә үлемгә дучар ителергә тиеш. [13] Әгәр кеше кемне дә булса ал-
дан ниятләмичә үтерсә, ягъни бу Аллаһы ихтыяры буенча эшлән-
сә, ул кеше Мин сезгә күрсәткән урынга кача ала. [14] Ә инде кемне
дә булса мәкерле төстә үтерә икән, ул хәтта Минем мәзбәхем
янына качса да, аннан читкә алынырга һәм үтерелергә тиеш.
[15] Үзенең атасына яки анасына кул күтәргән һәркем үлемгә тап-
шырылырга тиеш.
[16] Кемне дә булса урлап саткан яисә урланган кешене яшереп
тоткан адәм үлем җәзасына тартылырга тиеш.
[17] Үзенең атасын йә анасын хурлаган теләсә кем үлемгә хөкем
ителергә тиеш.
[18] Әгәр ике кеше талашып, берсе икенчесенә таш яисә йодрык
белән бәрсә, бәрелгән кеше үлмәсә, әмма аңа урын өстендә дәва-
ланырга туры килсә, [19] шуннан соң терелеп, таяк ярдәмендә йөри

алса, бәргән кеше җәзага тартылырга тиеш түгел. Кеше, имгәтеләп, күпмедер вакыт урын өстендә ятарга мәҗбүр икән, имгәткән кеше имгәнгән кешегә югалткан вакыты өчен түләргә һәм аны сәламәтләнеп җиткәнче тәрбияләргә тиеш.

[20] Әгәр берәү таяк белән үзенең колын кыйнаса һәм нәтиҗәдә кыйналган кол үлсә, бу кол ир-атмы, хатын-кызмы – үтерүче җәза алырга тиеш. [21] Әгәр дә кол үлмәсә һәм берничә көннән терелсә, хуҗасына җәза тиеш түгел, чөнки имгәнгән кол – хуҗаның шәхси милке.

[22] Кешеләр сугышканда берсе йөкле хатынга сукса һәм нәтиҗәдә аның баласы вакытыннан элек туса, әмма башка төрле зыян килмәсә, гаепле кеше акча түләргә тиеш; күпме түләргә икәнлеген әлеге хатынның ире хәл итә, һәм моның өчен хакимнәрдән рөхсәт булу зарур. [23] Әгәр хатынга зур зыян китергән булсалар, җан өчен җан, [24] күз өчен күз, теш өчен теш, кул өчен кул, аяк өчен аяк, [25] пешү өчен пешү, җәрәхәт өчен җәрәхәт, имгәнгән өчен имгәнү белән җавап кайтарылырга тиеш.

[26] Әгәр бер кеше үзенең колына сугып, аның күзен сукырайтса, кол, ир-атмы ул, хатын-кызмы – ирекккә җибәрелә, чөнки ирек – күз өчен түләү. [27] Әгәр хуҗасы, сугып, колның тешен сындырса, ул кол, ир-ат яисә хатын-кыз булуына карамастан, ирекккә җибәрелә, чөнки ирек – теш өчен түләү».

Хуҗа җаваплылыгы турындагы канун

[28] «Әгәр кемнең дә булса үгезе ир-атнымы, хатын-кызнымы сөзеп үтергән икән, ул үгезне ташлар атып үтерегез һәм аның итен ашамагыз. Ә үгезнең хуҗасы җәзага тартылырга тиеш түгел. [29] Әгәр үгез элек тә кемнедер сөзгән һәм моның өчен хуҗасы кисәтелгән булса, ләкин үгез тагын ирекккә чыгарылып кемне булса да үтерсә, ул үгез ташлар белән кыйнап үтерелергә, ә хуҗасы үлемгә тапшырылырга тиеш. [30] Әмма үтерелүченең гаиләсе акча алырга ризалашса, үгез хуҗасы үзенең җанын йолып алырга мөмкин; әлеге гаилә аннан күпме сораса, ул шулкадәр акча бирергә тиеш. [31] Әгәр үгез берәрсенең угылын яки кызын сөзә икән, шушы ук канун кулланыла. [32] Әгәр үгез ир-ат яки хатын-кыз затыннан бер колны сөзеп үтерсә, үгез хуҗасы кол хуҗасына утыз шәкыл* көмеш бирергә, ә үгез ташлар атып үтерелергә тиеш.

[33] Әгәр кем дә булса берәү кое капкачын ачып, аны япмаса яисә чокыр казып, аны капламаса, һәм шул чокырга башка берәүнең үгезе яки ишәге төшсә, [34] ул кеше аның хакын хайван хуҗасына түләргә тиеш; шуннан соң хайванның үләксәсе түләүчедә кала.

[35] Әгәр берәүнең үгезе икенче кешенең үгезен сөзеп үтерә икән, үгез хуҗасы исән калган үгезне сатып, акчасын урталай бүлсен һәм

---

* 21:32 *Шәкыл* – 10 грамм чамасы.

үлгән үгезнең гәүдәсен дә урталай бүлсен. [36] Әгәр үгезнең элек тә башка хайванны сөзгәне мәгълүм булса, үгез хуҗасы аны иреккә чыгаруда гаепләнә һәм хайван өчен хайван белән түләргә: үз үгезен үлгән үгез өчен бирергә тиеш; хайванның үләксәсе түләүчедә кала».

Гаеп өчен түләү турындагы канун

22 [1] «Кем дә кем үгез яки сарык урлап суйса яки сатса, урлаган бер үгез өчен – биш үгез, ә бер сарык өчен дүрт сарык түләргә тиеш. [2-4] Ул урлаган өчен түләргә тиеш. Әгәр аның бернинди дә мал-мөлкәте юк икән, ул коллыкка сатылырга тиеш. Әгәр урланган хайванны урлаучыда тере килеш тапсалар, урлаган кеше хайван хуҗасына урланган бер баш хайван өчен – ул үгезме, ишәкме, сарыкмы – икешәр баш итеп түләргә тиеш.

Әгәр карак төнлә өйгә керергә маташканда бәреп үтерелә икән, аның үлемендә беркем дә гаепләнми; инде бу хәл көндез булса, аны үтерүче гаепле санала.

[5] Әгәр берәү хайваннарын үз кырында яисә йөзем бакчасында йөрткәндә, әлеге хайваннар, икенче берәүнең җиренә кереп, ашлыгын ашый икән, юкка чыккан уңыш өчен ул үзенең иң яхшы уңышыннан бер өлеш бирергә тиеш.

[6] Кем дә булса берәү үз кырындагы чәнечкеле куакларны яндыру өчен ут якса, һәм бу ут, таралып, башка берәүнең ашлык чүмәләләрен, урылмаган игеннәрен яисә бөтен басуын яндырса, ут яккан кеше янган ашлык хакын түләргә тиеш.

[7] Берәү якыныннан акча яисә әйберләрен үз өендә саклап торуын сораган булса, һәм бу акча яки әйберләр шул кешенең өеннән урланса, табылган очракта карак бу әйберләр өчен икеләтә артык итеп түләргә тиеш. [8] Әгәр каракны таба алмыйлар икән, йорт хуҗасы хаким хозурына килеп, якынының әйберләренә кул сузмавы турында белдерергә тиеш.

[9] Әгәр ике кеше үгез, ишәк, сарык, кием-салым яисә югалган берәр әйбер турында бәхәсләшсә һәм берсе: „Бу минеке“, ә икенчесе: „Юк, бу минеке“, – дип әйтсә, икесе дә хаким хозурына килергә тиешләр. Хаким кемнең гаепле булуын ачыклый да, гаепле кеше гаепсезенә әйбер бәясен ике тапкыр арттырып түләргә тиеш була.

[10] Кем дә булса берәү якыныннан үзенең ишәген, үгезен, сарыгын яисә нинди дә булса башка хайванын саклап торуны үтенсә, ә шул вакыт эчендә хайван үлсә, имгәнсә яки, беркем дә күрмәгәндә, аны куып алып китсәләр, [11] саклаучы кеше хайванны үзе урламавы турында Раббы алдында ант итәргә, хайван хуҗасы исә бу антны кабул итәргә тиеш. Шулай булганда бу хайван өчен хуҗага хак түләнми. [12] Әгәр саклаучы хайванны үзе урлаган икән, ул аның өчен хуҗага түләргә тиеш. [13] Инде хайванны ерткыч җәнлек ботарлаган

икән, дәлил рәвешендә хайванның үләксәсе китерелә һәм ул ботарланган хайван өчен хуҗасына хак түләргә тиеш булмый.

[14] Әгәр берәү, файдалану өчен, якыныннан хайван алып тора икән, хуҗасы булмаганда бу хайван имгәнсә йә үлсә, алып торучы бу хайван өчен якынына түләргә тиеш. [15] Әгәр хайван янында хуҗасы булган булса, әлеге кеше аңа түләргә тиеш түгел. Әлеге кеше хайваннан файдаланып торган өчен акча түләгән булса, ул хуҗага шулай ук түләргә тиеш түгел, чөнки ул акчаны инде алдан түләп куйган була».

Әхлаклылык турындагы канун

[16] «Әгәр бер ир кеше ярәшелмәгән гыйффәтле кыз белән якынлык кыла икән, ул аңа өйләнергә һәм кәләш өчен кызның атасына түләргә тиеш. [17] Әгәр атасы кызына бу кешегә кияүгә чыгарга рөхсәт бирми икән, теге ир кеше ул кыз өчен акчаны барыбер түләргә тиеш.

[18] Хатын-кыз күрәзәлек итә икән, аны исән калдырмагыз.

[19] Кем дә кем хайван белән якынлык кыла икән, ул кеше үлемгә тапшырылырга тиеш.

[20] Башка илаһка корбан китерүче теләсә кем юк ителергә тиеш; бары тик Раббыга гына корбан китерегез.

[21] Сез, читтән килгән кешеләр булып, Мисыр җирендә яшәдегез, шуңа күрә читтән килгән кешеләр белән начар мөгамәлә кылмагыз һәм аларны җәберләмәгез.

[22] Тол хатынны, ятимне җәберләмәгез. [23] Әгәр аларга җәбер кылсагыз, алар Миңа ялварырлар, һәм Мин аларның фөрьядларын ишетермен. [24] Шул чагында Мин, ачуым чыгып, сезне кылыч белән үтерермен, һәм сезнең хатыннарыгыз тол, ә балаларыгыз ятим булып калырлар.

[25] Әгәр Минем халкымнан кемдер ярлы булып, сез аңа әҗәткә акча биреп торасыз икән, рибачы* булмагыз: аннан риба алмагыз.
[26] Әгәр сез кемнән дә булса рәһен* итеп аның өс киемен аласыз икән, кояш баеганчы аны хуҗасына кайтарып бирегез, [27] чөнки ул кешенең өс кииеме булмаса, йоклаганда үзенең тәнен каплый алмас. Әгәр ул Миңа ялварса, Мин аны ишетермен, чөнки Мин – мәрхәмәтле.

[28] Аллаһыны яманламагыз, үз халкыгызның идарәчесен дә хурламагыз.

[29] Уңышыгызны һәм шәрабыгызны Миңа тәкъдим итәргә соңгармагыз.

---

* 22:25 *Рибачы* – процентка акча биреп торучы.

* 22:26 *Рәһен* – вәгъдәне үтәү шарты белән вәгъдә бирелгән кешедә вакытлыча кыйммәтле әйбер биреп калдыру; заклад.

Миңа үзегезнең беренче ир балаларыгызны бирегез. 30 Миңа сы-
ер һәм сарыкларыгызның беренче туган ата җенес үрчемнәрен дә
бирегез. Алар җиде көн әниләре белән торсыннар, ә сигезенче
көндә аларны Миңа бирегез.
31 Сез – Минем изге халкым, кыргый җәнлекләр ботарлаган
хайван итен ашамагыз, аны этләргә ташлагыз».

Гаделлек турындагы канун

23 1 «Гайбәт таратмагыз; ялган шаһитлек биреп, начар ке-
шегә ярдәм итмәгез. 2 Кешеләрнең күпчелеге начарлык
эшләсә, аларга иярмәгез; хөкемдә шаһитлек биргәндә,
күпчелеккә ияреп, гаделлекне бозмагыз. 3 Хөкем чыгарылганда яр-
лы кешегә ярарга тырышмагыз.
4 Әгәр адашкан үгез яки ишәкне күрсәң, хуҗасы синең дошма-
ның булса да, аны хуҗасына кайтарып бир. 5 Әгәр дошманыңның
ишәге йөге авырлыгыннан җиргә егыла икән, аны шул хәлендә
калдырма, ишәккә ярдәм ит.
6 Хөкемдә ярлы кешегә карата гаделсезлек күрсәтмәгез. 7 Ялган-
нан качыгыз; гаепсез яки хаклы кешене үлемгә дучар итмәгез,
чөнки Мин гаепле кешене акламаячакмын. 8 Ришвәт алмагыз,
чөнки ришвәт күрә торганнарны сукырайта һәм хаклы кешеләр-
нең сүзләрен боза.
9 Читтән килгән кешегә беркайчан да начар мөгамәлә кылма-
гыз; сез читтән килеп урнашкан кешенең күңелен беләсез, чөн-
ки үзегез дә, читтән килгән кешеләр булып, Мисыр җирендә
яшәдегез».

Җиденче ел һәм шимбә көн

10 «Үз җирегезгә алты ел буе ашлык чәчегез, аннан уңыш җыеп
алыгыз. 11 Ә җиденче елны җирне эшкәртмәгез. Халкыгыз эчен-
дәге ярлылар андагы ашлыкны җыеп алсын, ә алардан калганы
белән ерткыч җәнлекләр туенсын. Йөзем бакчалары һәм зәйтүн
басулары белән дә нәкъ шулай эш итегез.
12 Алты көн эшләгез, ә җиденче көнне эшләмәгез: үгезләрегез
һәм ишәкләрегез ял итсеннәр, шулай ук колларыгызның угылла-
ры һәм читтән килгән кешеләр дә ару-талчыгудан арынсыннар.
13 Сак булыгыз: сезгә барлык әйткәннәремне үтәгез! Башка илаһ-
ларның исемнәрен искә төшермәгез, аларны сезнең авызыгыздан
ишетмәсеннәр».

Өч зур бәйрәм

14 «Һәр елны өч тапкыр Минем хөрмәткә бәйрәм ясагыз.
15 Төче күмәч бәйрәмен үткәреп барыгыз. Мин сезгә кушканча,
җиде көн дәвамында чүпрәсез пешерелгән икмәк ашагыз. Моны

Абиб аенда билгеләнгән вакытта эшләгез, чөнки бу айда сез Мисырдан чыктыгыз.

Минем каршыга беркем дә буш кул белән килергә тиеш түгел.
16 Үз кырыгызда беренче уңышны җыйгач, Уңыш бәйрәмен үткәрегез.

Ел тәмамланганда*, үзегезнең кырыгыздан барлык уңышны җыеп алгач, Бөртекле ашлык җыю бәйрәмен* үткәрегез.

17 Шул рәвешле, елга өч мәртәбә барлык ирләр Хуҗа-Раббы каршына килергә тиешләр.

18 Миңа корбан канын китергәндә, чүпрә салынган бернәрсә дә тәкъдим итмәгез. Бәйрәмдәге корбанымның маен иртәнгә калдырмагыз.

19 Беренче булып җыйган уңышыгызның иң яхшы өлешен Раббы Аллагыз йортына китерегез.

Кәҗә бәтиен анасының сөтендә пешермәгез».

Аллаһының вәгъдәсе һәм күрсәтмәләре

20 «Мин, юлыгызны саклау һәм сезне Мин әзерләгән урынга алып
бару өчен, фәрештә җибәрәм. 21 Аңа буйсыныгыз һәм аны тыңлагыз; аңа каршы чыкмагыз. Әгәр сез аңа каршы гөнаһ кылсагыз, ул
сезне гафу итмәс, чөнки ул Минем исемнән эш итәр. 22 Әгәр аңа
буйсынсагыз, Мин әйткәннәрнең барысын да үтәсәгез, Мин сезнең дошманнарыгызга дошман булырмын һәм сезгә каршы торучыларга каршы торырмын. 23 Минем фәрештәм сезнең алда барыр
һәм сезне аморийләр, хиттиләр, пәризиләр, кәнганиләр, хиввиләр
вә йәвүсиләр җиренә китерер; Мин бу халыкларны юкка чыгарырмын. 24 Бу халыкларның илаһларына баш имәгез, аларга табынмагыз
һәм бу халыклар эшләгәнчә эшләмәгез; илаһларының сыннарын
юкка чыгарыгыз һәм алар табына торган таш баганаларны ватыгыз.
25 Раббы Аллагызга табыныгыз. Әгәр шулай эшләсәгез, Ул сезгә икмәк һәм су муллыгына фатиха бирер һәм сезне авыру-чирләрдән саклар. 26 Сезнең хатын-кызларыгыз кысыр калуны һәм баласы төшүне белмәс. Мин сезнең яшәү көннәрегезнең санын тулысынча саклармын.

27 Мин сезнең алдан Үземнең дәһшәтемне җибәрермен һәм сез
очратачак һәрбер халыкны каушатырмын; барлык дошманнарыгызны сездән качарга мәҗбүр итәрмен. 28 Мин сезнең алдан эре шөпшәләр җибәрермен һәм алар хиввиләр, кәнганиләр вә хиттиләрне
күз алдыгыздан куып җибәрерләр. 29 Әмма Мин бу халыкларны бер

* 23:16 *Ел тәмамланганда* – «игенчелек елы тәмамланганда» дигәнне аңлата, димәк, елның җиденче ае.

* 23:16 *Бөртекле ашлык җыю бәйрәме* – Чатырлар бәйрәменең икенче исеме (карагыз: «Левиләр» китабы 23:34).

ел эчендә генә сезнең хозурдан куып чыгармам, чөнки җир өсте
бушап калса, андагы ерткыч җәнлекләр артык үрчеп, сезгә куркы-
ныч тудырырлар. 30 Сез, сан ягыннан ишәеп, бу җирләрне үзләш-
тергәнгә кадәр Мин бу халыкларны аз-азлап кына куа торырмын.
31 Мин сезгә Камышлы диңгездән алып Фөрат елгасына кадәр
булган җирне бирермен, бер яктан ул пелештиләр җире янындагы
диңгез, ә икенче яктан чүл белән чикләнер. Мин ул җирдә булган
халыкларны сезнең карамакка тапшырырмын, һәм сез аларны үзе-
гезнең күз алдыгыздан куып җибәрерсез. 32 Бу халыклар һәм алар-
ның илаһлары белән бернинди килешү төземәгез 33 һәм аларга сез-
нең җирегездә калырга юл куймагыз; югыйсә, алар сезне Миңа
каршы гөнаһ эшләргә котыртырлар. Аларның илаһларына табыну –
сезнең өчен тозак».

Аллаһының Исраил халкы белән килешү төзүе

24 1 Шуннан соң Раббы Мусага:
– Син үзең, Һарун, Надаб, Абиһу һәм җитмеш Исраил
аксакалы тауга күтәрелегез һәм ерактан гына Миңа табы-
ныгыз. 2 Раббыга Муса үзе генә якынлашсын, ә калганнар моны эш-
ләмәсен. Халык исә аның белән тауга менәргә тиеш түгел, – диде.
3 Муса, халык янына барып, Раббының барлык сүзләре һәм ка-
нуннары турында сөйләп бирде, һәм барысы да бертавыштан:
– Без Раббының барлык сүзләрен үтәрбез, – дип җавап кайтарды.
4 Муса Раббының барлык сүзләрен язып алды, ә иртәгесен иртүк
торып, тау итәгендә мәзбәх төзеде һәм, Исраилнең һәр тармагын-
нан бер таш исәбеннән, унике таш куйды. 5 Аннары Муса Исраил
егетләрен корбанлык мал алып килергә җибәрде. Бу егетләр тула-
ем яндыру корбаннары китерделәр һәм үгезләрне, татулык корба-
ны буларак, Раббыга тәкъдим иттеләр. 6 Муса бу хайваннарның
канын алып, яртысын касәләргә салды, ә калган яртысын мәзбәх-
кә чәчрәтте. 7 Муса килешү язылган төргәкне халыкка укыды, һәм
кешеләр:
– Без Раббының барлык сүзләрен үтәрбез һәм Аңа буйсыныр-
быз, – диделәр.
8 Шулчак Муса корбаннарның каны салынган касәләрне алып,
канны халык өстенә чәчрәтте һәм әйтте:
– Бу – Раббының сезнең белән төзегән килешү каны. Шушы
барлык сүзләр – килешүнең нигезе.
9 Шуннан соң Муса, Һарун, Надаб, Абиһу һәм җитмеш Исраил
аксакалы тауга күтәрелделәр 10 һәм алар Исраил Алласын күрде-
ләр. Аның аяклары астында күкнең үзе кебек ачык, зәңгәр якутлар
белән төзелгән басмага охшаш бер нәрсә бар иде. 11 Исраилнең
башлыклары Аллаһыны күрделәр, әмма Аллаһы аларга зыян итмә-
де, һәм алар ашап-эчтеләр.

Мусаның Аллаһы белән очрашуы

12 Раббы Мусага:
– Минем янга тауга күтәрел һәм шунда кал. Мин Үземнең ка-
нун һәм боерыкларымны, ике таш тактага язып, халыкка җиткерү
өчен сиңа бирермен, – диде.
13 Муса һәм аның ярдәмчесе Йешуа юлга кузгалдылар, һәм Муса
Аллаһы тавына күтәрелде. 14 Ул аксакалларга әйтте:
– Без сезнең янга әйләнеп кайтканчы, безне шушында көтегез;
Һарун белән Хүр сезнең янда кала, әгәр кемнең дә булса йомышы
чыкса, аларга мөрәҗәгать итсен.
15 Муса менеп җитүгә, тауны болыт каплап алды. 16 Раббының
шөһрәте Синай тавына иңде, һәм болыт алты көн буена тауны кап-
лап торды, ә җиденче көнне Раббы болытлар арасыннан Мусага
мөрәҗәгать итте. 17 Исраиллеләр күрделәр: Раббының шөһрәте тау
башында ялкынланып янган утка охшаш иде. 18 Муса, тауга күтә-
релеп, болытлар эченә керде; һәм ул әлеге тауда кырык көн һәм
кырык төн булды.

Изге чатыр өчен бүләкләр

25
1 Раббы Мусага әйтте:
2 – Исраиллеләргә әйт, алар Миңа бүләкләр китерсеннәр,
ә син аларның үз теләкләре белән Миңа алып килгән
бүләкләрен кабул итеп ал. 3 Менә син алардан кабул итеп алачак
әйберләр: алтын, көмеш, бакыр, 4 зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төс-
тәге йон, нәзек җитен, кәҗә мамыгы, 5 кызыл төскә буялган сарык
тәкәсе тиреләре, диңгез филе тиреләре, сәрви агачы, 6 яктырткыч
өчен зәйтүн мае, изгеләндерү мае һәм хуш исле сумала* өчен тәм-
ләткечләр, 7 руханилык алъяпкычына һәм руханилык күкрәкчәсенә
беркетү өчен оникс һәм башка кыйммәтле ташлар.
8 – Кешеләр Минем өчен Изге чатыр корсыннар һәм Мин алар
арасында яши алачакмын. 9 Чатыр һәм андагы бар нәрсәне Мин
сиңа күрсәткән үрнәк буенча эшлә.

Аллаһы сандыгы

10 – Кешеләр сәрви агачыннан Аллаһы сандыгы ясасыннар. Сан-
дыкның буе ике терсәк* ярым, киңлеге һәм биеклеге терсәк яры-
мышар булсын. 11 Сандыкның эчен һәм тышын саф алтын белән
каплап, кырыйларын да алтынлап бизә. 12 Дүрт алтын боҗра коеп,
аларны, һәр ягына икешәр итеп, сандыкның дүрт аягына беркет.
13 Шуннан соң сәрви агачыннан колгалар ясап, аларны алтын белән

---

* **25:6** *Хуш исле сумала* – гыйбадәт кылганда яндырыла торган сумала.
* **25:10** *Терсәк* – 45 сантиметр чамасы.

йөгерт. [14] Сандыкны күчереп йөртү өчен, колгаларны аның ян-як-
ларындагы боҗраларга кидер. [15] Бу колгалар һәрвакыт сандыкның
боҗралары эчендә булырга тиеш, аларны аннан чыгарма. [16] Мин
сиңа боерыклар язылган таш такталарны бирермен. Аларны шушы
сандыкка сал.

[17] – Сандыкның капкачын саф алтыннан эшлә. Аның озынлыгы
ике терсәк ярым, киңлеге терсәк ярым булсын. [18] Алтынны чүкеп ике
керубим* сурәтен капкачның ике очына яса: [19] берсен – бер очы-
на, икенчесен – икенче очына беркетеп куй; алар ике очта да кап-
кач белән тоташ бербөтен булсын. [20] Керубимнәрнең канатлары
күккә җәелеп, сандык капкачын каплап торсыннар. Алар бер-бер-
сенә кара-каршы торып, йөзләрен сандык капкачына төбәсеннәр.
[21] Мин сиңа боерыклар язылган таш такталарны бирермен; аларны
сандыкка сал һәм сандыкны капкач белән капла. [22] Шунда – бое-
рыклар сандыгы капкачы өстендәге ике керубим арасында – Мин
синең белән очрашып, синең аркылы Исраил халкына Үземнең
барлык әмерләремне җиткерермен.

Изге икмәк кую өстәле

[23] – Сәрви агачыннан озынлыгы ике терсәк, киңлеге бер терсәк
һәм биеклеге терсәк ярым булган өстәл яса. [24] Аны саф алтын белән
каплап, кырыйларын алтынлап бизә. [25] Өстәл әйләнәли бер уч*
киңлегендәге кыса ясап, аны да алтын белән бизә. [26] Соңыннан дүрт
алтын боҗра ясап, аларны өстәлнең дүрт почмагындагы дүрт аяк-
ка беркет. [27] Аларны кыса янына урнаштыр. Бу боҗраларга, өстәл-
не күчереп йөртү өчен, колгалар кидерелсен. [28] Колгаларны, сәрви
агачыннан ясап, алтын белән йөгерт. Бу колгалар өстәлне күчереп
йөртү өчен кирәк. [29] Өстәлнең тәлинкәләрен, җамаякларын, шә-
раб бүләкләре өчен чүлмәкләрен һәм касәләрен саф алтыннан яса.
[30] Минем алга – өстәл өстенә – һәрвакыт изге икмәк куй.

Шәмдәл

[31] – Шәмдәлне саф алтыннан чүкеп яса. Аның нигезен, сабагын,
касәләрен, бөреләрен һәм таҗ яфракчыгын, бербөтен итеп, шәм-
дәл белән тоташтыр. [32] Шәмдәлнең алты ботагының өчесе бер як-
та, өчесе икенче якта булсын. [33] Касә бөре һәм таҗ яфракчыгы
бергә булган бадәм чәчәгенә охшап, һәр ботакта өч касә булсын –
шәмдәл белән тоташкан алты ботак менә шул рәвешле ясалсын.
[34] Шәмдәлдә бөре вә таҗ яфракчыгы бергә булган бадәм чәчәгенә
охшаш тагын дүрт касә яса. [35] Шәмдәлдәге алты ботак өч пар бул-
сын, ә һәр ботак пары астында берәр бөре ясалсын. [36] Шәмдәл,

---

* 25:18 *Керубим* – Раббы хезмәтендәге рухи зат.

* 25:25 *Уч* – 7,4 сантиметр чамасы.

бөреләр һәм ботаклар белән бербөтен итеп, тулысынча саф алтыннан чүкелсен.

37 — Шуннан соң, шәмдәл алдындагы урынны яктыртып тору өчен, бу шәмдәлгә җиде яктырткыч эшлә. 38 Филтә кыскычы һәм улаклары саф алтыннан булсын. 39 Шәмдәлне һәм аның өчен кирәкле барлык әйберләрне бер талант* саф алтыннан яса. 40 Кара аны, аларны Мин сиңа тауда күрсәткән үрнәк буенча эшлә.

Изге чатыр

26 1 — Чатыр ун пәрдәдән эшләнсен, пәрдәләр исә зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән тукылып, аларга керубим сурәтләре чигелсен. 2 Барлык пәрдәләрне бер зурлыкта эшлә: буйлары егерме сигез һәм киңлекләре дүрт терсәк булсын. 3 Пәрдәләрне бер-берсенә беркетеп тек: биш пәрдәне аерым һәм калган бишесен тагын аерым беркет. 4 Зәңгәр тукымадан ясалган элмәкләрне беренче биш пәрдәнең кырыйдагысы читенә тегеп куй, шуны ук икенче биш пәрдәнең кырыйдагысына да эшлә: 5 беренче биш пәрдәнең кырыйдагысында — илле элмәк һәм икенче биш пәрдәнең кырыйдагысында шулай ук илле элмәк. Беренче пәрдәдәге һәр элмәк икенче пәрдәдәге һәр элмәккә пар килсен. 6 Аннары барлык пәрдәләрне бергә беркетү, ягъни чатырны бербөтен итеп җыю өчен, алтыннан илле каптырма яса.

7 — Чатырны каплау өчен янә бер каплавыч яса. Бу каплавыч өчен кәҗә мамыгыннан унбер пәрдә әзерлә. 8 Барлык пәрдәләр дә бер үлчәмдә: буйга — утыз һәм киңлеккә дүрт терсәк булсын. 9 Аерым-аерым итеп башта биш пәрдәне, аннан калган алтысын бер-берсенә тоташтыр. Чатырның алгы ягындагы алтынчы пәрдәне ике кат итеп бөклә. 10 Беренче биш пәрдәнең һәм икенче алты пәрдәнең башлангыч кырыйларына иллешәр элмәк яса. 11 Соңыннан барлык пәрдәләрне бергә беркетү, ягъни каплавычны бербөтен итеп тоташтыру өчен, бакырдан илле каптырма эшлә һәм аларны элмәкләргә кидер. 12 Ә пәрдәләрнең өстәмә өлеше — каплавычның артып калган бер яртысы — чатырның арт ягына асылынып төшсен. 13 Пәрдәләрнең һәр ике ягыннан да бер терсәккә чыгып калган кисәге исә чатырның ян-якларын капласын.

14 — Чатыр өчен янә ике каплавыч эшлә: аларның берсе — кызыл төскә буялган сарык тәкәсе тиреләреннән, ә икенчесе — беренчесе өстендәгесе — диңгез филе тиреләреннән булсын.

15 — Чатыр өчен сәрви агачыннан асма такталар яса. 16 Бу такталарның биеклеге ун терсәк һәм киңлеге терсәк ярым булырга тиеш. 17 Такта астында ике терәгеч эшләнсен, һәм чатырның барлык

---

* 25:39 *Талант* — 30 килограмм чамасы.

такталары шул рәвешле булсын. [18] Чатырның көньягы өчен егерме такта [19] һәм көмештән кырык нигез яса. Һәр такта астында икешәр көмеш нигез, ә һәр терәгеч өчен берәр нигез булсын. [20] Чатырның икенче, ягъни төньяк ягы өчен, янә дә егерме такта [21] һәм кырык көмеш нигез – һәр такта өчен икешәр нигез яса. [22] Чатырның арткы, ягъни көнбатыш ягы өчен, тагын алты такта [23] һәм аның арткы як почмаклары өчен янә ике такта яса. [24] Почмактагы такталар аскы яктан тоташтырылып, өстән божра белән ныгытылсын; ике почмак та бертөрле ясалсын. [25] Шулай итеп, барлыгы сигез такта һәм уналты көмеш нигез булыр: һәр такта астына икешәр нигез ясалыр.

[26] – Борысларны сәрви агачыннан яса: чатырның бер ягындагы такталар өчен биш борыс, [27] икенче ягындагылары өчен янә биш борыс һәм арткы яктагы, ягъни көнбатыштагы такталар өчен тагын биш борыс булсын. [28] Такталар уртасындагы борыс чатырның бер очыннан икенче очына кадәр сузылсын. [29] Такталарны алтын белән капла һәм аларга, борысларны утырту өчен, алтын божралар беркет; бу борысларны да алтын белән капла. [30] Чатырны Мин сиңа тауда күрсәткән үрнәк буенча төзе.

[31] – Зәңгәр, җете кызыл һәм кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән пәрдә тукы да аның өстенә керубим сурәтләре чик. [32] Сәрви агачыннан дүрт багана яса һәм аларны алтын белән капла. Дүрт баганага алтыннан эшләнгән ыргаклар беркет, баганалар астына дүрт көмеш нигез куй һәм алтын ыргакларга пәрдәне эл. [33] Пәрдәне чатыр түбәсендәге каптырмалар астында урнаштыр һәм пәрдә артына боерыклар сандыгын куй. Бу пәрдә Изге бүлмәне Иң изге бүлмәдән аерып торсын. [34] Иң изге бүлмәдәге боерыклар сандыгы өстенә капкач куй. [35] Пәрдәнең икенче ягына изге икмәк кую өстәлен урнаштыр: өстәл чатырның төньягында торсын. Чатырның көньягында өстәлгә каршы шәмдәл куй.

[36] – Соңыннан чатырга керү урынын каплау өчен пәрдә эшлә; ул зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән тукылып, аның өстенә бизәкләр чигелсен. [37] Пәрдәне элү өчен алтын ыргаклар һәм сәрви агачыннан биш багана ясап, аларны да алтын белән капла. Баганалар өчен биш бакыр нигез кой.

Мәзбәх

27 [1] – Мәзбәхне сәрви агачыннан яса. Ул тигез яклы турыпочмак рәвешендә булсын: буйга да, киңлеккә дә бишәр терсәк, ә биеклеккә өч терсәк. [2] Мәзбәхнең һәр почмагына берәр мөгез әзерлә, һәм бу мөгезләр, мәзбәх белән тоташтырылып, бербөтен итеп эшләнсен. Мәзбәхнең өстен бакыр белән капла. [3] Әлеге мәзбәх өчен барлык әсбаплар: көл колашасы, көрәк,

касә, чәнечке һәм күмер алгычлар бакырдан эшләнсен. 4 Аның
өчен рәшәткә – бакыр челтәр яса һәм рәшәткәнең һәр дүрт поч-
магына бакыр божра беркет. 5 Рәшәткәне, аскы яктан мәзбәхнең
яртысына кадәр җитәрлек итеп, аның чыгып торган өлеше астына
куй. 6 Мәзбәх өчен сәрви агачыннан колгалар ясап, аларны да бакыр
белән капла. 7 Күчереп йөрткәндә, мәзбәхнең ике ягындагы божра-
ларына әлеге колгаларны кидер. 8 Мәзбәхне, эчен куыш итеп, так-
талардан яса. Аны Мин сиңа тауда күрсәткән үрнәк буенча эшләт.

Изге чатырның ишегалды

9 – Чатыр өчен ишегалды яса. Аның көньягының озынлыгы йөз
терсәк булып, бу якта эрләнгән нәзек җитеннән тукылган пәрдә-
ләр эленеп торсын. 10 Пәрдәләрне элү өчен кирәкле егерме багана
һәм аларны урнаштырырга егерме бакыр нигез яса. Баганадагы ыр-
гак һәм чыбыкларны көмештән эшлә. 11 Төньякта ишегалдының
озынлыгы шулай ук йөз терсәк булсын, һәм бу як өчен дә пәрдә-
ләр, егерме багана һәм егерме бакыр нигез ясалсын. Баганадагы
ыргакларны да, чыбыкларны да көмештән эшлә. 12 Ишегалдының
көнбатыш ягы илле терсәк озынлыгындагы пәрдәләрдән, ун багана
һәм ун нигездән торсын. 13 Ишегалдының көнчыгыш ягы – аңа
керү урыны булган як – буйга шулай ук илле терсәк булсын. 14 Керү
урынының бер ягында пәрдәләрнең озынлыгы унбиш терсәк бу-
лып, өч багана һәм өч нигез торсын; 15 икенче ягында да пәрдәләр-
нең озынлыгы унбиш терсәк булып, өч багана һәм өч нигез торсын.
16 – Ишегалдына керү урыны өчен зәңгәр, җете кызыл вә кызыл
төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән пәрдә тукып, аның
өстенә бизәкләр чик. Пәрдәнең озынлыгы егерме терсәк булсын.
Пәрдә өчен дүрт багана һәм дүрт нигез яса. 17 Ишегалды әйләнә-
сендәге барлык баганаларны көмеш чыбыклар һәм ыргаклар бе-
лән беркет һәм баганаларның нигезен бакырдан эшлә. 18 Ишегал-
дының буе йөз терсәк, киңлеге илле терсәк, ә ишегалды әйләнә-
сендәге пәрдәләр биш терсәк биеклегендә булсын. Пәрдәләрне
эрләнгән нәзек җитеннән тукы, ә баганаларның нигезен бакырдан
эшлә. 19 Чатырда кулланыла торган барлык җайланмалар, чатыр
һәм ишегалды өчен барлык казыклар бакырдан эшләнсен.

Шәмдәл турындагы кагыйдә

20 – Исраил халкына сиңа чиста зәйтүн мае алып килергә куш
һәм ул майны һәр кич яндырыла торган шәмдәл өчен куллан.
21 Изге чатырның боерыклар сандыгы алдындагы пәрдә тышын-
да яктырткычлар Раббы каршында иртәдән кичкә кадәр янып тор-
сын өчен, Һарун һәм аның угыллары аларны күзәтеп торырга ти-
еш. Бу – Исраил халкы һәм аның киләчәк буыннары өчен мәңге-
лек кагыйдә.

Руханилык киемнәре

28 [1]– Туганың Һарунны, аның угыллары Надаб, Абиһу,
Элгазар һәм Итамарны исраиллеләр арасыннан үз яны-
ңа ал да, алар Минем каршымда руханилар булып хез-
мәт итсеннәр. [2]Туганың Һарунга изге киемнәр әзерлә, алар аңа
хөрмәт вә мәһабәтлек китерер. [3]Һарун, Миңа багышланып, руха-
нилык итә алсын өчен, Мин акыл биргән барлык осталарны ча-
кыр, һәм алар аңа киемнәр әзерләсеннәр. [4]Алар менә нинди кием-
нәр әзерләргә тиеш: руханилык күкрәкчәсе, руханилык алъяпкы-
чы, япанча, бизәкләп тукылган күлмәк, тюрбан һәм пута. Туганың
Һарунга һәм аның угылларына изге киемнәр әзерләсеннәр, шун-
нан соң алар Миңа рухани булып хезмәт итә алырлар. [5]Осталар
алтын җепләр, зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йон һәм нә-
зек җитен куллансыннар.

[6]– Осталар руханилык алъяпкычын алтын җепләрдән, зәңгәр,
җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитен-
нән әзерләсеннәр – аны оста итеп чиксеннәр. [7]Алъяпкычны бәйләү
өчен аның ике ягына иңсәләр таксыннар. [8]Аның яхшы тукылган
билбавын, алъяпкычның үзе кебек итеп, алтын җепләрдән, зәңгәр,
җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитен-
нән әзерләсеннәр. Билбауны алъяпкыч белән тоташтырсыннар.

[9]– Ике оникс ташы ал һәм бу ташларга Исраил угылларының
исемнәрен уеп яз. [10]Алты исемне – бер ташка, калган алтысын –
икенче ташка. Исемнәрне тәртип буенча яз: иң өлкән угылыннан
башлап иң кечесе белән тәмамла. [11-14]Бу ташларга Исраил угылла-
рының исемнәрен оста нәкышче мөһер уйгандагы кебек уеп яз.
Аннары алтын кысалар яса һәм ташларны шуларга урнаштыр; ан-
нан бу ташларны, Исраил угылларының истәлеге итеп, руханилык
алъяпкычының иңсәләренә беркет. Шулай итеп, Раббы Исраил хал-
кын исенә төшерсен өчен, Һарун үз иңбашларында Исраил угыл-
ларының исемнәрен йөртер. Ике чылбырны да саф алтыннан бау
сыман итеп үреп эшлә, ул чылбырларны кысаларга беркет.

[15]– Руханилык алъяпкычын әзерләгән кебек, руханилык күк-
рәкчәсен, ягъни хәл итү күкрәкчәсен әзерлә. Күкрәкчәне дә алтын
җепләрдән, зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эр-
ләнгән нәзек җитеннән эшлә – аны оста итеп чик. [16]Ул, буе һәм
иңе берәр карыш* булган тигез яклы турыпочмак килеп чыгарлык
итеп, икегә бөкләнгән булсын. [17]Аңа дүрт рәт итеп кыйммәтле
ташлар беркет: беренче рәттә – кызыл якут, топаз һәм зөбәрҗәт,
[18]икенчесендә – фирәзә, зәңгәр якут һәм алмаз, [19]өченчесендә –
җете кызыл якут, ахак, аметист [20]һәм дүртенчесендә – хризолит,

---

* **28:16** *Карыш* – 22 сантиметр чамасы.

оникс һәм яшма булсын. Аларны алтын кысаларга урнаштыр.
[21] Исраил угылларының һәркайсына бирәр таш исәбеннән барысы
унике таш булырга тиеш. Һәрбер ташка, мөһер уйгандагы кебек,
унике тармакның исемнәре берәм-берәм уеп язылсын.
[22] – Күкрәкчә өчен чылбырларны саф алтыннан бау сыман үреп
эшлә. [23] Ике алтын боҗра ясап, аларны күкрәкчәнең өске ике поч-
магына беркет [24] һәм ике алтын чылбырны күкрәкчә почмакларын-
дагы боҗраларга бәйлә. [25] Чылбырларның икенче очларын рухани-
лык алъяпкычы иңсәләрендәге ике кысага беркет һәм, шул рә-
вешле, чылбырлар алдан алъяпкычның ике иңсәсенә беркетелсен.
[26] Яңадан ике алтын боҗра ясап, аларны күкрәкчәнең аскы ике
почмагына – алъяпкычка тиеп тора торган эчке кырыена беркет.
[27] Янә ике алтын боҗра ясап, аларны алъяпкыч иңсәләренең аскы
ягына, ягъни җөе янына, билбау өстенә ныгыт. [28] Күкрәкчә алъяп-
кычтан шуып төшмәсен өчен, күкрәкчә боҗраларын алъяпкыч
боҗраларына зәңгәр тасмалар белән бәйләп куй.
[29] – Раббы алдында искә төшерер өчен, Изге бүлмәгә кергәндә,
Һарунның йөрәге өстендә Исраил угылларының исемнәре уеп
язылган руханилык күкрәкчәсе булыр. Бу – хөл итү күкрәкчәсе.
[30] Аның эченә изге җирәбәләр* куй. Раббы алдына килгәндә, алар
Һарунның йөрәге өстендә булырлар; шул рәвешле, Раббы алдында
чакта, исраиллеләргә хөкем чыгарганда Һарун һәрвакыт аларны
үзе янында йөртер.
[31] – Руханилык алъяпкычының аскы ягына тоташ зәңгәр тукы-
мадан япанча әзерлә. [32] Аның уртасында башны чыгару өчен ти-
шек булсын. Тукыма кырыйлары сыпылмасын өчен, тишекнең
кырыйларын яка сыман итеп тек. [33] Зәңгәр, җете кызыл һәм кы-
зыл төстәге йон алып, алардан япанча итәге әйләнәсенә анарлар
яса, ә алар арасына алтын кыңгыраулар беркет. [34] Итәк әйләнәсен-
дә алтын кыңгыраулар һәм анарлар үзара чиратлашып барсын.
[35] Бу киемне Һарун рухани хезмәтен башкарганда кияргә тиеш. Ул
Раббы алдына – Изге бүлмәгә кергәндә һәм аннан чыкканда, бу
кыңгыраулар ишетелеп торыр. Шуңа күрә аңа үлем хәвефе янамас.
[36] – Саф алтыннан бер буй яса һәм, мөһер уйгандагы кебек, аңа
«Раббыга багышланган» дигән сүзләрне уеп яз. [37] Аны тюрбанның
алгы ягына зәңгәр тасма белән беркетеп куй. [38] Һарун аны башына
киеп йөрсен; әгәр исраиллеләрнең Раббыга багышлаган изге бү-
ләкләрендә хата булса, Һарун аларның гаепләрен үз өстенә алыр.
Раббы бүләкләрне кабул итсен өчен, Һарун изгелек билгесен һәр-
вакыт башына киеп йөрергә тиеш.

---

* 28:30 *Изге җирәбәләр* – бу сүзләр яһүдчә «урим һәм туммим» дигән тәгъбирне аңлата. Аллаһының ихтыярын белү өчен, рухани шулардан файдаланган.

39 – Нәзек җитеннән күлмәк тек. Нәзек җитеннән тюрбан әзерлә һәм путага бизәкләр чик. 40 Һарунның угыллары өчен дә шундый күлмәкләр, путалар һәм баш киемнәре әзерлә, бу аларга хөрмәт вә мәһабәтлек китерер. 41 Бу киемнәрне туганың Һарунга һәм аның угылларына кидерткәндә, аларны майла һәм руханилыкка багышла. Миңа рухани булып хезмәт итү өчен аларны изгеләндер.

42 – Руханиларның эчке ыштаннарын нәзек җитеннән тек; ул аларны билдән ботка кадәр каплап торсын. 43 Һарун һәм аның угыллары Изге чатырга кергәндә яки Изге бүлмәдә хезмәт итү максаты белән хуш исле сумала яндыру мәзбәхенә якынайганда бу ыштанны кияргә тиешләр. Шул вакытта алар гаепле булмас һәм үлемгә дучар ителмәс. Бу – Һарун һәм аның нәсел варислары өчен мәңгелек кагыйдә.

Руханилыкка багышлау йоласы

29 1 – Һарун һәм аның угылларын рухани итеп Миңа хезмәткә изгеләндерү өчен, син эшләргә тиешле нәрсәләр түбәндәгеләр. Кимчелексез бер үгез бозау һәм ике сарык тәкәсе ал да 2 иң яхшы бодай онынннан төче икмәк, шулай ук зәйтүн мае кушылган төче күмәч һәм зәйтүн мае белән майланган юка төче көлчәләр пешер. 3 Икмәк, күмәч һәм көлчәләрне кәрзингә сал да аларны үгез бозау һәм ике сарык тәкәсе белән бергә Миңа тәкъдим ит.

4 – Шуннан соң Һарун һәм аның угылларын Изге чатырга керү урыны алдына алып кил дә аларны су белән ю. 5 Һарунга киемнәр – күлмәк, руханилык алъяпкычы, аның аскы ягына япанча һәм руханилык күкрәкчәсе кидер; аннан руханилык алъяпкычын яхшы тукылган билбау белән бәйләп куй. 6 Ә башына тюрбан кидер һәм тюрбанга изгелек билгесен беркет. 7 Изгеләндерү мае ал да, Һарунның башына агызып, аны майла.

8 – Шуннан соң Һарунның угылларын алып кил, аларга күлмәкләр кидер 9 һәм билләрен путалар белән бу, аларга баш киемнәре кидер. Шул рәвешле, син Һарун һәм аның угылларын руханилыкка багышларсың. Мәңге үзгәрми торган кагыйдә буенча, алар руханилар булырлар.

10 – Шуннан Изге чатыр алдына үгез бозауны алып кил. Һарун һәм аның угыллары кулларын бозау башына куйсыннар*, 11 ә соңыннан Раббы каршында – Изге чатырга керү урыны алдында ук бозауны суй. 12 Аның берникадәр канын алып, бармагың белән мәзбәхнең мөгезләренә сөрт, ә калган канны мәзбәх астына түк.

---

* 29:10 *Һарун һәм аның угыллары кулларын бозау башына куйсыннар* – шулай эшләгәндә, Раббы, корбанны кабул итеп, аларның гөнаһларын йолып ала икән (карагыз: «Левиләр» китабы 1:4).

[13] Бозауның эчке әгъзаларын каплаган бөтен эч маен, бавыр астындагы өлешен, ике бөерен һәм бөер өстендәге маен аерып ал да аларны мәзбәхтә яндыр; [14] ә бозауның итен, тиресен һәм эчендәге шакшыларын тукталу урынының тышкы ягында яндыр. Бу – гөнаһ йолу корбаны*.

[15] – Шуннан соң ике сарык тәкәсенең берсен ал; Һарун һәм аның угыллары кулларын тәкәнең башына куйсыннар; [16] аны суй, канын алып, мәзбәхнең һәр ягына чәчрәт. [17] Соңыннан тәкәне кисәкләргә бүл, аның эчке әгъзаларын һәм аякларын ю да аларның барысын башы һәм калган өлешләре янына куй, [18] аннан бөтен тәкәне, тулаем яндыру корбаны итеп, мәзбәхтә яндыр. Бу – Раббыга багышлап яндыру бүләге; ул Раббы алдында хуш ис чыгарыр.

[19] – Икенче сарык тәкәсен ал; Һарун һәм аның угыллары кулларын тәкәнең башына куйсыннар. [20] Тәкәне суй, берникадәр канын алып, аны Һарун һәм аның угылларының уң колак яфракларына сөрт. Шулай ук уң кулларының һәм уң аякларының баш бармакларына да кан тидер. Соңыннан мәзбәхнең һәр ягына да кан чәчрәт. [21] Аннары мәзбәхтәге канның бер өлешен һәм берникадәр изгеләндерү маен ал да Һарунга, аның киемнәренә, шулай ук аның угылларына һәм аларның киемнәренә сип. Шул рәвешле, Һарун, аның угыллары һәм аларның киемнәре изгеләндерелер.

[22] – Шуннан соң руханилыкка багышлау йоласы өчен китерелгән бу тәкәнең маен, аның симез койрыгын, бөтен эчке әгъзаларын каплаган маен, бавыр астындагы өлешен, майлары белән бергә ике бөерен һәм арткы уң ботын ал. [23] Шулай ук Раббы алдына китерелгән кәрзиндәге төче икмәкләрдән бер күмәч, бер майлы икмәк һәм бер юка көлчә ал. [24] Боларның һәммәсен Һарун һәм аның угылларының кулларына бир, һәм алар, шуларны селкетеп, Раббы алдына махсус бүләк итеп китерсеннәр. [25] Аннары барысын да аларның кулларыннан алып, мәзбәхтә тулаем яндыру корбаны өстендә яндыр. Бу – Раббыга багышлап яндыру бүләге; ул Раббы алдында хуш ис чыгарыр. [26] Шуннан соң Һарунны руханилыкка багышлау йоласы корбаны булган сарык тәкәсенең күкрәген алып, махсус бүләк итеп аны Раббы алдында селкет. Бу өлеш синеке булыр.

[27] – Һарун һәм аның угылларының өлешен – руханилыкка багышлау йоласы корбаны булган сарык тәкәсенең селкетелгән күкрәген һәм тәкъдим ителгән арткы ботын изгеләндер. [28] Исраил халкы үзе Раббыга китергән татулык корбаннарыннан бу өлешен Һарун һәм аның угылларына бирсен, чөнки бу – аларның мәңгелек өлеше.

---

* [29:14] *Гөнаһ йолу корбаны* – исраиллеләр китерә торган корбаннарның бер төре. Әлеге корбан – руханилар өчен гөнаһ йолу корбаны (карагыз: «Левиләр» китабы 4:1-12).

[29] – Һарунның изге киемнәре аның нәсел варисларына булсын; алар бу киемнәрне руханилыкка багышланганда һәм майланганда киярләр. [30] Атасы урынына Баш рухани булып Изге чатырның Изге бүлмәсендә хезмәт итү өчен руханилыкка багышланганда, Һарунның угылы җиде көн дәвамында шушы киемнәрне кисен.

[31] – Руханилыкка багышлау корбаны булган тәкәнең итен алып, изге урында пешер, [32] ә соңыннан Һарун һәм аның угыллары бу итне һәм кәрзиндәге икмәкне Изге чатырга керү урыны төбендә ашасыннар. [33] Әлеге бүләкләр аларны руханилыкка багышлаганда вә Раббыга изгеләндергәндә гөнаһларыннан арындыру өчен булсын, һәм хәзер инде алар бу бүләкләрне ашый алалар. Әмма башка кешеләр боларны ашамаска тиеш, чөнки әлеге бүләкләр – изге. [34] Әгәр тәкә итенең бер өлеше яисә икмәк сыныгы иртә беләнгә кадәр калса, аны яндырырга кирәк; бу икмәкне яисә итне ашарга ярамый, чөнки ул – изге.

[35] – Шушыларның барысын да Һарун һәм аның угыллары өчен, Мин ничек әйткән булсам, нәкъ шулай эшлә. Аларны руханилыкка багышлау йоласы җиде көн дәвам итсен. [36] Җиде көн дәвамында, гөнаһлардан арыну өчен, һәр көнне бер үгез бозауны гөнаһ йолу корбаны итеп китер. Мәзбәхне дә нәҗеслектән* чистарт; изгеләндерү өчен, аны майла. [37] Мәзбәхне җиде көн буена чистарт һәм изгеләндер; шулай итеп, ул тулысынча изге булыр. Аңа кагылган бар нәрсә Раббыга тапшырылып изгеләнсен.

Көндәлек тәкъдимнәр

[38] – Һәр көнне мәзбәхтә берәр яшьлек ике сарык бәрәнен: [39] берсен – иртән, ә икенчесен кич белән корбан китер. [40-41] Һиннең* дүрттән бер өлеше кадәр иң яхшы зәйтүн мае белән кушылган епаның уннан бер өлеше кадәр иң яхшы бодай онын, һиннең дүрттән бер өлеше кадәр шәраб бүләген беренче бәрән белән бергә тәкъдим ит. Кич белән, икенче бәрәнне китергәндә, яңадан да, иртәнге кебек, шул ук микъдардагы икмәк һәм шәраб бүләген тәкъдим ит. Бу – Раббыга багышлап яндыру бүләге; ул хуш ис чыгарыр. [42] Киләчәк буыннар бу тулаем яндыру корбанын һәрвакыт Изге чатырга керү урыны алдына – Раббы каршына китерсеннәр. Анда Мин алар белән очрашырмын һәм синең белән сөйләшермен. [43] Бу Минем Исраил халкы белән очрашу урыным булыр һәм ул Минем шөһрәтем белән изгеләндерелер. [44] Мин Изге чатырны һәм мәзбәхне изгеләндерермен. Һарунны һәм аның угылларын, алар Миңа рухани буларак хезмәт күрсәтсеннәр өчен, шулай ук изгеләндерермен. [45] Мин Исраил халкы арасында яшәрмен һәм аларның Алласы

* 29:36 *Нәҗеслек* – яһүд дине буенча: чиста булмау.
* 29:40-41 *Һин* – 6 литр чамасы.

булырмын. 46 Халык Минем Раббы – үзенең Алласы, икәнлегемне,
Минем, исраиллеләр арасында яшәү өчен, аларны Мисыр җирен-
нән алып чыкканымны белер. Мин – Раббы, аларның Алласы.

Хуш исле сумала яндыру мәзбәхе

30 1 – Хуш исле сумала яндыру мәзбәхен сәрви агачыннан
яса. 2 Ул тигез яклы турыпочмак: буйга һәм киңлеккә
бер әр терсәк һәм биеклеккә ике терсәк булсын. Аның
дүрт почмагына мөгезләр ясап, алар мәзбәх белән тоташ бербөтен
булырга тиеш. 3 Мәзбәхнең өстен һәм барлык ян-якларын саф ал-
тын белән каплап, кырыйларын да алтын белән бизә. 4 Аның бер
кырые астына ике алтын боҗра һәм аның капма-каршы ягына янә
ике алтын боҗра беркет. Бу боҗраларга, мәзбәхне күчереп йөртү
өчен, колгалар кидер. 5 Колгаларны сәрви агачыннан ясап, аларны
алтын белән капла. 6 Мәзбәхне боерыклар сандыгы алдындагы
пәрдә каршына куй, ягъни, сандык өстендәге капкач алдына ур-
наштыр. Шул капкач өстендә Мин синең белән очрашырмын.
7 – Яктырткычларны әзерләгәндә, Һарун һәр иртәдә мәзбәх өс-
тендә хуш исле сумала яндырырга тиеш. 8 Һәм кич саен да, яктырт-
кычларны яктыртканда, ул шулай ук сумала яндырырга тиеш. Шу-
лай итеп, Раббы алдында сумала буыннан-буынга даими яндыры-
лыр. 9 Бу мәзбәхтә тыелган башка сумаланы да, яндыру корбанын
да, икмәк бүләген* дә яндырмагыз. Шулай ук, шәраб бүләген дә
түкмәгез. 10 Елына бер тапкыр Һарун гөнаһ йолу корбанының ка-
ны белән мәзбәхне чистартсын. Бу йола һәр ел саен буыннан-бу-
ынга башкарылсын. Бу мәзбәх – Раббы өчен тулысынча изге.

Изге чатыр салымы

11 Раббы Мусага әйтте:
12 – Син Исраил халкының санын исәпкә алганда, һәр ир-ат үзе
өчен Раббыга йолым түләргә тиеш. Шул чагында аларга афәт яна-
мас. 13 Саналган һәр ир-ат рәсми бәя буенча ярты шәкыл йолым тү-
ләсен. (Бер шәкыл – егерме гера* була.) Бу ярты шәкыл Раббыга
тәкъдим ителсен. 14 Егерме яшь һәм аннан да өлкәнрәк булган, исәп-
кә алынган һәр ир-ат Раббыга әлеге йолымны багышласын. 15 Бай-
лар – ярты шәкылдан артык, ә ярлылар – ярты шәкылдан ким бир-
мәскә тиеш. Бу сезнең җаннарыгыз гөнаһтан арынсын өчен Раббыга
бирә торган йолым булыр. 16 Исраил халкыннан бу акчаларны җыеп
ал да Изге чатырда хезмәт итү өчен сарыф ит. Бу йолым Раббыга ис-
раиллеләрне искә төшерү, аларның җаннарын саклау өчен булыр.

---

* 30:9 *Икмәк бүләге* – исраиллеләр Раббыга китерә торган төрле бүләкләр-
нең берсе (карагыз: «Левиләр» китабы 2:1-16).

* 30:13 *Гера* – 0,5 грамм чамасы.

Бакыр юынгыч

[17] Раббы Мусага әйтте:
[18] – Юыну өчен бакыр юынгыч һәм аңа бакыр аскуйма яса. Юынгычны Изге чатыр белән мәзбәх арасына урнаштыр һәм су белән
тутыр. [19] Һарун вә аның угыллары шушы юынгычтагы су белән кулларын һәм аякларын юсыннар. [20] Изге чатырга кергән саен, алар
үзләрен су белән юарга тиеш; шул чагында алар үлмәячәк. Шулай ук алар, Раббыга багышлап яндыру бүләге китерү өчен, мәзбәхкә якынлашканда, [21] үлмәс өчен, кулларын һәм аякларын юарга тиеш. Бу – Һарун һәм аның нәсел варислары өчен буыннан-буынга мәңгелек кагыйдә.

Изгеләндерү мае

[22] Раббы Мусага тагы болай диде:
[23-24] – Рәсми үлчәм буенча иң яхшы тәмләткечләр: биш йөз шәкыл сыек мирра, шуның яртысы кадәр, ягъни ике йөз илле шәкыл хуш исле дарчин, ике йөз илле шәкыл хуш исле камыш, биш йөз шәкыл кассия*, бер һин зәйтүн мае ал. [25] Шуларны, хушбуй әзерләгәндәге кебек, бергә болгат та изгеләндерү мае яса. Бу – изгеләндерү мае. [26-28] Шушы май белән Изге чатырны, боерыклар сандыгын, өстәл һәм өстәлдәге барлык савыт-сабаны, шәмдәл һәм аның кирәк-яракларын, хуш исле сумала яндыру мәзбәхен, корбан яндыру мәзбәхен һәм аның барлык әсбапларын, шулай ук юынгыч һәм аның аскуймасын майла. [29] Шул рәвешле, аларны изгеләндер, һәм алар тулысынча изге булырлар. Бу әйберләргә кагылган бар нәрсә Раббыга тапшырылып изгеләнсен.
[30] – Шуннан соң Һарун һәм аның угылларын майла, аларны, рухани булып, Миңа хезмәт итү өчен изгеләндер. [31] Исраил халкына болай дип әйт: «Бу – киләсе буыннарга Раббының изгеләндерү мае. [32] Бу майны бүтәннәргә сөртмәгез; ошбу ысул белән башка бернинди дә май әзерләмәгез. Бу май – изге. Аны изге дип исәпләгез. [33] Әгәр кем дә булса берәү шушы изге май кебек май әзерләсә яки аның белән рухани булмаган кеше файдаланса, андыйлар үз халкыннан читләштерелергә тиеш».

Хуш исле сумала

[34] Шуннан соң Раббы Мусага болай диде:
– Менә мондый хуш исле тәмләткечләр: натап, шехелет, хелбена һәм саф сумала ал. Барысы да тигез күләмдә булсын. [35] Шуларны бергә кушып болгат та, хушбуй әзерләгәндәге кебек, хуш исле сумала яса һәм аңа тоз өстә. Бу хуш исле сумала – саф һәм изге.

---

* 30:23-24 *Кассия* – бер агачның хуш исле кайрысы.

[36] Шушы сумаланың бер өлешен бик вак итеп төеп, аны Изге ча-
тырдагы боерыклар сандыгы алдына куй, һәм шул урында Мин
синең белән очрашачакмын. Бу сумала тулысынча изге дип исәп-
ләнер. [37] Мондый ысул белән үзегезгә бернинди дә хуш исле сумала
әзерләмәгез. Аны Раббыга багышланырга тиешле изге әйбер дип
исәпләгез. [38] Әгәр кем дә булса берәү, аның исе белән ләззәтләнү
өчен, мондый сумала әзерли икән, андый кеше үз халкыннан чит-
ләштерелергә тиеш.

Изге чатырны кору өчен осталар

31 [1] Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
[2] – Кара, Мин Йәһүдә ыругыннан булган Хүрнең оны-
гы, Уриның угылы Бесалелны сайладым [3] һәм аны, Ал-
лаһы Рухы белән рухландырып, барлык һөнәрләр өчен кирәкле
акыл, осталык һәм төрле күнекмәләр белән баеттым. [4] Шуңа күрә
ул алтын, көмеш һәм бакыр әйберләрнең сызымын сызып, аларны
ясый ала [5] һәм кыйммәтле ташларны, кырлап, кысага утырта, шу-
лай ук агачтан әйберләр ясый белә. Бесалел теләсә нинди эшне
башкара. [6-11] Дан ыругыннан булган Ахисамах угылы Оһолиабны
Мин Бесалелның ярдәмчесе итеп билгеләдем. Сиңа әмер ителгән
барлык әйберләрне: Изге чатыр, боерыклар сандыгы һәм аның
капкачы, чатырның барлык кирәк-яраклары, өстәл һәм өстәлдәге
савыт-саба, саф алтыннан эшләнгән шәмдәл һәм аның барлык
кирәк-яраклары, хуш исле сумала яндыру мәзбәхе, корбан яндыру
мәзбәхе һәм аның барлык әсбаплары, юынгыч һәм аның аскуйма-
сы, киемнәр – рухани Һарунга изге киемнәр һәм аның угыллары-
на руханилык итү өчен киемнәр, изгеләндерү мае һәм Изге бүлмә
өчен хуш исле сумала әзерли алсыннар дип, Мин барлык осталарга
шулай ук осталык бирдем. Мин сиңа ничек кушкан булсам, алар
барысын да шулай эшләсеннәр.

Шимбә көн

[12] Раббы Мусага әйтте:
[13] – Исраил халкына әйт: «Сез Минем шимбә көннәремне то-
тарга тиеш, чөнки бу көн Минем белән сезнең арада буыннан-бу-
ынга билге булыр. Шуңа күрә сез Минем Раббы булуымны – сез-
не изге итүче икәнемне белерсез. [14] Шимбә көнне тотыгыз, чөнки
бу көн сезнең өчен изге. Кем дә кем шимбә көнне тотмаса, ул
үлемгә дучар ителергә тиеш; ә инде шимбә көнне эшләгән кеше,
кем генә булса да, үз халкыннан читләштерелергә тиеш. [15] Алты
көн эшләгез, ә җиденче көн – шимбә көн, ял көне, Раббы хөрмә-
тенә изге көн, һәм шимбә көнне эшләгән теләсә кем үлемгә тап-
шырылсын. [16] Исраил халкы шимбә көнне тотарга, мәңгелек киле-
шү нигезендә, аны буыннан-буынга үтәргә тиеш. [17] Шимбә көн

Минем белән сезнең арада мәңгелек билге булып калыр, чөнки
Раббы, алты көн буе эшләп, күк һәм җирне булдырды, ә инде җи-
денче көнне Ул ял итте».
18 Шуннан соң Синай тавында Муса белән сөйләшүен тәмамла-
гач, Раббы аңа боерыклар язылган ике такта – Үз бармагы белән
язган ике таш такта бирде.

Исраиллеләрнең алтыннан үгез бозау сынын ясавы

32

1 Инде күп вакыт узуга карамастан, Мусаның һаман да
таудан төшмәвен күргәч, кешеләр Һарун тирәсенә җы-
елдылар һәм аңа:
– Әйдә, безгә аллалар яса, алар бездән алда барсыннар. Безне
Мисырдан алып чыккан шушы Муса белән нәрсә булганын бел-
мибез, – диделәр.
2 Һарун халыкка әйтте:
– Үзегезнең хатыннарыгызга, угылларыгызга һәм кызларыгызга
кидергән алтын алкаларын салдырыгыз да аларны миңа алып ки-
легез.
3 Шуннан соң бар халык, үзләренең алтын алкаларын салып,
аларны Һарунга алып килде. 4 Һарун халыктан алтынны алды, аны
эретеп койды да кискеч ярдәмендә үгез бозау сынын ясады. Шул-
чак халык әйтте:
– Менә, Исраил, бу – сине Мисыр җиреннән алып чыккан
аллаң!
5 Боларны күреп, Һарун бозау алдында мәзбәх төзеде һәм әйтте:
– Иртәгә Раббы хөрмәтенә бәйрәм булыр.
6 Икенче көнне халык, бик иртә торып, тулаем яндыру корбан-
нары һәм татулык корбаннары китерде; соңыннан бар да, утырып,
ашап-эчтеләр дә аннан күңел ачарга керештеләр.
7 Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
– Бик тиз генә түбәнгә төш. Синең Мисыр җиреннән алып
чыккан халкың бозылды! 8 Минем әмерләремнән алар бик тиз тай-
пылдылар, үзләренә алтыннан үгез бозау сынын коеп, шуңа та-
бындылар һәм корбаннар китерделәр, һәм халык әйтте: «Менә,
Исраил, бу – сине Мисыр җиреннән алып чыккан аллаң!»
9 Раббы Мусага янә әйтте:
– Мин күрәм: бу халык үзсүзле. 10 Хәзер син Мине калдыр, шу-
шы ачудан Мин аларны кырып бетерәм һәм соңыннан синнән бө-
ек халык булдырырмын.
11 Әмма Муса Раббыдан – үз Алласыннан ялварып сорады:
– Әй Раббы, ни өчен Синең Үз халкыңа бик нык ачуың чыкты?
Син бу халыкны бөек көч вә кодрәтле кул белән Мисыр җирен-
нән алып чыктың. 12 Шулай булгач, нишләп әле Син мисырлылар-
га: «Раббы Үз халкына начарлык эшләү, аларны тауда һәлак итү,

җир йөзеннән юкка чыгару нияте белән Мисырдан алып чыкты», — дип әйтергә юл куясың? Үз халкыңа карата ачу саклама! Үзеңнең ярсуыңнан кире кайт, карарыңны үзгәрт, Үз халкыңа афәт белән янама! [13] Синең хезмәтчеләрең Ибраһим, Исхак һәм Исраилне исеңә төшер — аларга Син Үз Затыңнан: «Мин нәсел орлыгыгызны күктәге йолдызлар санынча ишәйткәннән-ишәйтәчәкмен. Бу вәгъдә иткән бөтен җирне Мин сезнең нәсел варисларыгызга мәңгелек мирас-биләмә итеп бирәм», — дип ант иттең.

[14] Шулчак Раббы Үзенең карарын үзгәртте һәм халыкка кылынасы афәт булмый калды. [15] Ә Муса исә, боерыклар язылган әлеге ике таш тактаны алып, таудан төште. Бу ташларның ике ягына да боерыклар язылган иде. [16] Бу таш такталарны Аллаһы Үзе ясап, әлеге боерыкларны Үзе уеп язган иде.

[17] Кешеләрнең кычкырышкан тавышын ишетеп, Йешуа Мусага әйтте:

— Тавышларга караганда, тукталу урынында сугыш бара!

[18] — Бу тавыш — җиңүчеләрнең дә, җиңелгәннәрнең дә тавышы түгел, — дип җавап кайтарды Муса. — Мин җыр тавышлары ишетәм!

[19] Тукталу урынына якынлашкач, Муса алтын үгез бозау сынын һәм биеп йөрүче халыкны күрде. Нык ачудан Муса тау итәгендә таш такталарны җиргә атып бәрде, алар чәлпәрәмә килеп ватылдылар. [20] Шуннан Муса алар ясаган үгез бозау сынын алды да аны утта эретте, алтынны ваклап көл хәленә китерде һәм аны суга сипте, шуннан соң Исраил халкын шушы суны эчәргә мәҗбүр итте.

[21] Муса Һаруннан:

— Бу халык шундый зур гөнаһка кертерлек нәрсә эшләде соң сиңа? — дип сорады.

[22] — Ачуланма, хуҗам, — дип җавап бирде Һарун. — Бу халыкның начарлык эшләргә һәрвакыт әзер торуын син беләсең бит. [23] Алар миңа әйттеләр: «Безгә аллалар яса, алар бездән алда барсыннар. Безне Мисырдан алып чыккан шушы Муса белән нәрсә булганын белмибез». [24] Һәм мин аларга: «Кемнәрнең алтын бизәнү әйберләре булса, шуларны салыгыз», — дидем. Алар миңа үзләренең алтыннарын бирделәр һәм мин аларны утка ташладым, ә ут эченнән менә шушы үгез бозау килеп чыкты!

[25] Муса Һарунның халыкны тыеп булмас дәрәҗәдә йөгәнсезләндерүен һәм дошманнар арасында исраиллеләрнең мәсхәрәгә калуын күрде. [26] Ул тукталу урынына керү юлы алдына басты да әйтте:

— Кем дә кем Раббы артыннан барырга тели, шулар минем янга килсеннәр!

Һәм барча левиләр Муса янына җыелдылар. [27] Муса аларга әйтте:

— Раббы, Исраилнең Алласы, болай дип әйтә: «Һәркем кылычын ассын да тукталу урыны буйлап бер очтан икенче очка узсын һәм үзенең туганын, үзенең дустын, үзенең якынын үтерсен».

[28] Левиләр Муса әйткәннәрне үтәделәр һәм шул көнне өч мең чамасы кеше үтерелде.

[29] Аннары Муса әйтте:

– Бүген сез үзегезне Раббыга багышладыгыз, чөнки үз угылларыгызга һәм туганнарыгызга каршы гамәл кылдыгыз. Шуңа күрә бүген Раббы сезгә Үзенең фатихасын бирде.

[30] Икенче көнне иртән Муса халыкка әйтте:

– Сез бик зур гөнаһ эшләдегез! Шулай да мин хәзер Раббы янына менәм, бәлки сезнең гөнаһларыгызны кичерүен ялварып сорый алырмын!

[31] Һәм Муса Раббы янына әйләнеп кайтты һәм әйтте:

– Әй, бу халык зур гөнаһ эшләде. Алар үзләренә алтыннан илаһ
ясадылар. [32] Хәзер Син аларның бу гөнаһларын кичерсәң иде! Әгәр
Син аларны кичермисең икән, ул чагында Үзең язган китабыңнан*
минем исемемне сызып ташла.

[33] Раббы Мусага:

– Мин китабымнан Үземә каршы гөнаһ эшләүчеләрнең исем-
нәрен сызып ташлыйм. [34] Хәзер исә юлга кузгал һәм Мин әйткән
урынга халыкны ияртеп кит, ә Минем фәрештәм синең алдыңнан
барыр. Ә инде вакыты җиткәч, Мин аларга кылган гөнаһлары өчен
җәза бирермен, – дип җавап кайтарды.

[35] Раббы халыкны җәзалады, чөнки алар үгез бозау сынын ясадылар (ә Һарун исә аны әзерләүче булды).

Аллаһының исраиллеләр белән барырга теләмәве

33 [1] Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
– Син үзең һәм Мисырдан син алып чыккан халык мон-
нан китегез. Мин Ибраһимга, Исхакка һәм Ягъкубка ант
итеп, әлеге җирне аларның нәсел варисларына бирергә вәгъдә ит-
тем. Шул җиргә барыгыз. [2] Сезнең алдыгыздан Мин фәрештә җибә-
рермен һәм кәнганиләрне, аморийләрне, хиттиләрне, пәризиләрне,
хиввиләрне, йәвүсиләрне куып чыгарырмын. [3] Сөт һәм бал ага тор-
ган җиргә китегез, әмма Мин сезнең белән бармаячакмын: сез –
үҗәт халык, әгәр Мин сезнең белән барам икән, юлда сезне һәлак
итүем ихтимал.

[4] Начар хәбәрне ишеткәч, бар халык кайгыга төште, һәм алар
үзләренең бизәнү әйберләрен такмадылар, [5] чөнки Раббы Мусага:
«Сез – үҗәт халык. Юлда аз гына вакыт бергә булганда да Минем
сезне һәлак итүем ихтимал. Үзегезнең барлык бизәнү әйберләрегез-
не салыгыз, ә Мин сезнең белән нәрсә эшләргә кирәклеген Үзем
карармын» – дип әйтте. [6] Шуның өчен Исраил халкы Хореб та-
вында үзенең бизәнү әйберләрен салды.

---

* 32:32 *Китап* – яһүд дине буенча ошбу китапта Аллаһы Үзенә кабул иткән кешеләрнең исемнәре язылган (карагыз: «Зәбур» китабы 68:29).

33

Мусаның махсус чатырда Аллаһы белән очрашуы

7 Шул арада Муса тукталу урыныннан арырак китеп, шунда бер
чатыр корды. Ул аны изге чатыр дип атады. Раббыдан нәрсә булса
да сорарга теләүче һәр кеше тукталу урыныннан читтә корылган
әлеге чатырга килә алды. 8 Муса чатырга таба юнәлсә, барча кеше-
ләр, үз чатырлары алдында баскан хәлдә, аның чатыр эченә кереп
киткәнен карап кала иде. 9 Муса керүгә, чатырга керү урынына бо-
лыт баганасы төшеп туктый һәм Раббы Муса белән сөйләшә иде.
10 Чатырга керү урыны төбендә туктаган болыт баганасын күрүгә,
кешеләр һәркайсы, үз чатырына керү урыны алдында торып, ба-
шын ия иде. 11 Раббы Муса белән, дустанә итеп, йөзгә-йөз карап
сөйләшә, шуннан соң Муса кире тукталу урынына кайта, ә аның
яшь ярдәмчесе – Нун угылы Йешуа чатырны калдырмый иде.

Мусаның Аллаһыдан үзе белән баруын ялваруы

12 Муса Раббыга әйтте:
– Син миңа, бу халыкны җитәкләп барырсың, диден, әмма ми-
нем белән кемне җибәрүеңне әйтмәдең. Син миңа: «Мин сине исе-
мең белән беләм, син Минем күз алдымда илтифат казандың», –
дидең. 13 Әгәр мин Синең күз алдыңда илтифат казанганмын икән,
минем Сине белүем һәм Синең миңа карата ихтирамың саклануы
өчен, зинһар, Үзеңнең нәрсә эшләргә теләгәнеңне миңа аңлат.
Һәм шуны да онытма: бу милләт – Синең халкың!
14 – Синең белән Мин Үзем барам, – диде Раббы. – Мин сиңа
тынычлану китерермен.
15 Шулчак Муса Раббыга әйтте:
– Әгәр Син Үзең безнең белән бармыйсың икән, ул чагында
безне бу урыннан җибәрмә. 16 Син безнең белән бармагач, Синең
каршыңда мин һәм халкың Синең мәрхәмәтеңә лаек икәнлекне
ничек белергә соң? Мине һәм Синең халкыңны җирдәге башка
барлык халыклардан нәрсә аерыр соң?
17 Раббы Мусага әйтте:
– Син нәрсә сорасаң, Мин шуны эшләрмен, чөнки син Минем
каршымда мәрхәмәткә лаексың һәм Мин сине исемең белән беләм.

Аллаһының Мусага Үзенең шөһрәтен күрсәтергә биргән вәгъдәсе

18 Шулчак Муса Раббыга әйтте:
– Зинһар өчен, миңа Үзеңнең шөһрәтеңне күрсәт.
19 Раббы җавап кайтарды:
– Синең алдыңда Мин Үземнең барлык күркәмлегемне
күрсәтермен;
Синең каршыңда Мин «Раббы» дигән Үз исемемне игълан
итәрмен.

Кемгә шәфкать күрсәтергә телим, шуңа шәфкать күрсәтермен;
Кемне кызганырга телим, шуны кызганырмын.

20 Әмма син Минем йөземне күрә алмассың, чөнки Мине күргән
кеше исән кала алмый.
21 Раббы тагын әйтте:
– Менә, Минем янымда бер урын бар. Шушы урында син кыя-
га басып тора алырсың. 22 Минем шөһрәтем шул урыннан узганда,
Мин сине кыя ярыгына яшерермен һәм, узып киткәнче, сине Үз
кулым белән каплап торырмын. 23 Соңыннан кулымны алырмын
һәм син Минем аркамны күрерсең, әмма йөземне күрә алмассың.

Аллаһының исраиллеләр белән килешү яңартуы

34 1 Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
– Син ватылган беренче макталар кебек ике таш такта
юн, һәм Мин аларга беренче тактадагы шул ук сүзләрне
язармын. 2 Иртәгә иртән әзер бул, Синай тавына мен дә тау ба-
шында Минем каршыма чыгып бас. 3 Синең белән һичкем дә бул-
маска тиеш, бу тауда беркем дә күренмәсен. Хәтта вак һәм эре
терлекләр дә тау итәгендә утлап йөрергә тиеш түгел.
4 Раббы кушканча, Муса әүвәлгеләре шикелле ике таш такта
юнып, икенче көнне иртүк аларны үзе белән алды да Синай тавына
күтәрелде. 5 Аннары Раббы, болыт эчендә төшеп, Муса белән янәшә
басып торды һәм «Раббы» дигән Үз исемен игълан итте. 6 Раббы,
Муса алдыннан узып, игълан итте:

– Раббы, Раббы,
Кызганучан вә мәрхәмәтле Аллаһы,
Сабыр, рәхим-шәфкатьле вә тугрылыклы Аллаһы!
7 Ул Үзенең шәфкатен меңнәрчә буынга күрсәтә,
Хәсислек, явыз гамәл, гөнаһларны кичерә,
Әмма гаеплеләргә җәза бирергә дә онытмый,
Аталарының гөнаһлары өчен балаларына да,
Оныкларына да,
Хәтта оныкларының балаларына да җәза бирә.

8 Муса шундук, башын җиргә кадәр иеп, Аңа табынды 9 һәм:
– Әй Хуҗам! Әгәр мин Синең күз алдында илтифат казанганмын
икән, зинһар өчен, безнең белән бар, Хуҗам! Бу халыкның үҗәт
булуына карамастан, безнең хәсислекләребезне һәм гөнаһларыбыз-
ны кичер! Безне Үзеңнең мирас-биләмәң итеп ал, – диде.
10 Шуннан Раббы әйтте:
– Мин синең белән килешү төзим. Синең бөтен халкың алдында
моңа кадәр җир йөзендәге бер генә халыкта да эшләнмәгән могҗи-
залар күрсәтермен, һәм синең белән яши торган халык Минем –

Раббының – синең хакка дәһшәтле эшләр тудыруымны күрер. [11] Бү-
ген Мин биргән әмерләрне үтәгез. Мин сезнең күз алдыгыздан амо-
риләрне, кәнганиләрне, хиттиләрне, пәризиләрне, хиввиләрне һәм
йәвүсиләрне куачакмын. [12] Сак булыгыз: барачак җирегездә яшәүче
бер генә халык белән дә килешү төземәгез; югыйсә, алар сезгә то-
зак булырлар. [13] Шуңа күрә аларның мәзбәхләрен җимерегез, табы-
на торган ташларын ватыгыз һәм Аширә алиһә баганаларын ауда-
рыгыз. [14] Башка бернинди илаһка да табынмагыз, чөнки Раббы исе-
ме шундый: башка илаһларга түзеп тормаучы Аллаһы. [15] Бу җирдә
яшәүче халык белән килешү төземәгез; югыйсә алар, Раббыга тугры
булмыйча, үз илаһларына табынган һәм корбан китергән вакытта,
сезне дә үзләре белән бергә булырга чакырырлар, һәм сез аларның
корбаннарын ашый башларсыз. [16] Әгәр сез үз угылларыгызга алар-
ның кызларын хатынлыкка сайласагыз, аларның кызлары, Раббыга
тугры булмыйча, үз илаһларына табынып, сезнең угылларыгызны
шуны ук эшләргә мәҗбүр итәрләр.

[17] – Коелма потлар ясамагыз.

[18] – Төче күмәч бәйрәмен үткәрегез. Мин сезгә кушканча, җиде
көн дәвамында чүпрәсез пешерелгән икмәк ашагыз. Моны Абиб
аенда билгеләнгән вакытта үтәгез, чөнки бу айда сез Мисырдан
чыктыгыз.

[19] – Һәр беренче булып туган ир бала, шулай ук мал-туарыгыз-
ның – эре терлектәнме, вак терлектәнме – беренче туган ата җе-
нестәге бар үрчеме – Минеке. [20] Әмма беренче туган һәр ишәк ба-
ласын бәрән бәрабәренә йолып алыгыз; әгәр йолып алмасагыз,
муенын сындырыгыз. Сезнең беренче туган ир балагыз да йолып
алынырга тиеш.

– Минем каршыга беркем дә буш кул белән килергә тиеш түгел.

[21] – Алты көн эшләгез, ә җиденче көнне ял итегез. Хәтта сабан
вакыты һәм урак өсте булса да, ял итегез.

[22] – Беренче бодай уңышын җыйгач, Атналар бәйрәмен* үткәрегез,
һәм, ел тәмамланганда, Бөртекле ашлык җыю бәйрәмен үткәрегез.

[23] – Елга өч мәртәбә сезнең барлык ирләрегез Хуҗа-Раббы –
Исраил Алласы каршына килергә тиешләр. [24] Мин сезнең алдыгыз-
дан башка милләтләрне куып җибәрермен һәм сезнең чикләрегез-
не киңәйтермен. Сез елына өч тапкыр Раббы Аллагыз каршына
килгәндә, беркем дә сезнең җирегезне тартып ала алмас.

[25] – Миңа корбан каны китергәндә, чүпрә салынган бернәрсә дә
тәкъдим итмәгез. Коткарылу бәйрәме корбанының һичнәрсәсен
иртәнгә калдырмагыз.

[26] – Беренче булып җыйган уңышыгызның иң яхшы өлешен
Раббы Аллагыз йортына китерегез.

---

* 34:22 *Атналар бәйрәме* – Уңыш бәйрәменең икенче исеме (карагыз 23:16).

– Кәҗә бәтиен анының анасы сөтендә пешермәгез.
27 Раббы Мусага әйтте:
– Мин әйткәннәрнең барысын да язып ал, чөнки бу – Минем синең белән һәм Исраил халкы белән төзегән килешү нигезе.
28 Муса анда Раббы белән кырык көн һәм кырык төн булды. Ул бернәрсә ашамады-эчмәде һәм килешү сүзләрен – ун боерыкны – таш такталарга язып куйды.

Мусаның нурлы йөзе

29 Муса боерыклар язылган ике таш тактаны тотып Синай тавыннан төшкәндә, Аллаһы белән сөйләшүдән йөзенең нур чәчеп торуын үзе белми иде әле. 30 Мусаның йөзе нур чәчеп торуын күргәч,
Һарун һәм барча Исраил халкы аңа якын килергә курыктылар.
31 Муса исә аларны үзенә чакырды, һәм Һарун белән халыкның барча башлыклары аның янына килделәр, һәм Муса алар белән
сөйләште. 32 Шуннан соң калган барлык исраиллеләр дә Мусага якынлашты, һәм ул аларга Раббының Синай тавында аңа биргән
боерыкларын тапшырды. 33 Сөйләшү тәмамлангач, Муса йөзен бөркәнчек белән каплады. 34 Муса һәрвакыт, Раббы алдына барып Аның
белән сөйләшкәндә, бөркәнчекне төшерә иде. Аннан кайтып Раббы кушканнарны Исраил халкына җиткергәндә, 35 халык аның йөзеннән нур бөркелеп торуын күрә иде. Муса, Раббы белән сөйләшергә барганга кадәр, йөзен янә бөркәнчек белән каплый иде.

Шимбә турындагы канун

35 1 Муса барлык Исраил халкын җыеп, аларга болай диде:
– Раббы сезгә менә нәрсә эшләргә боерды: 2 алты көн эшләгез, ә җиденче көн – сезнең изге көнегез, Раббы хөрмәтенә махсус ял көне. Ул көнне эшләгән кеше, кем генә булмасын, үлемгә дучар ителергә тиеш. 3 Шимбә көнне үзегезнең өйләрегездә хәтта ут та кабызмагыз.

Исраиллеләрнең бүләкләре

4 Муса барлык Исраил халкына болай диде:
– Раббы менә нәрсә боерды: 5 үзегездән Раббыга бүләкләр тәкъдим итегез. Һәркем Раббыга нәрсә бүләк итәргә тели, шуны китерсен. Ул бүләкләр: алтын, көмеш, бакыр, 6 зәңгәр, җете кызыл вә
кызыл төстәге йон, нәзек җитен, кәҗә мамыгы, 7 кызыл төскә буялган сарык тәкәсе тиреләре, диңгез филе тиреләре, сәрви агачы, 8 яктырткыч өчен зәйтүн мае, изгеләндерү мае һәм хуш исле сумала өчен
тәмләткечләр, 9 руханилык алъяпкычына һәм руханилык күкрәкчәсенә беркетү өчен оникс һәм башка кыйммәтле ташлар булсын.
10 – Сезнең арагызда булган барлык осталар килеп, Раббы кушкан бар нәрсәне: 11 чатырны, аның каплавычын, каптырмаларын,

такталарын, борысларын, баганаларын һәм нигезләрен; [12] Аллаһы
сандыгын, аның колгаларын, капкачын һәм сандыкны аера торган
пәрдәне; [13] өстәлне һәм аның өчен колгаларны, өстәлдәге барлык
савыт-сабаны һәм Аллаһыга багышланган икмәкне; [14] яктырту өчен
шәмдәлне һәм аның кирәк-яракларын, яктырткычларны һәм алар
өчен майны; [15] хуш исле сумала яндыру мәзбәхен һәм аның колга-
ларын; изгеләндерү маен; хуш исле сумаланы; чатырга керү урынын
каплый торган пәрдәне; [16] корбан яндыру мәзбәхен, аның бакыр
рәшәткәсен, колгаларын һәм барлык әсбапларын; бакыр юынгыч-
ны һәм аның аскуймасын; [17] ишегалды әйләнәсе өчен пәрдәләрне,
баганаларны һәм нигезләрне; ишегалдына керү урыны өчен пәр-
дәне; [18] чатыр вә ишегалды өчен казыкларны һәм бауларны; [19] Изге
бүлмәдә хезмәт итү өчен киемнәрне – рухани Һарунга изге кием-
нәр һәм аның угылларына руханилык итү өчен киемнәрне әзерлә-
сеннәр.
[20] Барлык Исраил халкы Муса яныннан таралды, [21] һәм күңелен-
нән бүләк бирергә теләгән һәркем, Изге чатыр кору, чатырдагы
барлык кирәкле нәрсә һәм изге киемнәр әзерләү өчен, Раббыга
бүләк алып килде. [22] Барча ир-ат һәм хатын-кызлар, йөрәкләре ку-
шуы буенча, алтыннан ясалган төрле-төрле бизәнү әйберләрен:
эләктергеч, алка, балдак һәм башкаларны алып килделәр. Барысы
да бу алтын әйберләрен, махсус бүләк итеп, Раббыга багышлады-
лар. [23] Кемнәрнең зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йон, нәзек
җитен, кәҗә мамыгы, кызыл төскә буялган сарык тәкәсе тиреләре
яисә диңгез филе тиреләре булса, барысы да шуны китерделәр.
[24] Көмешен яисә бакырын бүләк итүче һәркем аларны Раббыга ки-
терде; сәрви агачы булган һәркем, шул агачны файдалану өчен,
шулай ук Раббыга алып килде. [25] Эрли белүче барлык унган ха-
тын-кызлар үзләре эрләгән зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге
йон җеп һәм нәзек җитен китерделәр. [26] Ярдәм итәргә теләгән һәм
эрләргә оста булган барча хатын-кыз кәҗә мамыгы эрләде. [27] Баш-
лыклар руханилык алъяпкычына һәм руханилык күкрәкчәсенә бер-
кетү өчен оникс һәм башка кыйммәтле ташлар китерделәр. [28] Алар
шулай ук яктырткыч, изгеләндерү мае һәм хуш исле сумала өчен
тәмләткечләр һәм зәйтүн мае алып килделәр. [29] Раббы Мусага
кушкан эшләр өчен бүләк ясарга теләгән барлык исраиллеләр үз
теләкләре белән Раббыга бүләкләрен алып килделәр.

Изге чатырны кору өчен осталар

[30] Шулчак Муса Исраил халкына әйтте:
– Карагыз, Раббы Йәһүдә ыругыннан булган Хүрнең оныгы,
Уриның угылы Бесалелны сайлады [31] һәм аны, Аллаһы Рухы белән
рухландырып, барлык һөнәрләр өчен кирәкле акыл, осталык һәм
төрле күнекмәләр белән баетты. [32] Шуңа күрә ул алтын, көмеш

һәм бакыр әйберләрнең сызымын сызып, аларны ясый ала [33] һәм
кыйммәтле ташларны, кырлап, кысага утырта, шулай ук агачтан
әйберләр ясый белә. Бесалел теләсә нинди эшне башкара. [34] Раббы
Бесалелга һәм Дан ыругыннан булган Ахисамах угылы Оһолиабка
башкаларны өйрәтү өчен осталык бирде. [35] Ул аларда теләсә нинди
эшне башкарырлык осталык булдырды. Алар – һөнәр остасы да,
сызымчы да, зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йон һәм нәзек
җитен белән чигүче дә, шулай ук тукучы да; алар – барлык эшләр-
не һәм сызымнарны белүчеләр.

36 [1] – Шуңа күрә Бесалел, Оһолиаб һәм башка осталар
Раббы кушкан эшләрне башкарсыннар. Раббы бу кеше-
ләргә Изге чатырны кору өчен кирәкле барлык төр эш-
ләрне башкару осталыгы һәм акыл бирде.

Исраиллеләрнең бүләкләрне кирәгеннән артык китерүе

[2] Муса Бесалел белән Оһолиабны һәм Раббы осталык биреп, бу
эштә үзләре ярдәм итәргә теләгән башка барлык осталарны чакы-
рып алды. [3] Муса аларга Исраил халкы китергән барлык бүләкләрне
тапшырды, һәм осталар бу әйберләрне Изге чатырны коруга тот-
тылар. Халык исә һәр иртәне бүләк китерүен дәвам итте. [4] Шулчак
барлык осталар Изге чатырны кору буенча бөтен эшләрен туктат-
тылар да [5] Муса белән сөйләшергә киттеләр.

– Раббы кушкан чатырны кору өчен, халык бүләкне кирәгеннән
артык күп китерә, – диделәр алар.

[6] Шуның өчен Муса:

– Бер генә ир дә, бер генә хатын-кыз да чатыр кору өчен башка
бернәрсә дә китермәсен, – дип тукталу урынындагыларның һәм-
мәсенә әйтергә кушты.

Шуннан соң алар бүләк китерми башладылар, [7] чөнки халык
барлык эшне тәмамлау өчен кирәк әйберләрне артыгы белән ки-
тергән иде.

Чатырның ясалуы

[8] Аннары хезмәтчеләр арасында булган барлык осталар ун пәр-
дәдән чатыр эшләделәр; пәрдәләр исә зәңгәр, җете кызыл вә кы-
зыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән тукылып, алар-
га керубим сурәтләре чигелде. [9] Барлык пәрдәләр бер зурлыкта
эшләнделәр: буйлары егерме сигез һәм киңлекләре дүрт терсәк
булды. [10] Осталар пәрдәләрне бер-берсенә беркетеп тектеләр: биш
пәрдәне аерым һәм калган бишесен тагын аерым беркеттеләр.
[11] Алар зәңгәр тукымадан ясалган элмәкләрне беренче биш пәрдә-
нең кырыйдагысы читенә тегеп куйдылар, шуны ук икенче биш
пәрдәнең кырыйдагысына да эшләделәр: [12] беренче биш пәрдәнең

кырыйдагысында – илле элмәк һәм икенче биш пәрдәнең кырыйдагысында шулай ук илле элмәк иде. Беренче пәрдәдәге һәр элмәк икенче пәрдәдәге һәр элмәккә пар килде.
13 Аннары барлык пәрдәләрне бергә беркетү, ягъни чатырны бербөтен итеп җыю өчен, алтыннан илле каптырма ясадылар.

14 Соңыннан осталар чатырны каплау өчен янә бер каплавыч ясадылар. Бу каплавыч өчен алар кәҗә мамыгыннан унбер пәрдә әзерләделәр.
15 Барлык пәрдәләр дә бер үлчәмдә: буйга – утыз һәм киңлеккә дүрт терсәк булдылар.
16 Осталар, аерым-аерым итеп, башта биш пәрдәне, аннан калган алтысын бер-берсенә тоташтырдылар.
17 Алар беренче биш пәрдәнең һәм икенче алты пәрдәнең башлангыч кырыйларына иллешәр элмәк ясадылар.
18 Аннары барлык пәрдәләрне бергә беркетү, ягъни каплавычны бербөтен итеп тоташтыру өчен, алар бакырдан илле каптырма эшләделәр.

19 Соңыннан осталар чатыр өчен янә ике каплавыч эшләделәр: аларның берсе – кызыл төскә буялган сарык тәкәсе тиреләреннән, икенчесе – беренчесе өстендәгесе – диңгез филе тиреләреннән иде.

20 Шуннан соң осталар чатыр өчен сәрви агачыннан асма такталар ясадылар.
21 Бу такталарның биеклеге ун терсәк һәм киңлеге терсәк ярым иде.
22 Такта астында ике терәгеч эшләнде, һәм чатырның барлык такталары шул рәвешле булдылар.
23 Осталар чатырның көньяк ягы өчен егерме такта
24 һәм көмештән кырык нигез ясадылар. Һәр такта астында икешәр көмеш нигез, ә һәр терәгеч өчен берәр нигез булды.
25 Алар чатырның икенче, ягъни төньяк ягы өчен, янә дә егерме такта
26 һәм кырык көмеш нигез – һәр такта өчен икешәр нигез ясадылар.
27 Алар чатырның арткы, ягъни көнбатыш ягы өчен, тагын алты такта
28 һәм аның арткы як почмаклары өчен янә ике такта ясадылар.
29 Почмактагы такталар аскы яктан тоташтырылып, өстән боҗра белән ныгытылды; ике почмак та бер төрле ясалды.
30 Шулай итеп, барлыгы сигез такта һәм уналты көмеш нигез булды: һәр такта астына икешәр нигез ясалды.

31 Шуннан соң осталар сәрви агачыннан борыслар ясадылар: чатырның бер ягындагы такталар өчен биш борыс,
32 икенче ягындагылары өчен янә биш борыс һәм арткы яктагы, ягъни көнбатыштагы такталар өчен тагын биш борыс булды.
33 Такталар уртасындагы борыс чатырның бер очыннан икенче очына кадәр сузылды.
34 Осталар такталарны алтын белән капладылар һәм аларга, борысларны утырту өчен, алтын боҗралар беркеттеләр; бу борысларны да алтын белән капладылар.

35 Аннары осталар зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән пәрдә тукыдылар да аның өстенә керубим сурәтләре чиктеләр.
36 Пәрдәне элү өчен алар сәрви агачыннан дүрт багана ясадылар һәм аларны алтын белән капладылар.

Баганалар өчен алтыннан ыргаклар эшләделәр һәм баганаларның
дүрт көмеш нигезен койдылар.
37 Соңыннан осталар чатырга керү урыны өчен пәрдә эшләде-
ләр; ул зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән
нәзек җитеннән тукылып, аның өстенә бизәкләр чигелде. 38 Пәр-
дәне элү өчен осталар алтын ыргаклары булган биш багана ясап,
аларның башын вә чыбыкларын алтын белән капладылар һәм ба-
ганаларның биш бакыр нигезен койдылар.

Аллаһы сандыгының ясалуы

37 1 Бесалел сәрви агачыннан Аллаһы сандыгын ясады. Сан-
дыкның буе ике терсәк ярым, киңлеге һәм биеклеге тер-
сәк ярымышар булды. 2 Ул аның эчен һәм тышын саф
алтын белән каплап, кырыйларын да алтынлап бизәде. 3 Дүрт ал-
тын боҗра коеп, аларны, һәр ягына икешәр итеп, сандыкның дүрт
аягына беркетте. 4 Шуннан соң ул сәрви агачыннан колгалар ясап,
аларны алтын белән йөгертте. 5 Сандыкны күчереп йөртү өчен әле-
ге колгаларны аның ян-якларындагы боҗраларга кидерде.
6 Бесалел сандыкның капкачын саф алтыннан эшләде. Аның
озынлыгы ике терсәк ярым, киңлеге терсәк ярым булды. 7 Аннары
чүкелгән алтыннан ике керубим сурәтен капкачның ике очына
ясады: 8 берсен – бер очына, икенчесен – икенче очына беркетте;
алар ике очта да капкач белән тоташ бербөтен булдылар. 9 Керу-
бимнәрнең канатлары күккә җәелеп, сандык капкачын каплап тор-
дылар. Алар бер-берсенә кара-каршы торып, йөзләрен сандык кап-
качына төбәделәр.

Изге икмәк кую өстәленең ясалуы

10 Бесалел сәрви агачыннан озынлыгы ике терсәк, киңлеге бер
терсәк һәм биеклеге терсәк ярым булган өстәл ясады. 11 Ул аны
саф алтын белән каплап, кырыйларын алтынлап бизәде; 12 өстәл
әйләнәли бер уч киңлегендәге кыса ясап, аның кырыйларын да
алтын белән бизәде. 13 Соңыннан дүрт алтын боҗра коеп, аларны
өстәлнең дүрт почмагындагы дүрт аягына беркетте. 14 Боҗраларны
ул кыса янына урнаштырды; бу боҗраларга, өстәлне күчереп йөр-
тү өчен, колгалар кидерде. 15 Колгаларны, сәрви агачыннан ясап,
алтын белән йөгертте. 16 Бесалел өстәлнең савыт-сабаларын: тә-
линкәләрен, җамаякларын, шәраб бүләкләре өчен касәләрен һәм
чүлмәкләрен саф алтыннан ясады.

Шәмдәлнең ясалуы

17 Бесалел шәмдәлне саф алтыннан чүкеп ясады. Ул аның ниге-
зен, сабагын, касәләрен, бөреләрен һәм таҗ яфракчыгын, бербөтен
итеп, шәмдәл белән тоташтырды. 18 Шәмдәлнең алты ботагының

өчесе бер якта, өчесе икенче якта булды. [19] Касә үзе бөре һәм таҗ
яфракчыгы булган бадәм чәчәгенә охшап, һәр ботакта өч касә
булды; шәмдәл белән тоташкан алты ботак менә шул рәвештә
ясалды. [20] Бесалел шәмдәлдә бөре вә таҗ яфракчыгы булган бадәм
чәчәгенә охшаш тагын дүрт касә ясады. [21] Шәмдәлдәге алты бо-
так өч пар булды, ә һәр ботак пары астында берәр бөре ясалды.
[22] Шәмдәл, бөреләр һәм ботаклар белән бербөтен итеп, тулысынча
саф алтыннан чүкелде. [23] Бесалел бу шәмдәлгә җиде яктырткыч эш-
ләп, аның филтә кыскычын һәм улакларын саф алтыннан ясады.
[24] Ул шәмдәлне һәм аның өчен кирәкле барлык әйберләрне бер та-
лант саф алтыннан ясады.

Хуш исле сумала яндыру мәзбәхенең ясалуы

[25] Бесалел сәрви агачыннан хуш исле сумала яндыру мәзбәхен
ясады. Бу мәзбәх тигез яклы турыпочмак: буйга һәм киңлеккә бе-
рәр терсәк һәм биеклеккә ике терсәк булды. Аның дүрт почмагы-
на мөгезләр ясалып, алар мәзбәх белән тоташ бербөтен булдылар.
[26] Бесалел мәзбәхнең өстен һәм барлык ян-якларын саф алтын бе-
лән каплап, кырыйларын да алтын белән бизәде. [27] Ул аның бер
кырые астына ике алтын боҗра һәм аның капма-каршы ягына янә
ике алтын боҗра беркетте. Бу боҗраларга, мәзбәхне күчереп йөртү
өчен, колгалар кидерелде. [28] Бесалел колгаларны сәрви агачыннан
ясап, аларны алтын белән каплады.

Изгеләндерү мае һәм хуш исле сумаланың ясалуы

[29] Соңыннан Бесалел, хушбуй әзерләгәндәге кебек, изгеләндерү
мае һәм хуш исле саф сумала ясады.

Мәзбәхнең ясалуы

38 [1] Бесалел корбан яндыру мәзбәхен сәрви агачыннан яса-
ды. Мәзбәх тигез яклы турыпочмак рәвешендә булды:
буе һәм киңлеге дә бишәр терсәк, ә биеклеге өч терсәк.
[2] Мәзбәхнең һәр почмагына ул берәр мөгез әзерләде, һәм бу мө-
гезләр, мәзбәх белән тоташтырылып, бербөтен булды. Бесалел мәз-
бәхнең өстен бакыр белән каплады. [3] Әлеге мәзбәх өчен барлык
әсбаплар: колашалар, көрәкләр, касәләр, чәнечкеләр һәм күмер
алгычлар бакырдан эшләнде. [4] Ул моның өчен рәшәткә – бакыр
челтәр ясады һәм рәшәткәне, аскы яктан мәзбәхнең яртысына ка-
дәр җитәрлек итеп, аның чыгып торган өлеше астына куйды. [5] Бе-
салел, колгаларны кидерү өчен, бакыр рәшәткәнең һәр дүрт поч-
магына боҗра койды. [6] Ул, сәрви агачыннан колгалар ясап, аларны
да бакыр белән каплады. [7] Мәзбәхне күчереп йөртү өчен, аның
ян-якларындагы боҗраларына әлеге колгаларны кидерде. Мәзбәх-
не, эчен куыш итеп, такталардан ясады.

Бакыр юынгычның ясалуы

8 Бесалел Изге чатырга керү урыны төбендә хезмәт күрсәтүче ха-
тын-кызларның бакыр көзгеләреннән юынгыч һәм аның аскуйма-
сын ясады.

Изге чатыр ишегалдының ясалуы

9 Бесалел ишегалды ясады. Аның көньяктагы озынлыгы йөз тер-
сәк булып, әлеге якта эрләнгән нәзек җитеннән тукылган пәрдә-
ләр эленеп торды. 10 Бесалел пәрдәләрне элү өчен кирәкле егер-
ме багана һәм аларны урнаштырырга егерме бакыр нигез ясады.
Баганадагы ыргак һәм чыбыкларны көмештән эшләде. 11 Төньяк-
та ишегалдының озынлыгы шулай ук йөз терсәк булды, һәм бу
як өчен дә егерме багана һәм егерме бакыр нигез ясалды. Бага-
надагы ыргаклар да, чыбыклар да көмештән эшләнде. 12 Ишегал-
дының көнбатыш ягы илле терсәк озынлыгындагы пәрдәләрдән,
ун багана һәм ун нигездән торды. Баганадагы ыргаклар да, чы-
быклар да көмештән иделәр. 13 Ишегалдының көнчыгыш ягы –
аңа керү урыны булган як – буйга шулай ук илле терсәк иде.
14 Керү урынының бер ягында пәрдәләрнең озынлыгы унбиш
терсәк булып, өч багана һәм өч нигез торды; 15 икенче ягында да
пәрдәләрнең озынлыгы унбиш терсәк булып, өч багана һәм өч
нигез торды.
16 Ишегалды әйләнәсендәге барлык пәрдәләр дә эрләнгән нә-
зек җитеннән тукылды. 17 Баганаларның нигезләре – бакыр-
дан, ә баганалардагы ыргак һәм чыбыклар көмештән эшләнде.
Багана башлары шулай ук көмеш белән капланды. Ишегалдын-
дагы барлык баганалар көмеш чыбыклар белән бәйләнделәр.
18 Ишегалдына керү урынындагы пәрдә зәңгәр, җете кызыл вә
кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән тукылып,
аның өстенә бизәкләр чигелде. Пәрдәнең озынлыгы егерме тер-
сәк, ә биеклеге, ишегалды әйләнәсендәге пәрдәләрнеке кебек,
биш терсәк булды. 19 Пәрдә дүрт бакыр нигезгә урнашкан дүрт
баганага эленде. Баганалардагы ыргак һәм чыбыклар көмештән
эшләнеп, баганаларның башлары да көмеш белән капланды.
20 Чатыр һәм ишегалды өчен барлык казыклар бакырдан эшлән-
деләр.

Изге чатыр өчен тотылган алтын,
көмеш һәм бакырның микъдары

21 Муса левиләргә чатырны, ягъни боерыклар сандыгы куелган
чатырны коруга нәрсәләр киткәнен исәпкә алып, исемлек тө-
зергә кушты, ә бу эшне җитәкләүне рухани Һарун угылы Ита-
марга йөкләде. 22 Раббы Мусага нәрсә боерган булса, Йәһүдә

ыругыннан булган Хүрнең оныгы, Уриның угылы Бесалел барын
да эшләде, [23] һәм бу эштә аңа Дан ыругыннан булган Ахисамах
угылы Оһолиаб булышты. Ул һөнәр остасы, сызымчы, зәңгәр,
җете кызыл вә кызыл төстәге йон һәм нәзек җитен белән чи-
гүче иде.
[24] Изге чатырны кору өчен махсус бүләк итеп Раббыга багыш-
ланган алтын, рәсми үлчәм буенча, егерме тугыз талант һәм җи-
де йөз утыз шәкыл булды. [25] Халык тарафыннан исәпкә алынган
көмеш, рәсми үлчәм буенча, йөз талант һәм бер мең җиде йөз
җитмеш биш шәкыл булды: [26] егерме яшьтәге һәм шуннан өл-
кәнрәк булган барлык ирләрнең саны исәпкә алынып, алар бар-
лыгы алты йөз өч мең биш йөз илле кеше булды, һәм аларның
һәркайсы, рәсми үлчәм буенча, бер бека*, ягъни ярты шәкыл кө-
меш түләде. [27] Чатыр һәм аның эчендәге пәрдәләрне элү өчен
йөз талант көмештән нигезләр коелды: һәр нигез өчен бер та-
лант көмеш файдаланылды. [28] Баганалардагы ыргак вә чыбык-
ларны ясауга һәм багана башларын каплауга калган мең җиде
йөз дә җитмеш биш шәкыл көмеш тотылды. [29] Махсус бүләк
итеп, Раббыга җитмеш талант һәм ике мең дүрт йөз шәкыл ба-
кыр багышланды, [30-31] һәм бу бакыр Изге чатырга керү урынында
нигезләр әзерләүгә тотылды. Бакырдан шулай ук мәзбәх, аның
бакыр челтәре, мәзбәх өчен барлык әсбаплар, ишегалды һәм аңа
керү урыны өчен нигезләр, чатыр һәм ишегалды өчен барлык ка-
зыклар ясалды.

Руханилык киемнәренең әзерләнүе

39 [1] Осталар, Раббы Мусага кушканча, Изге бүлмәдә хезмәт
итү өчен, зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан
киемнәр вә Һарунга изге киемнәр әзерләделәр.
[2] Осталар руханилык алъяпкычын алтын җепләрдән, зәңгәр,
җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитен-
нән әзерләделәр. [3] Алар алтынны, юка итеп җәеп, җепләр итеп
кистеләр дә зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йон һәм нә-
зек җитен аша үткәрделәр – аны оста итеп чиктеләр. [4] Осталар,
алъяпкычны бәйләү өчен, аның ике ягына инсәләр тактылар.
[5] Раббы Мусага кушканча, алъяпкычның яхшы тукылган билба-
вы, алъяпкычның үзе кебек итеп, алтын җепләрдән, зәңгәр, җете
кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән
әзерләнде. Билбау алъяпкыч белән тоташтырылды. [6] Осталар,
оникс ташларын алтын кысаларга урнаштырып, Исраил угыл-
ларының исемнәрен бу ташларга, мөһер уйгандагы кебек, уеп
яздылар; [7] аннан алар, Раббы Мусага кушканча, бу ташларны,

* [38:26] *Бека* – 5 грамм чамасы.

Исраил угылларының истәлеге итеп, руханилык алъяпкычының
инсәләренә беркеттеләр.
[8] Осталар, руханилык алъяпкычын әзерләгән кебек, руханилык
күкрәкчәсен дә әзерләделәр. Күкрәкчәне дә алтын җепләрдән,
зәңгәр, җете кызыл вә кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек
җитеннән эшләделәр – аны оста итеп чиктеләр. [9] Ул, буе һәм иңе
берәр карыш булган тигез яклы турыпочмак килеп чыгарлык итеп,
икегә бөкләнде. [10] Осталар аңа дүрт рәт итеп кыйммәтле ташлар
беркеттеләр: беренче рәттә – кызыл якут, топаз һәм зөбәрҗәт,
[11] икенчесендә – фирәзә, зәңгәр якут һәм алмаз, [12] өченчесендә –
җете кызыл якут, ахак, аметист [13] һәм дүртенчесендә – хризолит,
оникс һәм яшма булды. Алар ташларны алтын кысаларга урнаш-
тырдылар. [14] Исраил угылларының һәркайсына берәр таш исәбеннән
барысы уникe таш булды. Һәрбер ташка, мөһер уйгандагы кебек,
уникe тармакның исемнәре берәм-берәм уеп язылды.
[15] Осталар күкрәкчә өчен чылбырларны саф алтыннан бау сы-
ман үреп эшләделәр. [16] Алар ике алтын кыса һәм ике алтын бож-
ра ясап, бозраларны күкрәкчәнең өске ике почмагына беркет-
теләр [17] һәм ике алтын чылбырны күкрәкчә почмакларындагы
бозраларга бәйләделәр. [18] Алар чылбырларның икенче очларын
руханилык алъяпкычы инсәләрендәге ике кысага беркеттеләр һәм,
шул рәвешле, чылбырлар алдан алъяпкычның ике инсәсенә бер-
кетелделәр. [19] Осталар, яңадан ике алтын бозра ясап, бозралар-
ны күкрәкчәнең аскы ике почмагына – алъяпкычка тиеп тора
торган эчке кырыена беркеттеләр. [20] Алар янә ике алтын бозра
ясап, аларны алъяпкыч инсәләренең аскы ягына, ягъни җөе яны-
на, билбау өстенә ныгыттылыр. [21] Алар, Раббы Мусага кушканча,
күкрәкчә алъяпкычтан шуып төшмәсен өчен, күкрәкчә бозрала-
рын алъяпкыч бозраларына зәңгәр тасмалар белән бәйләп куй-
дылар.
[22] Осталар руханилык алъяпкычының аскы ягына тоташ зәңгәр
тукымадан япанча әзерләделәр. [23] Япанчаның уртасында яка сыман
итеп тишек уелды. Тукыма кырыйлары сыпылмасын өчен, тишек-
нең кырыйлары ныгытып тегелде. [24] Осталар, зәңгәр, җете кызыл вә
кызыл төстәге йон һәм эрләнгән нәзек җитен алып, алардан япан-
ча итәге әйләнәсенә анарлар ясадылар. [25] Саф алтыннан кыңгы-
раулар ясап, бу кыңгырауларны итәк әйләнәсендәге анарлар ара-
сына беркеттеләр. [26] Раббы Мусага кушканча, рухани хезмәтен
башкару өчен эшләнгән япанча итәге әйләнәсендәге кыңгыраулар
һәм анарлар үзара чиратлашып барды.
[27] Осталар Һарун һәм аның угыллары өчен күлмәкләрне нәзек
җитеннән тукып әзерләделәр. [28] Алар җитен тюрбан да, җитен баш
киемнәре дә, эрләнгән нәзек җитеннән эчке ыштаннар да әзер-
ләделәр. [29] Раббы Мусага кушканча, пута зәңгәр, җете кызыл вә

кызыл төстәге йоннан һәм эрләнгән нәзек җитеннән эшләнеп,
аңа бизәкләр чигелде.
30 Осталар саф алтыннан бер буй изгелек билгесе ясадылар һәм,
мөһер уйгандагы кебек, билгегә «Раббыга багышланган» дигән
сүзләрне уеп яздылар. 31 Раббы Мусага кушканча, алар аны тюр-
банга зәңгәр тасма белән беркетеп куйдылар.

Исраиллеләрнең Изге чатыр өчен
барлык әйберләрне әзерләү эшен төгәлләве

32 Менә шулай итеп, чатырны – Изге чатырны коруның барлык
эше төгәлләнде. Мусага Раббы ничек кушкан булса, исраиллеләр
барысын да шулай эшләделәр. 33 Шуннан соң алар Мусага чатыр
һәм аның барлык кирәк-яракларын алып килделәр. Менә алар:
каптырмалар, такталар, борыслар, баганалар һәм нигезләр; 34 кызыл
төскә буялган сарык тәкәсе тиреләреннән һәм диңгез филе тиреләр-
реннән эшләнгән каплавычлар; сандыкны аера торган пәрдә; 35 бое-
рыклар сандыгы, аның колгалары һәм капкачы; 36 өстәл, өстәлдәге
барлык савыт-саба һәм Аллаһыга багышланган икмәк; 37 саф алтын-
нан эшләнгән шәмдәл, аның яктырткычлары, барлык кирәк-ярак-
лары һәм яктырткычлар өчен май; 38 алтын мәзбәх; изгеләндерү мае;
хуш исле сумала; чатырга керү урыны өчен пәрдә; 39 бакыр мәзбәх,
аның бакыр рәшәткәсе, колгалары һәм барлык әсбаплары; юынгыч
һәм аның аскуймасы; 40 ишегалды өчен пәрдәләр, баганалар һәм
нигезләр; ишегалдының керү урыны өчен пәрдә; ишегалды өчен ка-
зыклар һәм баулар; чатыр, Изге чатыр өчен файдаланыла торган
барлык җайланмалар; 41 Изге бүлмәдә хезмәт итү өчен киемнәр –
рухани Һарунга изге киемнәр һәм аның угылларына руханилык итү
өчен киемнәр. 42 Исраиллеләр бу эшләрнең барысын да Раббы Му-
сага ничек кушкан булса, шулай башкардылар. 43 Муса бу эшләрнең
барысын да тикшерде. Исраиллеләр нәкъ Раббы кушканча эшләде-
ләр, һәм Муса аларга үзенең фатихасын бирде.

Мусаның Изге чатырны коруы

40 1 Шуннан соң Раббы Мусага әйтте:
2 – Беренче айның беренче көнендә чатырны – Изге
чатырны кор. 3 Чатырның эченә боерыклар сандыгын
куй һәм аны пәрдә белән аерып ал. 4 Аннан соң өстәлне алып
кил һәм аның өстендә булырга тиешле барлык әйберләрне
шунда куй. Аннары чатырга шәмдәлне урнаштыр һәм аңа як-
тырткычларны куеп чык. 5 Хуш исле сумала яндыру өчен алтын-
нан ясалган мәзбәхне боерыклар сандыгы каршысына куй, ә со-
ңыннан чатырга керү урынына пәрдәне эл. 6 Корбан яндыру мәз-
бәхен чатырга – Изге чатырга керү урыны алдында урнаштыр,
7 ә Изге чатыр белән мәзбәх арасына юынгычны куй да аңа су

сал. [8] Чатыр әйләнәсенә ишегалды ясап, аңа керү урынына пәр-
дәне эл.
[9] – Изгеләндерү маен ал да, чатыр һәм андагы барлык әйбер-
ләрне майлап, аларны изгеләндер; шул рәвешле, чатыр изге бу-
лыр. [10] Аннары корбан яндыру мәзбәхен һәм аның барлык әс-
бапларын майлап, мәзбәхне изгеләндер; шул рәвешле, мәзбәх
тулысынча изге булыр. [11] Шулай ук юынгыч һәм аның аскуйма-
сын майлап, аларны изгеләндер.
[12] – Һарун һәм аның угылларын Изге чатырга керү урыны ал-
дына алып кил һәм су белән ю. [13] Шуннан соң Һарунга изге ки-
емнәр кидер, аны майлап, рухани итеп Миңа хезмәткә изге-
ләндер. [14] Соңыннан аның угылларын алып, аларга күлмәкләр
кидер [15] һәм, аталарын майлаган кебек, аларны да майла. Шун-
нан соң алар да Миңа рухани булып хезмәт итә алырлар. Шулай
итеп, алар буыннан-буынга күчеп баручы руханилыкка багыш-
ланган булырлар.
[16] Муса Раббы кушканнарның барысын да башкарды. [17] Чатыр
икенче елның беренче аенда – аның беренче көнендә корылып
бетте. [18] Чатырны корганда Муса башта нигезләрен салды, тактала-
рын урнаштырды, борысларын тарттырды һәм баганаларын утырт-
ты. [19] Ул, Раббы кушканча, чатырны корылма өстенә түшәп, аңа
каплавычны япты. [20] Боерыклар язылган таш такталарны алып,
аларны сандык эченә куйды да, сандыкка колгаларын урнашты-
рып, аның өстенә капкачын каплады. [21] Аннан соң ул сандыкны
чатыр эченә кертте һәм, Раббы кушканча, боерыклар сандыгын
аерып кую өчен, пәрдә элде.
[22] Соңыннан Муса Изге чатыр эченә, аның төньягына каратып,
пәрдә тышына өстәлне куйды [23] һәм, Раббы кушканча, өстәл өсте-
нә – Раббы алдына икмәк куйды. [24] Ул, Изге чатыр эченә, аның
көньягына каратып, өстәлгә каршы шәмдәлне урнаштырды,
[25] һәм, Раббы кушканча, Раббы алдына шәмдәлгә яктырткычларны
тезеп чыкты. [26] Изге чатырдагы пәрдә алдына Муса алтын мәзбәх-
не куйды [27] һәм анда, Раббы кушканча, хуш исле сумала яндырды.
[28] Аннан соң Муса чатырга керү урынына пәрдә элде. [29] Ул чатыр-
га, ягъни Изге чатырга керү урыны янында корбан яндыру мәзбә-
хен урнаштырды, ә соңыннан, Раббы кушканча, мәзбәхтә тулаем
яндыру корбаны һәм икмәк бүләге тәкъдим итте. [30] Аннары ул Из-
ге чатыр белән мәзбәх арасына юынгычны куеп, шуңа, юыну
өчен, су салды. [31] Муса, Һарун һәм аның угыллары бу юынгычны
үзләренең аяк-кулларын юу өчен файдаландылар. [32] Алар, Мусага
Раббы кушканча, кул-аякларын Изге чатырга кергән саен һәм
мәзбәхкә якынайган саен юдылар. [33] Муса, чатыр һәм мәзбәх әй-
ләнәсенә ишегалды ясап, ишегалдына керү урынына пәрдә элде.
Шул рәвешле, Муса эшне тәмамлады.

Болытның Изге чатырны каплавы

34 Шулвакыт Изге чатырны болыт каплады, һәм Раббының
шөһрәте чатыр эчен тутырды. 35 Муса Изге чатырга керә алмады,
чөнки чатырда болыт урнашкан һәм аның эченә Раббының шөһ-
рәте тулган иде. 36 Исраиллеләрнең бөтен сәяхәте дәвамында, бу
болыт чатыр өстеннән күтәрелсә, алар юлга чыга торган булды-
лар, 37 ә инде болыт чатыр өстеннән күтәрелмәсә, болыт кузгал-
ганчы, туктап тордылар. 38 Шуңа күрә, аларның бөтен сәяхәтләре
вакытында, барлык исраиллеләр Раббы болытының көндезләрен
чатыр өстендә торуын, ә төннәрен болыт эчендә ут булып януын
күрделәр.